

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII

AL REPUBLICII MOLDOVA

Ghid
de implementare
a Curriculumului pentru Educație Timpurie,
a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani
din perspectiva Cadrului de referință pentru educație timpurie

CHIȘINĂU, 2019

Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 283 din 20.03.2019)

COORDONATORI NAȚIONALI:

Angela CUTASEVICI, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC

Valentin CRUDU, doctor în științe pedagogice, șef Direcție Învățământ General, MECC

EXPERT-COORDONATOR NAȚIONAL:

Maria VRÂNCEANU, psiholog, consultant principal, Direcția Învățământ General, MECC

ECHIPA DE ELABORARE:

Liuba MOCANU, doctor în științe pedagogice, conferențiar, UPS „Ion Creangă”, mun. Chișinău

Veronica CLICHICI, doctor în științe pedagogice, cercetător științific, IȘE

Angela DASCAL, cercetător științific, IȘE

Ecaterina PREPELIȚĂ, specialist principal, grad didactic II, Direcția Învățământ Călărăși

Tatiana SPÎNU, director, grad didactic I, IET nr. 3, r. Călărăși

Viorica ARMAN-ROTARU, manager, grad didactic II, IET s. Tuzara, r. Călărăși

Svetlana UȘURELU, director, grad didactic II, IET Pitușca, r. Călărăși

Modelele de proiectări tematice și didactice au fost elaborate de către:

Viorica PELIVAN, master în psihopedagogie, grad didactic I, director interimar IP Școala primară-grădiniță nr. 199, mun. Chișinău

Eugenia ELIN, educator, grad didactic I, IET nr. 201, or. Durlești

Natalia GHETU, educator, grad didactic I, IET nr. 201, or. Durlești

Tatiana GUTU, director, grad didactic II, IET nr. 6, or. Râșcani

Lilia NOVAC, educator, grad didactic II, IET nr. 203, com. Ghidighici

Irina VOLOȘCIUC, educator, grad didactic II, IET nr. 201, or. Durlești

Stella DUMINICĂ, cercetător științific, IȘE

CUPRINS

Lista abrevierilor	4
Argument	5
1. Cadrul de referință al educației timpurii din Republica Moldova versus Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani, Curriculum pentru Educație Timpurie	6
1.1. Demersuri inovaționale ale Cadrului de referință pentru educația timpurie din Republica Moldova	6
1.2. Reactualizarea Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani din perspectiva Cadrului de referință pentru educația timpurie din Republica Moldova și a experiențelor de implementare	8
1.3. Reactualizarea Curriculumului pentru Educație Timpurie din perspectiva corelării cu Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani	12
1.4. Competențele – noul cadru de referință al finalităților educației timpurii	19
2. Strategii și modalități de aplicare/implementare a Curriculumului pentru Educație Timpurie și a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani	24
2.1. Proiectarea curriculară în educația timpurie	26
2.2. Organizarea și realizarea activităților educaționale corelate cu Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani	41
2.3. Strategii de monitorizare/evaluare în educația timpurie	45
3. Managementul implementării Curriculumului pentru Educație Timpurie și a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani	49
Bibliografie	52
Anexe	54

LISTA ABREVIERILOR

CET – Curriculum pentru Educație Timpurie

CRET – Cadrul de referință al educației timpurii

IET – Instituție de educație timpurie

SÎDC – Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani

DD – Domeniu de dezvoltare

DFFS – Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății

DPES – Dezvoltarea personală, emoțională și socială

DLC – Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii

DC – Dezvoltarea cognitivă

DA – Domeniul de activitate

CT – Competențe transversale

CG – Competențe generale

CS – Competențe specifice

UC – Unități de competență

OLSDÎ – Organul local de specialitate în domeniul învățământului

CES – Cerințe educaționale speciale

TREDI – Tehnologii și resurse educaționale digitale interactive

ARGUMENT

Fiecare copil este UNIC și VALOROS în cadrul sistemului de educație.

(Principiul GREI)

Vârsta timpurie reprezintă cea mai importantă perioadă din viața unui individ prin consecințele durabile, pe care le are asupra dezvoltării ulterioare a acestuia, fapt menționat în documentele de politică educațională ale statului. „Extinderea accesului la educația timpurie de calitate, astfel încât să fie asigurată sporirea ratei de includere în educația preșcolară a copiilor de 3-6 ani”, „asigurarea unei educații timpurii centrate pe copil și a tranziției de succes către școală” constituie doar câteva dintre obiectivele stringente, prin care statul își manifestă angajamentul de a-și conjuga eforturile într-o îmbunătățirea calității educației.

Dat fiind faptul că trăim într-o societate în care ritmul rapid de desfășurare a evenimentelor determină schimbări permanente ale realității, sistemul preșcolar se rialiază la noutățile curriculare. În acest sens, în domeniul educației timpurii, s-au elaborat documente de politici educaționale naționale: *Curriculumul pentru Educație Timpurie (CET)*, *Cadrul de referință al educației timpurii din Republica Moldova (CRET)*, *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani (SÎDC)*.

Actualul *Curriculumul pentru Educație Timpurie*, conceput în concordanță cu *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*, alături de CRET și SÎDC, a fost elaborat pe baza noilor perspective de restructurare curriculară centrată pe copil, pe abordarea holistică a dezvoltării acestuia în procesul educațional ș.a. Sincronizarea principalelor documente din cadrul sistemului național de educație timpurie, precum și a domeniilor de dezvoltare și ale celor de activitate, a fost posibilă odată cu emiterea *Cadrului de referință al educației timpurii*.

Prezentul document se distinge printr-o nouă perspectivă conceptuală – Curriculum pentru educația timpurie axat pe competențe. Învățarea, din perspectiva competențelor, marchează o schimbare strategică dinspre obiectivele pedagogice spre competențele preșcolare și o mutație de accent dinspre evaluarea sumativă/normativă spre evaluarea formativă și formatoare, sugerând o abordare integratoare a activității de formare și evaluare a competențelor preșcolare și realizarea acestora conform cerințelor instruirii și evaluării autentice.

Astfel, componenta-cheie a *Curriculumului pentru Educație Timpurie* o constituie sistemul de finalități exprimate în termeni de competențe. Noua structură a *Curriculumului pentru Educație Timpurie* concretizează, la nivel național, finalitățile educației timpurii derivate din CRET și reperele pentru transpunerea didactică a fundamentelor axiologice și psihopedagogice ale educației timpurii în raport cu SÎDC.

Din această perspectivă, *Ghidul de implementare* vine să întregescă setul de documente de politică educațională, ce definesc spațiul educației timpurii de la 0 până la 7 ani, și trasează concepția despre educația timpurie și importanța ei prin CRET, SÎDC și CET. De asemenea, s-a urmărit detalierea fiecărui document, demonstrându-se corelarea și interdependența lor, prin oferirea, în același timp, a exemplelor concrete privind atât abordarea teoretică, cât și practică a acestora.

Ne exprimăm speranța că lucrarea pe care o punem la dispoziție va răspunde așteptărilor celor interesați și, totodată, va permite o înțelegere mai profundă și o aplicare adecvată a directivelor în spiritul ideilor și practicilor pe care le presupune în integralitatea sa conceptul de „educație timpurie”.

Autorii

1. CADRUL DE REFERINȚĂ AL EDUCAȚIEI TIMPURII DIN REPUBLICA MOLDOVA VERSUS STANDARDE DE ÎNVĂȚARE ȘI DEZVOLTARE A COPILULUI DE LA NAȘTERE PÂNĂ LA 7 ANI, CURRICULUM PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE

1.1. Demersuri inovaționale ale Cadrului de referință pentru educația timpurie din Republica Moldova

Cadrul de referință al educației timpurii (CRET) conceptualizează paradigma educației timpurii drept parte componentă a sistemului educațional din Republica Moldova [7], care este gestionat de un cadru normativ de ordin internațional și național.

Paradigma nominalizată cuprinde viziunea de ansamblu cu privire la importanța critică/crucială, pe care o are vârsta de 0-7 ani în dezvoltarea adultului, și, respectiv, a sprijinului acordat, de timpuriu, copilului în devenirea sa prin instrumentele educației timpurii, precum și necesitatea coerenței și a calității serviciilor educaționale și conexe (de îngrijire, asistență medicală, alimentație, supraveghere, somn) din această perioadă.

Eficiența procesului de *asigurare a accesului tuturor copiilor la educație de calitate* responsabilizează în comun acord „pe toți actorii educaționali din societate”. Acest demers inovațional este transpus în organigrama sistemului de educație timpurie din Republica Moldova [5].

CRET, în calitate de document de politici educaționale, nu reprezintă un document legislativ, ci îndeplinește următoarele funcții:
de fundamentare, reglatoare/normativă și integratoare.

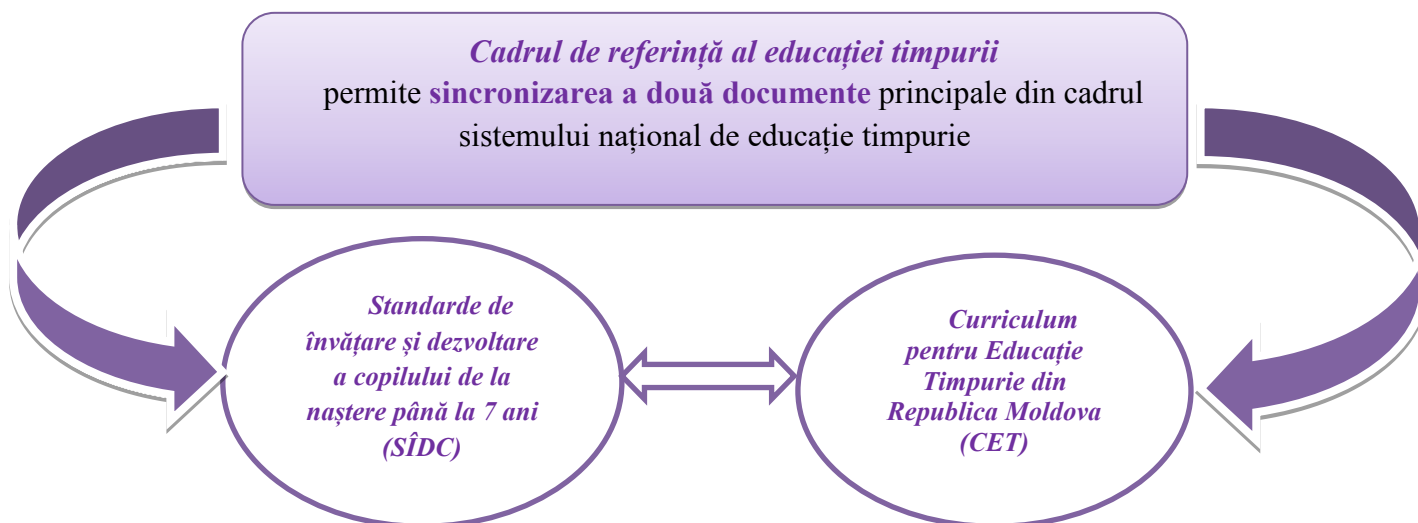
Totodată, documentul valorifică concepția actuală despre *Copil, Copilărie, Educație timpurie* și, din punct de vedere teoretic, metodologic și praxiologic, se axează pe următorul sistem de poziționări:

Tabelul 1.1. Abordări fundamentale ale educației timpurii

<i>Psihologice</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Teoria stadială a dezvoltării cognitive a copilului (J. Piaget) • Teoria învățării socioculturale și zona proximei dezvoltări (L. Vâgotski) • Teoria dezvoltării psihosociale (E. Erikson) • Teoria jocului (D. B. Elkonin) • Teoria privind învățarea și dezvoltarea socială (J. Bowlby) • Teoriile privind dezvoltarea comportamentală și învățării sociale (J. B. Watson, I. Pavlov, B. F. Skinner, A. Bandura) • Teoria inteligențelor multiple (H. Gardner) • Teoria învățării umaniste (A. Maslow, C. B. Rogers) • Teoria învățării experiențiale (J. Dewey)
<i>Pedagogice</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Copiii traversează aceleași etape de dezvoltare, dar, pentru că sunt diferiți, fiecare se dezvoltă în felul său. În perioada de formare și dezvoltare, copilul învață anumite operații ca structuri mintale organizate. • <i>Zona proximei dezvoltări</i> vizează spațiul în care copilul ajunge să soluționeze problema, dar numai cu ajutorul adultului. Orientarea procesului educațional spre zona proximei dezvoltări rămâne o condiție prioritară pentru educația copilului. • Jocul reprezintă activitatea ludică de bază la vârsta timpurie, stimulează dezvoltarea, efortul de perfecționare, favorizează apariția și dezvoltarea posibilităților de învățare sistematică și ale celor de muncă.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Educația timpurie este condiționată de starea de bine a copilului și de mediul educațional. ▪ Educația este centrată pe copil – subiect al învățării, care are o poziție activă, opinie personală, responsabilitate, precum și noi roluri de: partener, interlocutor, prieten etc. ▪ Educația incluzivă se bazează pe dreptul tuturor copiilor la o educație de calitate, care satisface necesitățile de bază de învățare și îmbogățește viața, urmărește să dezvolte întregul potențial al fiecărui individ. ▪ Dezvoltarea holistică se axează pe abordarea tuturor nevoilor copiilor, din punct de vedere al domeniilor de dezvoltare fizică, socioemoțională, cognitivă, lingvistică, ce funcționează interdependent în evoluția personalității copilului. ▪ Mediul de învățare trebuie să stimuleze activitatea și creativitatea copiilor, dorința de a se implica în activități, să sugereze și să motiveze comportamente cognitive, de colaborare, de participare și de cultură sanitară. ▪ Continuitatea reprezintă un concept decisiv în educația copilului etc.
Curriculare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Crearea unui sistem curricular pentru <i>educație timpurie</i>, corelat cu <i>Cadrul de referință al Curriculumului Național</i> și cu <i>Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani (SÎDC)</i> [13]. ▪ Curriculum centrat pe competențe (valori și comportamente). ▪ Curriculum centrat pe interconexiunea domeniilor de activitate și a domeniilor de dezvoltare a copilului. ▪ Curriculumul centrat pe activități integrate.

E de precizat faptul că educația timpurie este marcată de momente decisive pentru succesul de mai târziu al copilului. Astfel, ea constituie o preocupare tot mai vizibilă, cu statut din ce în ce mai semnificativ, devenind atât parte componentă a sistemului educațional, treaptă indispensabilă în procesul de dezvoltare a copilului, cât și, în mod evident, fază inițială a învățării pe tot parcursul vieții, care își are începuturile în copilărie. Din acest considerent, sistemul educației timpurii necesita să fie gestionat de un cadru normativ de ordin național, care susține viziunea de ansamblu cu privire la importanța educației timpurii și necesitatea coerenței și a calității serviciilor prestate/activităților desfășurate la etapa dată. În acest context, CRET creează o perspectivă favorabilă și flexibilă pentru conturarea și evoluția ulterioară a educației timpurii.

CRET distinge, de asemenea, necesitatea dezvoltării personale și profesionale a resurselor umane din sistemul de educație timpurie. El constituie realizarea unei corelații terminologice și conceptuale a educației timpurii, având în vedere valorificarea sistematică a interdependenței dintre *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani (SÎDC)* și *Curriculumul pentru Educație Timpurie (CET)*, dar și necesitatea corelării și sincronizării domeniului educației timpurii și al învățământului primar.

1.2. Reactualizarea Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani din perspectiva Cadrului de referință pentru educația timpurie din Republica Moldova și a experiențelor de implementare

În demersul reactualizării curriculare, asigurarea dezvoltării și învățării copiilor „din leagănul copilăriei până la școală” sau din perioada „celor șapte ani de acasă” constituie o abordare holistică, multiaspectuală și complexă, fapt ce, actualmente, poate produce o schimbare majoră în practicile tradiționale de îngrijire, creștere și educare a copilului.

Acest demers oferă stabilirea unei corespondențe suficiente în reactualizarea dezvoltării curriculare, efectuate, totodată, *prin experiențele de implementare* a SÎDC de către cadrele didactice din instituțiile de educație timpurie pe parcursul aproape a unui deceniu.

SÎDC, din perspectiva CRET, reprezintă un document oficial, ce reflectă un cadru de referință privind așteptările despre ceea ce ar putea copiii să știe și să facă.

Standardele constituie o resursă importantă, care orientează acțiunile educative în scopul sprijinirii și stimulării învățării, dezvoltării normale și depline. Ele au menirea de a orienta actorii actului educațional în creșterea și dezvoltarea copiilor de la naștere până la intrarea în școală atât în mediul familial, cât și în cadrul altor instituții de educație timpurie.

SÎDC oferă un cadru comun de referință în abordarea integrată a copilului prin toate serviciile – *de sănătate, îngrijire, protecție și educație*; reflectă o anumită perspectivă asupra copilului și asupra dezvoltării lui, care să permită îmbunătățirea serviciilor destinate copiilor în perioada timpurie și monitorizarea sistematică a progreselor realizate [19, p. 14].

Documentele cuprind un set de afirmații care reflectă așteptările înalte, și nu cerințe minime, pe care le pot avea actorii educaționali cu privire la ceea ce ar trebui copiii să știe și să poată să facă. Ele reprezintă finalitățile acțiunilor noastre, ne orientează și îmbunătățesc practicile în acord cu specificul dezvoltării copilului în această perioadă. Deci, putem constata că standardul are statut de etalon pentru evaluarea nivelului de pregătire a copiilor.

Din acest considerent, SÎDC promovează abordarea individualizată a copilului și sprijinirea lui în procesul de educație. Elaborarea și implementarea standardelor vizează sporirea calității în domeniul educației. Acestea contribuie, prin multiplele utilizări pe care le presupun, la o educație, îngrijire și dezvoltare cât mai sănătoasă a copilului, în acord cu finalitățile educației.

SÎDC sunt structurate pe domenii de dezvoltare a copilului.

Domenii de dezvoltare			
<i>Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății</i>	<i>Dezvoltarea personală, emoțională și socială</i>	<i>Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii</i>	<i>Dezvoltarea cognitivă</i>

Scopul unei astfel de structurări a standardelor constă în surprinderea specificului acestor domenii și în urmărirea dezvoltării holistice a copilului. Fiecare domeniu are un anumit specific și, de aceea, există standarde particulare, caracteristice unui domeniu, însă realizarea acestora implică standarde din celelalte domenii.

Structurarea standardelor pe domenii are ca scop valorificarea specificului acestor domenii și, concomitent, vizează dezvoltarea armonioasă și complexă a copilului. Deci, evoluția unui domeniu favorizează neapărat dezvoltarea copilului într-un alt domeniu, fapt ce denotă corelarea, interconținerea acestora. Or, experiențele de învățare sunt cu atât mai semnificative pentru progresul copilului, cu cât ele se adresează simultan tuturor domeniilor de dezvoltare. Deși toți copiii parcurg aceleași domenii, ritmul dezvoltării lor este diferit, ceea ce a contribuit la faptul ca standardele să fie flexibile, permițând mici variații de la un copil la altul.

Fiecare *domeniu de dezvoltare* cuprinde *subdomenii* (2 sau 3) și *aspecte specifice* subdomeniilor (de la 1 până la 4), cu excepția domeniului cognitiv, în scopul asigurării coerenței în interiorul domeniului, dar, mai ales, întru cuprinderea tuturor aspectelor definiției pentru domeniul respectiv (vezi SÎDC, p. 9).

Standardele sunt urmate de *indicatori* care includ acțiuni și comportamente observabile sau alte dovezi, care exprimă prezența, starea sau condiția unor elemente definiției.

Indicatorii definesc, în anumită măsură, gradualitatea dezvoltării copilului conform particularităților de vârstă, fiind reflectați în tabelul ce urmează.

Tabelul 1.2. Structura SÎDC

DOMENIUL	Dezvoltarea cognitivă		
SUBDOMENIUL	<i>Cunoașterea și înțelegerea mediului înconjurător</i>		
STANDARD 10	<i>Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi.</i>		
INDICATORI	Vârsta	Indicatori	Practici de sprijin
	1,5-3 ani	655. Identifică 2-3 animale, plante.	Oferiți copilului șansa de a observa plante înflorind în diferite momente ale anului.
	3-5 ani	660. Identifică categorii de animale (domestice/ sălbatice/ de la Zoo, călătoare/ sedentare), plante (de grădină/ cameră/pădure), legume, fructe.	Oferiți copilului posibilitatea de a observa ființe prin vizite la: Zoo, ferme de animale, ferme de păsări, cabinetul unui medic veterinar; sau plante/arbori: într-o livadă, grădină etc.
	5-7 ani	668. Denumeste corect 4-6 plante și animale (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere).	Urmăriți împreună filme scurte sau secvențe din filme de animație, precum și cărți cu imagini despre modul de viață al diferitelor specii. Oferiți-le posibilitatea de a-și exprima părerea proprie.

Cadrele didactice, părinții trebuie să cunoască acest lucru și să întreprindă măsuri/acțiuni eficiente pentru asigurarea unei educații de calitate a copilului (vezi Tabelul 1.3.).

Pentru fiecare indicator sunt sugerate *practici de sprijin* pe care adultul le poate utiliza pentru satisfacerea așteptărilor formulate prin standard. Scopul indicatorilor rezidă în acoperirea tuturor standardelor, care, la rândul lor, trebuie să acopere complet întregul domeniu de dezvoltare.

Pentru o mai bună înțelegere a corelației dintre domeniile de dezvoltare (din SÎDC) și domeniile de activitate (din CET), oferim exemplul de mai jos (Tabelul 1.3.). Acest model reflectă intercorelarea dintre toate domeniile de activitate cu un domeniu concret (de exemplu: *Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății*), fapt ce contribuie și la dezvoltarea holistică a copilului.

Indicatorii din SÎDC, propuși în modelul dat, sunt prezentați gradual, în funcție de perioadele de vârstă, servind, astfel, la elaborarea obiectivelor operaționale.

Exemplu: Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății se realizează, în mod evident, în cadrul activităților din domeniul Sănătate și motricitate (din CET), însă anumiți indicatori pot fi atinși și în alte domenii de activitate: Științe și tehnologii, Limbaj și comunicare, Arte, Eu, familia și societatea, conform modelului expus.

Din perspectiva CRET, reactualizarea SÎDC a fost o necesitate identificată prin următoarele considerente:

- SÎDC constituie documentul de bază esențial întru elaborarea altor politici educaționale;
- Reactualizarea SÎDC prin 4 domenii – *Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății, Dezvoltarea personală, emoțională și socială, Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii, Dezvoltarea cognitivă* – și elaborarea CET, soluționându-se, astfel, problema corelării ambelor documente, sesizate de investigațiile științifice la nivel național [19]. Domeniul C. *Capacități și atitudini de învățare* cu subdomeniile *Curiozitate și interes, Inițiativă, Persistență, Creativitate* este abordat în prezentul document în cheia competențelor transversale. Din această perspectivă, se asigură funcționalitatea tuturor domeniilor de învățare și dezvoltare: fizică, socioemoțională, cognitivă și de limbaj. Astfel, indicatorii care vizează aceste competențe sunt stipulați în cele 4 domenii nominalizate.
- Conceptualizarea educației timpurii în CRET oferă o serie de argumente științifice în favoarea *dezvoltării copilului*. Aceste raționamente au ghidat crearea activităților practice în cadrul standardelor din perspectiva *educației centrate pe copil*.
- SÎDC, optimizate prin domeniile de dezvoltare a copilului, sunt realizate la intersecția dintre competențele copilului în cadrul domeniilor de activitate.
- SÎDC cuprind *standarde și indicatori noi* pentru activitățile ce vizează *dezvoltarea personală; securitatea personală, îndeosebi pericolele utilizării tehnologiilor digitale; educația muzicală și plastică; învățarea limbii străine* pentru preșcolari.
- Asigurarea trecerii armonioase de la o vârstă la alta, precum și continuitatea dintre nivelul 0 – *Educație Timpurie* și nivelul 1 – *Învățământ Primar* [12], care favorizează copiilor o dezvoltare plenară – fizică, socioemoțională, cognitivă și lingvistică – și asigură succesul debutului școlar; totodată, promovează valorile naționale și internaționale, respectă diversitatea etnoculturală etc.
- Racordarea SÎDC la cerințele societății de azi (securitate personală, protejări de diverse abuzuri, digitalizare, identitate de gen, integrarea copiilor cu CES etc.).

Tabelul 1.3. Model explicativ al corelației domeniului de dezvoltare – domeniului de activitate

Domeniul de dezvoltare	Subdomeniul	Aspecte specifice	Domeniul de activitate	Exemple de indicatori de standard			
				1,5-3 ani	3-5 ani	5-7 ani	
DEZVOLTAREA FIZICĂ ȘI FORTIFICAREA SĂNĂTĂȚII	<i>Dezvoltarea fizică</i>	Dezvoltarea motricității grosiere	Sănătate și motricitate	21. Participă activ la jocuri, dansuri, activități fizice și alte momente de regim.	36. Participă, cu entuziasm, în diverse activități fizice: alergare, cățărare, aruncări, rostogoliri, dans, proceduri de călire ș.a.	45. Participă, în mod regulat, la activități fizice de alergare, dans, jocuri sau chiar sporturi.	
		Dezvoltarea motricității fine	Sănătate și motricitate + Științe și tehnologii + Limbaj și comunicare + Arte	56. Manipulează obiecte (mozaic, bizibord, joc sorter etc.).	62. Manipulează obiecte mici (șiruri de mărgelă, puzzle etc.), persistând în rezolvarea unei sarcini.	65. Utilizează obiecte de diferite forme și dimensiuni, revenind asupra sarcinii, chiar dacă are dificultăți.	
				540. Descrie ceea ce a desenat/scriș sau ce a reprezentat.	542. Copiază sau își poate scrie numele.	543. Scrie cuvinte familiare (prenumele, mama, tata etc.), data calendaristică.	
		Dezvoltarea senzorio-motorie		96. Realizează mișcări artistice după modelul adultului, cum ar fi dansul pe fon de muzică sau mișcări ritmice.	102. Îndeplinește mișcări corespunzătoare fragmentului muzical audiat.	109. Coordonează mișcările în colectiv, respectând caracterul muzicii.	
		<i>Fortificarea sănătății</i>	Sănătatea și nutriția	Științe și tehnologii + Sănătate și motricitate + Eu, familia și societatea	115. Recunoaște și mănâncă o mare varietate de produse alimentare.	121. Cunoaște importanța fructelor și a legumelor pentru sănătatea omului.	124. Optează pentru consumarea fructelor și legumelor.
			Îngrijirea și igiena personală		130. Folosește șervețele pentru a-și șterge nasul.	140. Utilizează corect obiectele de igienă personală.	142. Respectă regulile igienice colective.
	Securitatea personală		149. Respectă regulile de protecție adecvate nivelului de înțelegere.		155. Explică regulile de siguranță în stradă și anticipează consecințele nerespectării acestora (privește în stânga și în dreapta când traversează strada, respectă regulile de siguranță în transportul public, regulile de circulație cu bicicleta).	164. Respectă regulile de circulație și de comportament în stradă (traversează corect strada, se joacă în locuri permise, merge doar pe trotuar etc.).	

Misiunea standardelor este de a contribui, prin multiplele utilizări pe care le presupun, la o educație, îngrijire și dezvoltare cât mai sănătoasă a copilului, în acord cu ceea ce ne dorim să fie acesta când va crește. Astfel, vom ști mai bine cum să-i oferim condiții necesare unei dezvoltări armonioase pentru a ne împlini așteptările.

Pentru cadrele didactice, standardele reprezintă un punct de referință în organizarea și proiectarea activităților din instituțiile de educație timpurie (IET). Potrivit caracterului general, *Standardele de învățare și dezvoltare a copiilor de la naștere până la 7 ani* sunt relevante doar la nivel de grup de copii, însă nu la nivel individual, în sensul diagnosticării nivelului de dezvoltare a copilului. Aceste standarde au fost concepute pentru a crea un sistem global comun de referință în educația, îngrijirea și dezvoltarea copilului. În acest context, scopul lor este de a evalua nivelul la care se situează toți copiii dintr-o grupă, instituție de educație timpurie, raion, sistem, dar nicidecum dezvoltarea individuală a copilului, pentru care există instrumente psihologice speciale. Observarea copiilor, în baza standardelor și a indicatorilor, oferă cadrului didactic posibilitatea distingerii domeniilor de dezvoltare mai puțin integrate în activitățile desfășurate în IET, pentru a interveni cu unele modificări în proiectarea activităților ulterioare.

Valoarea standardelor constă în:

- optimizarea procesului educațional din instituțiile de educație timpurie;
- îmbunătățirea calității formării și pregătirii cadrelor didactice;
- dezvoltarea și îmbunătățirea programelor (altor materiale-suport) de educație pentru diferiți agenți educaționali, inclusiv părinți;
- monitorizarea progresului la nivel de sistem educațional destinat copiilor de la naștere până la 7 ani;
- îmbunătățirea nivelului de cunoaștere publică a importanței și valorii perioadei copilăriei timpurii.

Așadar, implementarea SÎDC în educația timpurie reglementează, la nivel de calitate și eficiență, monitorizarea dezvoltării copilului din familie – instituție de educație timpurie – instituție școlară – comunitate în sens larg.

1.3. Reactualizarea Curriculumului pentru Educație Timpurie din perspectiva corelării cu Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani

Reactualizarea *Curriculumului pentru Educație Timpurie* se încadrează atât în procesul de dezvoltare a *Curriculumului Național*, drept subsistem al acestuia, cât și în procesul de elaborare a *Cadrului de referință al educației timpurii*. În acest sens, a fost necesară o evaluare, o restructurare a curriculumului în domeniul educației timpurii, ca document de politică educațională, având la bază diferite argumente.

În literatura de specialitate, termenul de *curriculum* deține un ansamblu de accepții. *Curriculumul*, în viziunea lui R. L. Neagley și N. D. Evans, înseamnă toate experiențele planificate riguros pentru a fi furnizate în grădiniță copiilor spre a atinge scopurile învățării la cele mai înalte standarde de performanță permise de

Curriculumul pentru Educație Timpurie (2019) a fost conceput în concordanță cu CRET și SÎDC.

CET reprezintă un produs/document curricular reglator – parte componentă a *Curriculumului Național* ca sistem.

posibilitățile lor individuale [13, p. 9]. Documentul vizat încorporează totalitatea proceselor educative și a experiențelor de învățare prin care trece copilul pe durata parcursului său preșcolar, reprezentând un concept integrator, abordat într-o viziune globală și sistemică asupra acțiunilor educative, a componentelor acestora și a interacțiunilor care le caracterizează.

CET asigură funcționalitatea și dezvoltarea educației timpurii în corelare cu SÎDC. Totodată, *Curriculumul* reprezintă cunoașterea educațională astfel încât o transformă în obiect al activității de predare – învățare – evaluare pentru realizarea obiectivelor și finalităților, iar SÎDC sunt un set de afirmații care reflectă așteptările privind ceea ce este capabil copilul să știe, să poată să facă în fiecare domeniu de activitate, la o anumită treaptă preșcolară.

Pentru racordarea educației copilului de vârstă timpurie în cadrul IET la tendințele moderne în proiectarea activităților și dezvoltarea personalității acestuia, a fost necesară o analiză amplă a cadrului de politici educaționale curriculare din perspectiva standardelor educaționale preșcolare la nivel național. În consecință, au fost determinate noile viziuni privind educația timpurie.

Astfel, concepția CET se axează pe următoarele elemente de noutate:

- corelarea cu celelalte niveluri de învățământ pentru realizarea coerenței la nivelul sistemului educațional național;
- racordarea SÎDC la CET, concepută pentru a crea un sistem global, comun, de referință în educația timpurie a copilului, care conduce la dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a personalității acestuia în funcție de ritmul său individual;
- abordarea *centrată pe copil* pentru întemeierea unei instituții prietenoase copilului;
- asigurarea șanselor de învățare pentru toți copiii și pentru fiecare, fără niciun fel de discriminare – socială, religioasă, de gen etc.;
- abordarea *centrată pe competențe*, prezentată prin modul în care copiii știu să gândească, să acționeze, să învețe etc.;
- promovarea valorilor naționale și abordarea multiculturală în conținuturile activităților.

Momente de noutate se întrevăd și la compararea ultimelor două curricula pentru educația timpurie (vezi Tabelul 1.4.).

Tabelul 1.4. Compararea curricula în instituțiile de educație timpurie din Republica Moldova

<i>Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) în Republica Moldova (2008)</i>	<i>Curriculum pentru Educație Timpurie (2019)</i>
Se caracterizează prin:	
Arii curriculare	Domenii de activitate
Obiective-cadru	Competențe specifice
Obiective de referință	Unități de competență
Conținuturi educaționale	Conținuturile educaționale lipsesc Acestea se conțin în SÎDC + UC + AE
Perioade de vârstă: vârsta timpurie (1-3 ani) și preșcolară (3-6/7 ani)	Perioade de vârstă: 1,5-3 ani, 3-5 ani, 5-7 ani.
Lipsa racordării la SÎDC	Racordarea la SÎDC

CET este abordat ca un ansamblu acțional unitar și de maximă complexitate. Unul dintre elementele forte ale curriculumului actual îl constituie transferul accentelor de pe obiective pe competențe.

Curriculumul pe competențe prefigurează *experiențele de formare prin care trece „cel care învață”* gradual, de la o etapă la alta, în conformitate cu particularitățile dezvoltării individuale, asigurând structurile conceptuale cognitive, socioafective și psihomotrice în formarea *competențelor* care îi vor permite copilului o bună integrare socială și o realizare deplină în plan personal.

Documentele date includ competențele generale, competențele specifice și unitățile de competență care urmează a fi realizate [19, p. 14].

Curriculumul pentru Educație timpurie se bazează pe o abordare holistică, care vizează interconexiunea dintre domeniile de activitate și domeniile de dezvoltare a copilului. Curriculumul stabilește competențele generale și specifice domeniilor de activitate. Astfel, domeniile de dezvoltare din SÎDC își găsesc corespondența în domeniile de activitate stabilite în CET (vezi Figura 1.). Acestea servesc la atingerea indicatorilor dezvoltării copilului.

Grație faptului că CET a fost elaborat în conformitate cu CRET și SÎDC, curriculumul devine un document de tip proiectiv, care orientează și monitorizează proiectarea, organizarea și desfășurarea eficientă a procesului educațional, și prezintă o structură bine determinată. În plus, structura și conținutul *Curriculumului pentru Educație Timpurie*, care derivă din CRET, relevă transpunerea viziunii asupra *Copilului, Copilăriei și Educației timpurii* în parcursul educațional al copilului de la 1,5 ani până la 7 ani.

Corelarea documentelor-cheie, SÎDC și CET, vizează domeniile ce le caracterizează.

Tabelul 1.5. Caracteristica domeniilor

Domenii de dezvoltare	Domenii de activitate
SÎDC	CET
<ul style="list-style-type: none"> • urmăresc evoluția copilului în funcție de creștere și de maturizare a sistemului nervos, corelat cu procesul de achiziții în plan psihologic. • sunt intercondiționate, nu se produc separat. 	<ul style="list-style-type: none"> • reprezintă ansamblul de dimensiuni operaționale ale procesului educațional, determinate de capacitatea de proiectare, organizare și realizare pedagogică a educatorului, asumată în funcție de condițiile specifice fiecărui grup de copii (vezi CRET); • activitățile prezintă acțiuni de învățare situațională pentru copii, cadrul didactic fiind un partener de joc.

Deși structurat pe domenii de activitate corelate între ele cu domeniile de dezvoltare, CET vizează dezvoltarea copilului în ansamblul.

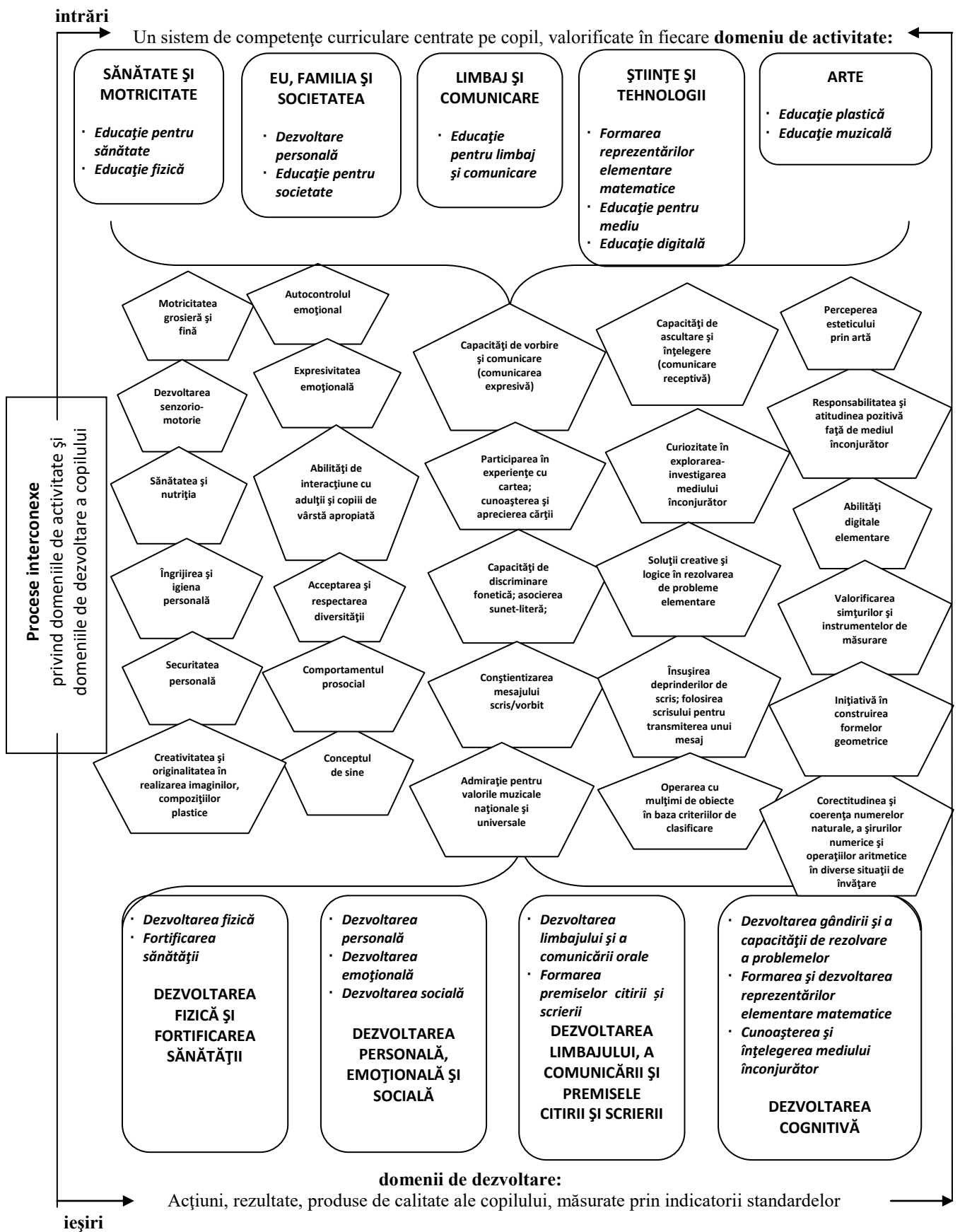

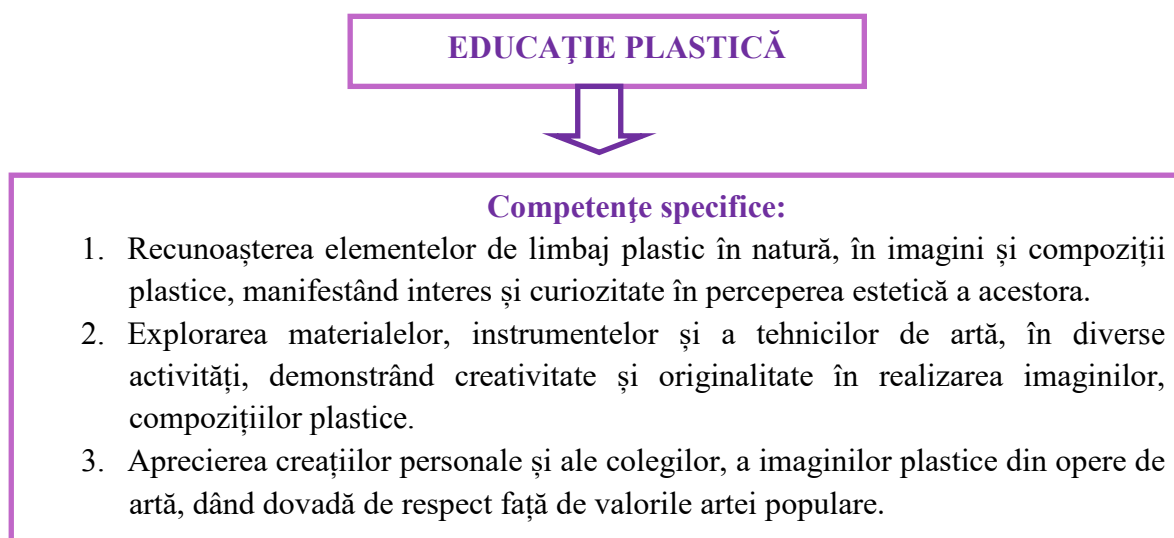
Figura 1. Modelul corelării domeniilor de activitate și domeniilor de dezvoltare a copilului în educația timpurie

Cadrele didactice vor utiliza CET drept document obligatoriu în proiectarea, organizarea și desfășurarea demersului educațional. În acest context, se elaborează proiectarea didactică, prin care se realizează conexiunea dintre competențele specifice, unitățile de competență, exemplele de activități de învățare și indicatorii din SÎDC (vezi Tabelul 1.6.).

Propunem, în continuare, un exemplu din curriculum ce demonstrează corelarea dintre unitățile de competență din CET și indicatorii din SÎDC.

Domeniul de activitate: Arte

Dimensiunile: *Educație plastică, Educație muzicală*

Tabelul 1.6. *Secvență din curriculum. Unități de învățare (vârsta 3-5 ani)*

Unități de competențe	Exemple de activități de învățare	Indicatori din <i>Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani</i>
Competența specifică 1. Recunoașterea elementelor de limbaj plastic în natură, în imagini și compoziții plastice, manifestând interes și curiozitate în perceperea estetică a acestora		
<p>1.1. Identificarea culorilor și a nonculorilor în mediul înconjurător și în lucrări de artă plastică.</p> <p>1.2. Distingerea formei, mărimii ale unor obiecte din natură sau confecționate.</p> <p>1.3. Perceperea imaginii plastice ca integritate compozițională.</p> <p>1.4. Recunoașterea elementelor de limbaj plastic utilizate în crearea ornamentelor populare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☒ Jocuri de identificare a culorii unor obiecte: primare (roșu, galben și albastru), binare (oranj, verde, violet) și a nonculorilor (alb, negru); ☒ Jocuri de recunoaștere a formelor obiectelor din mediul înconjurător și a celor confecționate de către copii; ☒ Jocuri de determinare a mărimii unor corpuri; ☒ Activități de percepere a detaliilor unor imagini plastice și integrarea lor într-o unitate; ☒ Activități de recunoaștere a liniilor (subțiri, groase, colorate, necolorate, drepte, frânte, curbe), a punctelor (mari, mici); 	<p>DPES</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice.</p> <p><i>Indicator:</i> 179.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul.</p> <p><i>Indicator:</i> 400.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător.</p> <p><i>Indicator:</i> 628.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise; ✎ Etc. 	<p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevii.</p> <p><i>Indicatori:</i> 660, 664, 665.</p> <p><i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător.</p> <p><i>Indicator:</i> 683.</p>
--	---	---

Potrivit celor demonstrate în Tabelul 1.6., atingerea unităților de competență din cadrul domeniului *Arte* poate avea loc, recurgându-se la standarde și indicatori ce reprezintă diverse domenii de dezvoltare (DPES, DLC, DC). Curriculumul dat evidențiază faptul că, prin conținuturile pe care le propune, asigură premisele unei dezvoltări integrale în plan fizic, socioemoțional, cognitiv și al limbajului. Deci, orice activitate integrată se conturează în jurul unui domeniu de activitate dominant, iar celelalte dețin un rol secundar (aparent), deoarece completează conținutul prezentat, abordându-l, astfel, holistic. *Dezvoltarea holistică* vizează toate nevoile copiilor, din punct de vedere al domeniilor de dezvoltare.

Or, preșcolarii, în cadrul diferitor domenii de activitate (*Științe și tehnologii, Eu, familia și societatea, Limbaj și comunicare, Arte*) și nu doar *Sănătate și motricitate*, pot atinge anumite rezultate ce vizează *Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății* – SÎDC (vezi Tabelul 1.3.), fapt reflectat în indicatorii din standarde.

Un model de integrare a domeniilor de activitate cu domeniile de dezvoltare este prezentat în Figura 1.1.

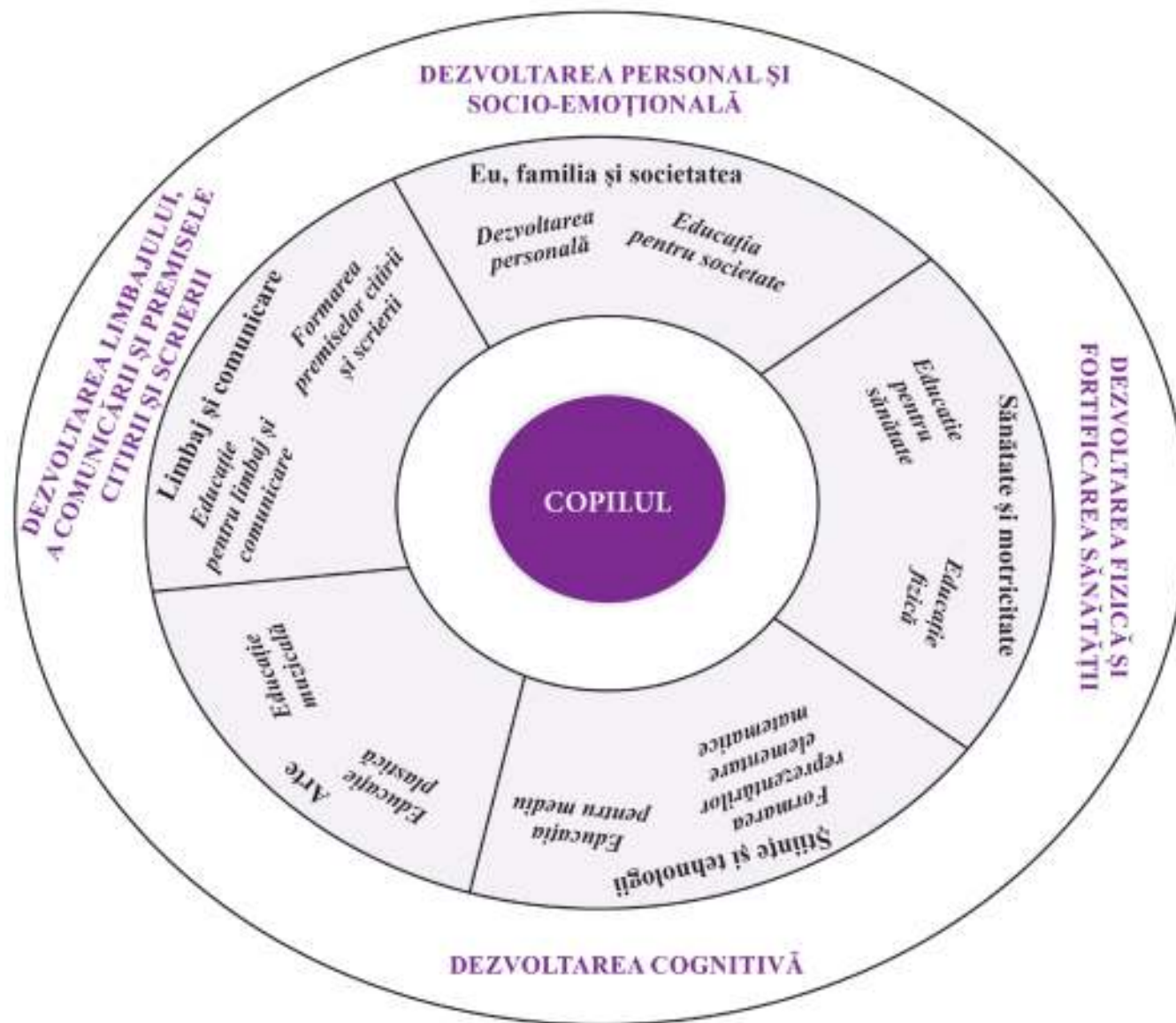

Figura 1.1. Corelarea domeniilor de activitate cu domeniile de dezvoltare [10, p. 17]

Elementul central al acestui model este *Copilul*, care, în cadrul activităților integrate, comune și pe centre de interes, se dezvoltă concomitent în toate cele 4 domenii de dezvoltare. Sintetizând aspectele relatate, putem afirma că activitățile integrate abordează o temă generală din perspectiva mai multor dimensiuni ale domeniilor de activitate, oferind, astfel, o imagine cât mai complexă a temei respective. Prin intermediul acestor activități, se urmărește atingerea unităților de competență și a indicatorilor din toate domeniile de dezvoltare într-un context integrat.

1.4. Competențele – noul cadru de referință al finalităților educației timpurii

CET se distinge printr-o nouă perspectivă conceptuală – *Curriculum pentru Educație Timpurie axat pe competențe*.

Competența vizează un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, achiziționate, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații [13, p. 19].

Competența se conturează și se formează la confluența sensurilor date de verbele *a ști, a ști să faci, a ști să fii, a ști să conviețuiești, a ști să devii*. Deci, nu este rezultatul acțiunii educaționale numai pe domeniul cognitiv, psihomotor, ci se raportează și la cel afectiv-attitudinal [13, p. 18].

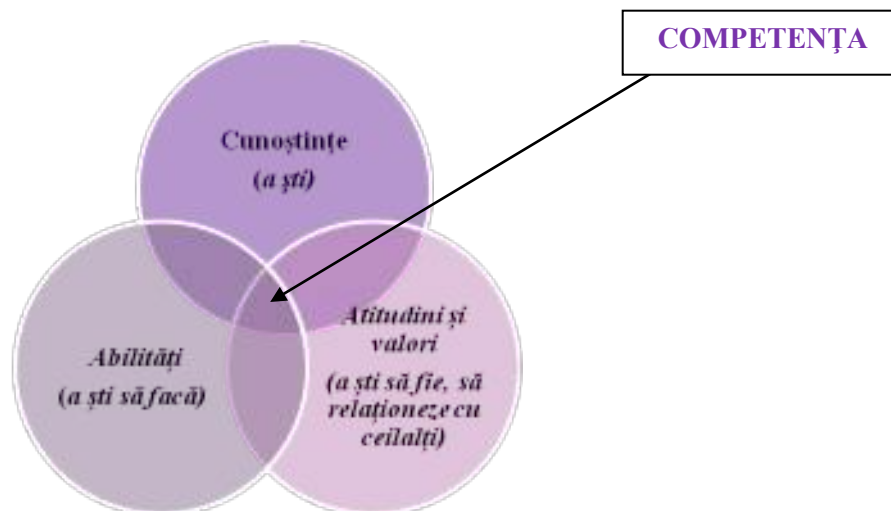

Figura 1.2. Structura competenței [13, p. 19]

În procesul de formare a competențelor, educatorul/educatoarea își va focaliza atenția asupra valorii acestora, reprezentate printr-un ansamblu integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite de către copil prin învățare și mobilizare în contexte specifice, în vederea rezolvării unor probleme cu care se poate confrunta în viața reală.

Activitatea de formare a competențelor va fi orientată spre o dimensiune necesară și suficientă pentru a se realiza dezvoltarea plină a personalității copilului și a permite accesul acestuia la următoarea etapă/treaptă de învățământ și/sau inserția lui socială.

Conceptul de competență implementat în CET oferă cea mai sigură strategie de dezvoltare, dat fiind faptul că anume competențele pot integra domeniile din SÎDC: *dezvoltarea fizică și*

fortificarea sănătății; dezvoltarea personală, emoțională și socială, dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii; dezvoltarea cognitivă.

În procesul educațional, prin intermediul CET axat pe competențe, se vor forma și dezvolta la copii *competențe-cheie transversale, competențe generale, competențe specifice și unități de competență*.

Competențele-cheie/transversale au cel mai înalt grad de generalitate, se definesc pe întreaga durată a educației timpurii și a școlarității și se formează prin toate domeniile de activitate [vezi CRET].

Competențele-cheie reprezintă un set transferabil și multifuncțional de cunoștințe, deprinderi (abilități) și atitudini de care au nevoie toți indivizii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru incluziunea socială și inserția profesională. Acestea se vor dezvolta încontinuu, până la finalizarea educației obligatorii, și vor acționa ca fundament pentru învățarea ulterioară și ca parte indispensabilă pentru învățarea pe parcursul întregii vieți. Reieșind din această definiție și din analiza specificului *competențelor-cheie*, rezultă următoarele:

- competențele se definesc printr-un sistem de cunoștințe – deprinderi (abilități) – atitudini;
- au un caracter transdisciplinar implicit;
- reprezintă, într-un fel, finalitățile educaționale ale învățământului;
- trebuie să constituie baza educației permanente.

În procesul educațional, educatorii vor aplica *modalități de valorificare a competențelor transversale în cadrul educației timpurii*.

Tabelul 1.7. Competențe-cheie/transversale și domenii de realizare

Competențe transversale	Domeniul de dezvoltare (SÎDC)	Domeniul de activitate (CET)
Competențe de comunicare: competențe de a aplica abilitățile de bază integratoare în situațiile de învățare și comunicare; competențe de a comunica idei și a concluziona pe baza unui text audiat sau citit de către educator/educatoare.	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății • Dezvoltarea personală, emoțională și socială • Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii • Dezvoltarea cognitivă 	<ul style="list-style-type: none"> • Sănătate și motricitate • Eu, familia și societatea • Limbaj și comunicare • Științe și tehnologii • Arte
Competențe civice, sociale, morale: competențe de valorizare a familiei, grupei, a relațiilor de prietenie; competențe de a identifica apartenența națională, a respecta normele de comportament în societate.	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea personală, emoțională și socială • Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii • Dezvoltarea cognitivă 	<ul style="list-style-type: none"> • Eu, familia și societatea • Limbaj și comunicare • Științe și tehnologii • Arte
Competențe personale, interpersonale, acțional-strategice: competențe de a interacționa cu semenii, adulții; competențe de a acționa conform unui plan;	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății • Dezvoltarea personală, emoțională și socială 	<ul style="list-style-type: none"> • Sănătate și motricitate • Eu, familia și societatea • Limbaj și comunicare • Științe și tehnologii

competența de a stabili legături între propriile capacități și rezultatele activității.	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii • Dezvoltarea cognitivă 	<ul style="list-style-type: none"> • Arte
Competențe culturale, interculturale, artistice: competențe de utilizare a mijloacelor artistice pentru cunoaștere și exprimare; competențe de a respecta persoanele reprezentante ale diferitor culturi.	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea personală, emoțională și socială • Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii • Dezvoltarea cognitivă 	<ul style="list-style-type: none"> • Sănătate și motricitate • Eu, familia și societatea • Limbaj și comunicare • Științe și tehnologii • Arte
Competențe antreprenoriale: competențe de inițiere a jocurilor de recunoaștere și operare cu unitățile monetare, de creare a bugetului și gestionare a banilor.	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea personală, emoțională și socială • Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii • Dezvoltarea cognitivă 	<ul style="list-style-type: none"> • Eu, familia și societatea • Limbaj și comunicare • Științe și tehnologii • Arte
Competențe digitale: competențe de inițiere a jocurilor de recunoaștere și utilizare elementară a resurselor informatice digitale.	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății • Dezvoltarea personală, emoțională și socială • Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii • Dezvoltarea cognitivă 	<ul style="list-style-type: none"> • Sănătate și motricitate • Eu, familia și societatea • Limbaj și comunicare • Științe și tehnologii
Competența de a învăța să înveți pe parcursul întregii vieți: competența de operare cu entități de cunoaștere: analiză, sinteză, comparare, generalizare, abstractizare, caracterizare; competența de a învăța din diferite surse, independent și împreună cu alții.	<ul style="list-style-type: none"> • Sănătate și motricitate • Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății • Dezvoltarea personală, emoțională și socială • Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii • Dezvoltarea cognitivă 	<ul style="list-style-type: none"> • Sănătate și motricitate • Eu, familia și societatea • Limbaj și comunicare • Științe și tehnologii • Arte

Observăm că majoritatea competențelor transversale se formează prin mai multe domenii de dezvoltare (SÎDC) și de activitate (CET). Din acest considerent, în elaborarea CET, s-a ținut cont, în mod explicit, de respectivul reper factual.

Învățarea din perspectiva competențelor marchează o schimbare strategică dinspre obiectivele de referință spre competențe și o mutație de accent dinspre evaluarea sumativă/normativă spre evaluarea formativă și formatoare, sugerând o abordare integratoare a activității de formare și evaluare a competențelor, și realizarea acesteia după cerințele evaluării autentice. Centrarea CET pe formarea și evaluarea de competențe schimbă misiunea instituției de educație timpurie în condițiile societății bazate pe cunoaștere.

Din competențele transversale enumerate, derivă **competențele generale**, care au un grad înalt de complexitate. Acestea se definesc și se formează pe parcursul întregii perioade a educației timpurii:

- Manifestarea autonomiei și respectului față de sine și ceilalți în diferite contexte;
- Deschiderea spre învățare continuă, manifestând activism, creativitate și responsabilitate;
- Orientarea în sistemul de valori (*binele versus răul* etc.) în calitate de mic cetățean;
- Manifestarea premiselor necesare la intrare în școala primară: comportament psihosocial, emoțional, autocontrol, abilități cognitive, psihomotorii și de comunicare.

Din competențele generale derivă **competențele specifice**, formate prin domeniile de activitate. Acestea sunt comune pentru toate perioadele de vârstă (1,5-3 ani, 3-5 ani, 5-7 ani).

Competențele specifice reprezintă *sisteme integrate de cunoștințe, abilități, valori și atitudini* pe care fiecare domeniu de activitate le creează și le dezvoltă pe întreaga perioadă a educației timpurii.

Competențele generale și competențele specifice vizează formarea copilului sub toate aspectele. Dezvoltarea plenară a acestuia reprezintă scopul primordial al educației timpurii, de aceea, prin domeniile de activitate propuse, se urmărește stimularea dezvoltării holistice a copilului.

Pentru exemplificare, în tabelul de mai jos, propunem formularea competențelor specifice pentru domeniul de activitate *Limbaș și comunicare*.

Tabelul 1.8. *Prezentarea domeniului de activitate Limbaș și comunicare cu competențele specifice*

Domeniul de activitate	Dimensiunea	Competențe specifice
LIMBAȘ ȘI COMUNICARE	Educație pentru limbaș și comunicare	<ol style="list-style-type: none"> 1. Receptarea și înțelegerea mesajului oral în diverse situații de comunicare, manifestând atenție și atitudine pozitivă. 2. Exprimarea mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, nonverbal, paraverbal, în contexte de comunicare cunoscute. 3. Receptarea și reproducerea conținutului emotiv și ideatic al unui text literar, apreciind valoarea educativă a acestuia. 4. Receptarea diverselor mesaje scrise, dând dovadă de curiozitate în diferite contexte. 5. Producerea de mesaje simple scrise, manifestând interes și creativitate.

Algoritmul de formulare a competențelor specifice

De exemplu: *Competența specifică 2* **Exprimarea mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, nonverbal, paraverbal, în contexte de comunicare cunoscute**, din cadrul domeniului de activitate *Limba și comunicare*, a fost formulată în baza algoritmului reflectat în Tabelul 1.9.

Tabelul 1.9. *Formularea competenței specifice*

Abilități	Cunoștințe	Valori, atitudini, implicare
Abilități fundamentale exprimate acțional (prin verbe la infinitivul lung)	Cunoștințe/Strategii și tehnologii specifice domeniului	Valori/Atitudini/Contexte de realizare a competenței
Exprimarea	mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, nonverbal, paraverbal	în contexte de comunicare cunoscute

O altă categorie a competențelor o constituie *unitățile de competență (preachiziții)*, care reprezintă ansambluri integrate de achiziții așteptate de la copii, în procesul de dezvoltare a acestora, în intervalul de la naștere până la intrarea în învățământul primar, ca urmare a participării lor la activitățile educaționale din instituțiile de educație timpurie (vezi CRET).

Unitățile de competență indică, totodată, comportamente observabile ale copiilor, care rezidă în achizițiile așteptate de la aceștia, stipulate în SÎDC. Ele facilitează formarea competențelor specifice, reprezentând etape de dobândire a acestora. Unitățile de competență sunt structurate pe parcursul celor 3 perioade: 1,5-3 ani; 3-5 ani; 5-7 ani. În comparație cu competențele specifice, ele sunt sisteme specifice (analitice), integrând cunoștințe, abilități și atitudini/valori. Prin gradul lor de concretețe, sunt sugestive la selectarea conținuturilor învățării pentru diferite domenii de activitate.

În cele ce urmează, prezentăm un exemplu de formulare a unităților de competență la un domeniu concret, pentru vârsta de 5-7 ani.

Tabelul 1.10. *Prezentarea unităților de competență pentru domeniul de activitate Științe și tehnologii*

Domeniul de activitate	Dimensiunea	Competența specifică	Unități de competență
ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGII	Formarea reprezentărilor elementare matematice	Operarea cu mulțimi de obiecte în baza criteriilor de clasificare, asigurând înțelegerea organizării lumii înconjurătoare.	1.1. Distingerea relațiilor dintre întreg și părțile lui. 1.2. Explorarea modalităților de formare, clasificare, sortare și seriere a obiectelor după 2-3 criterii (formă, mărime, culoare, dimensiune, număr, masă, capacitate, poziție spațială etc.). 1.3. Compararea mulțimilor de obiecte, utilizând semnele de comparație (<, >, =).

Unitățile de competență reprezintă achizițiile pe care trebuie să le dobândească copilul pentru a-și forma competențele, grație indicatorilor din standard (vezi Tabelul 1.6.).

Plasând toate tipurile de competențe în ordinea respectivă, s-a creat o piramidă a ierarhiei acestora, care demonstrează interdependența categoriilor de competențe: **UC (unitatea de competență) + CS (competența specifică) + CG (competența generală) = CT (competența transversală).**

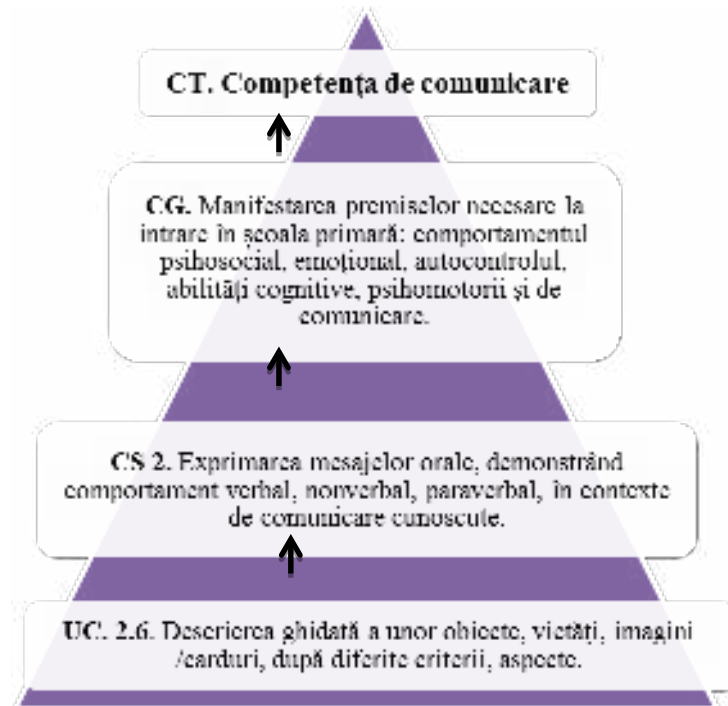

Figura 1.3. Piramida ierarhiei tipurilor de competențe

În procesul realizării curriculumului centrat pe competențe, educatorul/educatoarea va dezvolta valorile promovate de IET, cu deschidere spre conținuturi transversale sau interconexe cu domeniile de activitate; va mobiliza resursele interne achiziționate în cunoștințe fundamentale, abilități cognitive și psihomotorii, atitudini și comportamente, pe care copilul le va aplica la rezolvarea unor situații în diferite contexte.

Prin natura și dozarea competențelor, cele 2 etape ale educației timpurii (antepreșcolară și preșcolară) conferă nucleul funcțional al acțiunii educaționale proiectate și realizate la nivelul optim de învățare – dezvoltare a copilului, printr-o serie de competențe dominante, ce se reflectă în *Curriculumul pentru Educație Timpurie*.

2. STRATEGII ȘI MODALITĂȚI DE APLICARE/IMPLEMENTARE A CURRICULUMULUI PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE ȘI A STANDARDELOR DE ÎNVĂȚARE ȘI DEZVOLTARE A COPILULUI DE LA NAȘTERE PÂNĂ LA 7 ANI

Aplicarea documentelor de politică educațională în practică va fi racordată la obiectivele educației timpurii centrate pe copil, care prevede respectarea și valorizarea unicității copilului, a nevoilor și intereselor fiecăruia, acordarea de oportunități egale de acces la educație și dezvoltare, precum și formarea unei personalități autonome, tolerante, cooperante, responsabile, creative și flexibile, capabile de a face alegeri și de a decide. Cadrul didactic, în calitate de

partener, îndrumător, mentor, îl va susține pe copil, îi va satisface necesitățile și interesele, creând oportunități de cunoaștere de sine și a mediului înconjurător.

Pentru a oferi copiilor, în egală măsură, un mediu educațional propice învățării și dezvoltării în ritmul lor individual, și pentru asigurarea valorificării intereselor și potențialului lor personal, este necesar ca educatorul/educatoarea să dețină anumite competențe profesionale.

SÎDC, prin abordarea globală și complexă a dezvoltării, conturează profilul copilului pe care ni-l dorim la finalizarea grădiniței, ținând cont de unicitatea acestuia (exprimată în caracteristici individuale de dezvoltare și învățare, nevoi, interese, cerințe individuale), de variabilitatea individuală a dezvoltării fiecăruia în parte, de diversitatea culturală, dar și de protecția, în viitor, a copilului de azi.

În *Standardele profesionale naționale pentru cadrele didactice* se regăsește perspectiva filozofică și pedagogică, promovată prin SÎDC. Vrem un copil sănătos, activ, dornic de cunoaștere, independent, creativ, cu inițiativă, capabil să stabilească interacțiuni sociale cu copiii și adulții, să se exprime liber, să știe să coopereze, să gândească critic și creativ, să facă alegeri corecte, să fie responsabil. În acest sens, cadrul didactic trebuie să posede anumite competențe și să influențeze ritmul și calitatea dezvoltării copilului ca personalitate.

Aceste competențe vizează:

- ✓ un anumit *mod global de a privi copilul*, dezvoltarea și educația lui, respectându-i unicitatea și drepturile, precum și importanța crucială pe care o are perioada timpurie în devenirea lui;
- ✓ *planificarea/proiectarea învățării*: ce obiective educaționale se vor urmări și pentru care perioadă, cum se va asigura integrarea domeniilor de dezvoltare prin planificarea activităților etc.;
- ✓ *organizarea învățării*: ce strategii de învățare vor fi utilizate și cum se va organiza mediul de învățare pentru a răspunde cerințelor de vârstă, de grup și individuale ale copiilor;
- ✓ *evaluarea învățării*: cum va fi utilizată observarea copiilor, ca metodă de monitorizare a succesului acestuia, ce strategii de evaluare vor fi utilizate pentru a înregistra progresul real al copiilor în toate domeniile de dezvoltare;
- ✓ *dezvoltarea profesională*: participare la cursuri de formare și perfecționare pentru îmbunătățirea practicii didactice, autorefecția, autoevaluarea și autoperfecționarea;
- ✓ *parteneriatul cu familia*: cunoașterea familiei, informarea și comunicarea cu familia, implicarea familiei în activitățile grupei/grădiniței, luarea deciziilor de comun acord cu familia etc.

Toate competențele vizate sunt necesare cadrului didactic, care trebuie să fie capabil să ofere copiilor, în contextul instituției de educație timpurie, condiții optime pentru învățarea și dezvoltarea lor deplină. În final, fiind aplicate corect, acestea vor conduce la realizarea cu succes a *Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani* (SÎDC). În acest proces, este foarte importantă *conștientizarea și formarea unei culturi de reflecție, evaluare și autoevaluare profesională* a cadrului didactic și managerial din instituție.

În cele ce urmează, ne vom axa pe domeniile de competență ale cadrului didactic care necesită a fi formate/dezvoltate pentru implementarea eficientă a documentelor de politică educațională elaborate/revizuite.

2.1. Proiectarea curriculară în educația timpurie

Proiectarea didactică deține un loc fundamental în practica educațională, impunându-se, treptat, ca o condiție esențială în optimizarea procesului educativ-instructiv. În literatura pedagogică, se atestă pentru prima dată termenul de *design instrucțional* (J. Bruner, R. Gane etc.). Ulterior, acest termen s-a întrebuițat ca *design al instruirii și proiectare didactică*. Noțiunea de *proiectare didactică* este utilizată pe scară largă la nivelul teoriei și practicii educaționale și în Republica Moldova.

În viziunea pedagogiei clasice, prin *proiectare* se înțelegea *eșalonarea pe unități de timp a conținuturilor educaționale*, produsul acestei acțiuni fiind diverse documente, care orientau activitatea instructiv-educativă a cadrului didactic, pe care acesta avea obligația să le întocmească: planificarea calendaristică, proiectele de activități etc. [15, p. 116].

În pedagogia modernă, această accepție a termenului se păstrează, fiind delimitate noi accente, atât pe întocmirea planurilor de activitate, cât și pe (re)gândirea și structurarea *situațiilor de învățare* efective pentru copii.

Orice demers de *proiectare* constituie o *activitate complexă, care solicită gândire strategică, o viziune ce se va transpune în acțiuni concrete, orientate spre a stabili obiectivele de atins, operaționalizate prin acțiuni specifice*.

Implicarea într-o activitate educativ-instructivă, în care educatorul este interesat de succesul copiilor, impune, cu necesitate, o pregătire prealabilă, o gândire preacțională a acesteia, deoarece *orice lucru bine făcut este rezultatul unui proiect bine gândit* [10].

Cadrul didactic va organiza procesul educațional în baza cunoașterii necesităților individuale ale fiecărui copil, în special, a ritmului propriu, temperamentului, tipului de inteligență și stilului de învățare, pentru a crea condiții optime de dezvoltare a acestora.

În educația timpurie, accentul prioritar se pune pe principiul nediscriminării, ceea ce semnifică un învățământ pentru toți, împreună cu toți. Incluziunea educațională a copiilor trebuie să fie susținută de interesul și disponibilitatea noastră, bazată pe empatie, toleranță și respect față de toți copiii, indiferent de naționalitate, rasă, religie, nivel de dezvoltare sau statut socioeconomic.

Cadrul didactic va oferi condiții *egale* de dezvoltare tuturor copiilor, inclusiv celor cu necesități educaționale speciale, copiilor cu dizabilități. În funcție de dizabilitatea copilului, se vor face adaptări la mediu, la conținuturi educaționale și la metode/tehnici/procedee de predare – învățare – evaluare.

Inspectorii/metodiștii de specialitate de la DR/MÎTS, managerii instituțiilor de educație timpurie și cadrele didactice vor organiza activități de sensibilizare a copiilor majoritari și părinților acestora, precum și a întregii comunități, care vor viza nevoile copiilor cu CES și acceptarea lor în instituția de educație timpurie.

Documentele de politică educațională, care servesc drept reper pentru proiectarea curriculară, sunt:

- *Cadrul de referință al educației timpurii din Republica Moldova*, 2018;
- *Curriculumul pentru Educație Timpurie*, 2019;
- *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*, 2019.

Proiectarea activităților curriculare demonstrează capacitatea cadrului didactic de a organiza și a include toate elementele acțiunii educaționale într-o formă coerentă, exprimată prin *corelarea competențelor specifice, a unităților de competențe, a obiectivelor educaționale cu conținuturile, a materialelor și mediului educațional*.

Proiectarea activităților constituie demersul cel mai detaliat și concret, de anticipare a acțiunilor și operațiilor de realizat.

Actualmente, proiectarea activităților nu mai presupune elaborarea „planificării anuale” în termeni de inventariere a diferitor domenii de activitate/unități de conținut, capitole, teme, subiecte punctuale, fără o precizare clară a finalităților educaționale. Dimpotrivă, *conținuturile* sunt considerate *mijloace prin care se urmărește atingerea competențelor*: competențe specifice, unități de competență și obiective operaționale *propuse drept intermediari în procesul de formare și dezvoltare la copii a unui sistem de competențe*. Proiectarea didactică reflectă coerența modului în care competențele, conținuturile se corelează pe o durată mai mare de timp, atât pe orizontală (în cadrul unei zile de lucru), cât și pe verticală (pe parcursul unei săptămâni, al unei luni etc.), asigurând un continuum al acțiunii cadrului didactic în scopul stimulării dezvoltării copilului.

Competențele specifice și unitățile de competență constituie premisele planificării activităților, deoarece ele reprezintă finalitățile tuturor acțiunilor care se organizează în instituția de educație timpurie. Prin diversitatea lor, competențele specifice și unitățile de competențe din CET vizează dezvoltarea plenară a copilului sub toate aspectele, aceasta reprezentând scopul primordial al educației timpurii. De aceea, prin domeniile de activitate/dimensiunile propuse, se urmărește stimularea dezvoltării holistice a copilului.

Curriculumul promovează ideea *activităților integrate*, aplicând metoda proiectului, care combină domeniile de activitate cu domeniile de dezvoltare a copilului. În educația timpurie, *predarea – învățarea integrată* semnifică modul în care cadrul didactic *integrează conținuturile mai multor arii curriculare*, exploatând resursele *mai multor centre de activitate/arii de stimulare*, cu scopul atingerii *mai multor unități de competență*. Abordarea integrată a predării asigură stimularea copiilor pe *mai multe domenii de dezvoltare*, acordându-le atenție egală tuturor.

Proiectarea activităților este condiționată, în cea mai mare măsură, de *specificitatea grupului de copii* pe care îl coordonăm.

Durata atingerii unor unități de competențe poate varia de la o grupă la alta, cum, de altfel, variază, în mod firesc, de la un copil la altul. Cadrul didactic este cel care decide: ce competențe și unități de competență va forma, ce conținuturi, materiale și metode va utiliza pe o anumită perioadă de timp (zi, săptămână, lună).

Fiind puternic influențată de progresul înregistrat de către copii, proiectarea pe o durată mai mare de timp (un semestru întreg) poate suporta modificări. De aceea, *observarea și evaluarea progresului copilului* dețin un rol decisiv în educația timpurie [23]. În acest sens, unele obiective, pentru a fi atinse de către toți copiii, vor fi reluate prin planificarea și desfășurarea altor activități didactice.

În programele centrate pe copil, planificarea curriculară presupune o bună înțelegere a nivelului de dezvoltare, a nevoilor și intereselor fiecărui copil din grupă. Cadrele didactice pot obține această informație din observările zilnice asupra modului în care copiii interacționează unul cu altul, cu adulții și cu mediul înconjurător. În acest sens, standardele și indicatorii din toate domeniile de dezvoltare facilitează procesul de evaluare a nevoilor de dezvoltare ale fiecărui copil și conceperea traseelor personalizate de învățare, structurate pe activități diferențiate, inclusiv în baza planurilor individualizate de învățare în cazul copiilor cu nevoi speciale.

Proiectările vor fi ajustate în funcție de interesele copiilor sau situațiile spontane apărute în timpul activităților și, fiind flexibile, vor permite educatorilor să intervină prompt și oportun în procesul de predare – învățare.

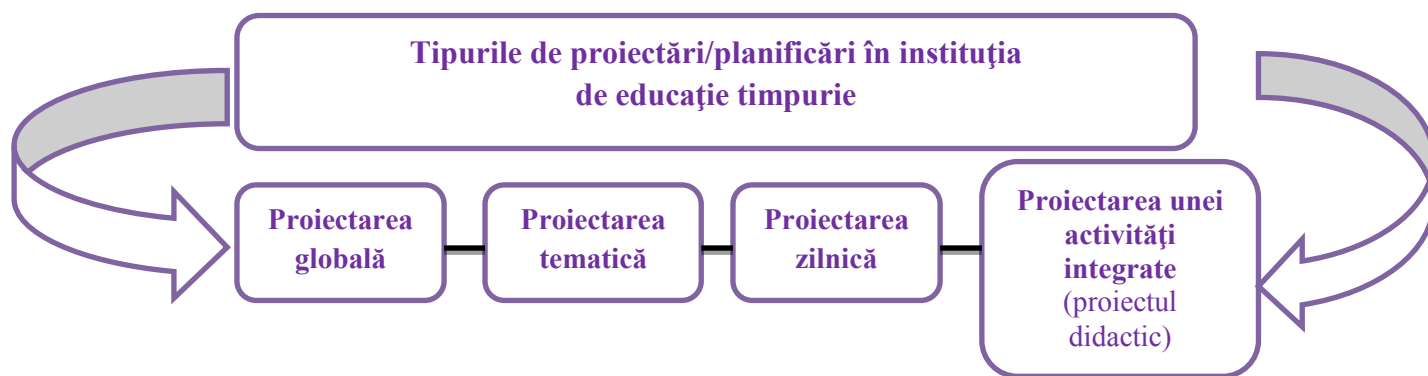

Figura 2.1. Tipurile de proiectări în IET

1. Proiectarea globală

Proiectarea/planificarea activității educaționale în instituția de educație timpurie se axează pe 4 teme globale, care sunt:

- ❖ EU ȘI CORPUL MEU
- ❖ EU CA PERSONALITATE
- ❖ EU ȘI CEILALȚI
- ❖ EU ȘI LUMEA ÎNCONJURĂTOARE

Aceste teme sunt comune pentru toate grupele de vârstă și sunt sugerate de *Curriculumul pentru Educație Timpurie*, structurat astfel încât îl sprijină pe copil în dezvoltarea lui firească și îl învață SĂ EXISTE, SĂ CONVIETUIASCĂ CU ALȚII, SĂ FACĂ/SĂ ACȚIONEZE ȘI SĂ CUNOASCĂ.

Atenție! Ordinea parcurgerii acestor teme, de la o grupă la alta, de la o instituție la alta, este *opțională*. Ele vor fi reluate ori de câte ori va fi cazul, în funcție de necesitățile și interesele copilului și ale părinților, de nivelul de dezvoltare a copilului și de cunoașterea de sine, dar și a lumii înconjurătoare.

Temele globale se vor dezvolta prin mai multe teme particulare și subteme, dezvoltate pe parcursul anului/anilor de preșcolaritate (vezi Anexa 3, 4, 5), care, la rândul lor, vor putea constitui teme pentru proiectul tematic.

EU ȘI CORPUL MEU	EU CA PERSONALITATE	EU ȘI CEIALȚI	EU ȘI LUMEA ÎNCONJURĂTOARE
Ne cunoaștem corpul	Cine sunt eu? / Arborele genealogic	Suntem unici, suntem diferiți	Anotimpuri și fenomene, cataclisme naturale
Trăirile, emoțiile, sentimentele mele	Locul meu în societate	Familia mea	Flora și fauna
Mișcarea/sportul e viață	Preferințe, interese	Prietenii mei	Universul
Cresc/creștem în siguranță	Ce pot face și ce nu pot să fac	Codul bunelor maniere	Transportul
Igiena	Ce vreau să fiu: profesii	Cum comunic/învăț/mă joc	Cărți și jucării
Ne alimentăm sănătos	Drepturi și responsabilități	Cum cooperez/colaborez/negociez/fac lucruri împreună cu ceilalți	Științe și tehnologii
			Țara mea/satul meu/comunitatea mea/grădinița mea
...

Aceste teme sunt interdependente, se corelează și se influențează reciproc.

2. Proiectarea tematică

Proiectarea tematică reprezintă o activitate centrată pe o temă care derivă din necesitățile și interesele copiilor, fiind abordată prin prisma mai multor domenii de activitate, ceea ce presupune, din partea educatorului, un efort consistent de structurare a demersului didactic și a conținutului acestuia în jurul unei teme globale. Proiectarea tematică circumscrie un ansamblu de activități unitare din punct de vedere al conținutului, a căror parcurgere asigură realizarea unor competențe. Prin sarcinile pe care le realizează copiii, este stimulată dezvoltarea acestora în toate domeniile.

Atenție! Selectarea temelor de studiu pentru formarea competențelor se va face pe parcursul anului, prin implicarea părinților și copiilor în proces, ținând cont de interesul acestora, și prin sugerarea unor teme de către educatori relevante pentru experiențele noi de învățare ale copiilor.

Temele trebuie să aibă un înalt grad de atractivitate, sporind motivația copiilor de a învăța. Subiectele deduse din preocupările copiilor și ale părinților oferă mai multe satisfacții și valorifică/cultivă mai bine cunoștințele copiilor.

Oportunitățile de învățare propuse în diverse centre/arii și în afara instituției de educație timpurie trebuie să aibă un caracter deschis, lăsând spațiu pentru creativitatea și cooperarea copiilor.

În instituția de educație timpurie, proiectul tematic va fi racordat la experiența de zi cu zi a copiilor și la vârsta copiilor, permițând o abordare integrată.

Existența unui **program zilnic** organizat, în care timpul este eficient administrat de către educator/educatoare, oferă copilului siguranță, securitate și, astfel, stimulează creșterea și independența acestuia. Un program dezorganizat, nestructurat, trezește copilului sentimentul de haos, de lipsă de siguranță. Regularitatea zilnică a momentelor creează sentimentul ordinii și disciplinei.

Proiectarea tematică este *prospectivă* și poate fi de durată mai lungă (o săptămână, câteva săptămâni) sau mai scurtă (proiect de o zi), în funcție de nivelul de interes al copiilor, de complexitatea temei abordate, de contextul temporal și cultural, dar și de capacitatea cadrului didactic de a oferi diverse oportunități de învățare experiențială, prin descoperire, în diferite centre de activitate/arii de stimulare etc.

Proiectarea și desfășurarea activităților pe bază de proiecte tematice trebuie să vizeze finalități clare și precise, reflectate în competențele direct observabile la preșcolari. Realizarea acestor finalități este posibilă doar prin desfășurarea activităților integrate.

Proiectul tematic, denumirea acestuia rămân la latitudinea cadrului didactic sau pot fi stabilite la sugestia copiilor. Alegerea temei depinde de anumite variabile: interesele preșcolarilor, perioadele anului, unele evenimente ș.a. Este important ca, prin conținutul pe care îl vizează, aceste proiecte tematice să coreleze cu tema globală.

Pentru realizarea proiectării tematice, cadrul didactic va stabili următoarele aspecte, ce vor constitui structura proiectului tematic (vezi Anexele 3 și 4).

- **Grupa de vârstă** pentru care se elaborează proiectul tematic;
- **Tema proiectului** reiese din temele stabilite în cele 4 proiecte/teme globale;
- **Locul de desfășurare** – activitățile trebuie extinse spre alte zone, în afara sălii de grupă, în afara instituției de educație timpurie, familiarizând copilul cu realitatea cotidiană;
- **Durata** se va stabili în funcție de vârsta copiilor, inventarul de probleme pentru conținutul tematic, gradul de avansare a copiilor la tema dată și a interesului preșcolarilor pentru aceasta, disponibilitatea resurselor tehnico-materiale și didactice etc.

Proiectul tematic este un demers didactic în centrul căruia se află o temă/un subiect ce prezintă interes pentru copil. Unitatea tematică vizează atingerea diverselor unități de competență ale domeniilor de activitate, prin activarea centrelor de interes, în care se desfășoară procesul educațional. Prin realizarea unei unități tematice, se asigură abordarea integrată a curriculumului.

- **Domeniile de activitate** – se includ toate domeniile de activitate din *Curriculumul pentru Educație Timpurie*;
- **Dimensiunea** – se va arăta dimensiunea de la domeniul de activitate indicat mai sus;
- **Competența specifică** se va selecta pentru fiecare domeniu de activitate;
- **Unitățile de competență** se vor selecta din cadrul competenței specifice și vor fi realizate pe parcursul întregului proiect tematic;
- **Inventarul de probleme** – primele 2 compartimente (rubrici) se completează la începutul proiectului atât de către cadrul didactic, cât și de către părinții copiilor, cea de-a treia – la finalul proiectului;
- **Harta proiectului** prezintă principalele repere ale traseului învățării în cadrul proiectului tematic;
- **Scrisoarea de intenție** se elaborează de către grupul de copii ajutați de educator/educatoare. Aceasta este adresată părinților, membrilor comunității, cu intenția de a demara un proiect tematic la care vor participa, prin exercitarea unui anumit rol/statut. Forma și conținutul acesteia este la libera alegere a semnatărilor scrisorii.
- **Inventarul de activități** – opțional, se indică principalele activități de realizat pe parcursul proiectului (dacă acesta are o durată mai mare de o săptămână); se afișează pentru vizionare și informarea părinților, precum și a altor parteneri; finalizează cu diferite produse: spectacole muzicale, piese de teatru, expoziții de lucrări etc.

Ziua, Data	Tema zilei	Activități integrate	Activități în centre de interes	Activități de dezvoltare personală

Fiecare proiect tematic are un *calendar al acțiunilor*, afișat în sala de grupă, cu care toți sunt familiarizați, și va finaliza cu diferite produse: spectacole muzicale, piese de teatru, expoziții de lucrări etc.

Proiectul tematic trebuie să dețină un *portofoliu* care să cuprindă: planul proiectului, calendarul activităților, produsele activității copiilor, comentariile celor implicați în realizarea lui, comentariile părinților, ale vizitatorilor grădiniței etc.

Portofoliul proiectului constituie unul dintre indicatorii de evaluare a proiectului tematic.

Părinții și întreaga familie sunt o resursă umană considerabilă în realizarea proiectelor, contribuind la determinarea temelor de studiu pentru copii și a calendarului activităților; la pregătirea/elaborarea/procurarea materialelor didactice necesare proiectului în cauză, precum și la desfășurarea activității în calitate de experți.

Pentru elaborarea detaliată a unui proiect tematic, vă recomandăm să consultați „Ghidul cadrelor didactice pentru educație timpurie și preșcolară”, cap. VI, p. 40-51, Ghidul „1001 de idei pentru o educație timpurie de calitate”, p. 80-83.

Avantajele demersului proiectării tematic:

- reflectă viziunea curriculară, nivelul de creativitate și ingeniozitate a cadrului didactic, capacitatea acestuia de selectare a temelor și de management a activităților în vederea atingerii unui scop comun;
- obligă la proiectarea și desfășurarea activităților în manieră integrată, permițând corelația și transferul cunoștințelor și al deprinderilor;
- implică educatorul/educatoarea și copiii în activități de învățare coerente, proiectate pe o durată mai mare de timp;
- permite valorificarea parteneriatelor educaționale etc.

3. Proiectarea zilnică

Proiectarea zilnică reprezintă un proces complex, ce îmbină armonios o suită de activități de predare – învățare – evaluare cu activități dinamice și distractive, în scopul realizării competențelor specifice și a unităților de competență din domeniile de activitate, fiind bazate pe respectarea regimului zilnic.

Programul zilei, într-o instituție de educație timpurie, va include o varietate de oportunități de creare a contextelor de învățare și dezvoltare în funcție de vârsta și interesele copiilor, individuale și de grup (vezi Tabelul 2.3. din CET).

Calitatea proceselor care se vor desfășura în mediile de învățare depinde de respectarea unui echilibru între:

- *momentele predictibile (rutina zilei)* și momentele spontane, care suscită interesul copiilor și le stimulează curiozitatea și dezvoltarea creativității;
- *activitățile planificate* de către educator/educatoare pentru lucrul în activități comune sau activități în centre de interes, în perechi sau individual, și cele neplanificate, ca oportunități inopinate, cu valoare educativă;
- *activitățile inițiate și dirijate de către cadrul didactic și/sau alți adulți* (părinți, bunici, frați/surori, oaspeți invitați etc.) și activitățile inițiate și dirijate de către copii/copil (jocul liber ales), care le oferă plăcerea descoperirii;
- *activitățile specifice fiecărui domeniu de activitate* în corelare cu domeniile de dezvoltare a copilului.

Planificarea și organizarea **programului zilnic**, inclusiv a activităților integrate, constituie o obligațiune funcțională a cadrelor didactice. În programul zilnic, trebuie să existe un echilibru între activitățile: statice și cele dinamice; organizate în încăpere și în aer liber; individuale, în perechi, în grup mare și grup mic; de cunoaștere, de explorare, de descoperire/informare, de observare, de participare; alese și dirijate de către copii, alese și dirijate de către cadrul didactic. Totodată, se va ține cont de corelarea activităților de dimineață cu cele de după-amiază, de realizarea unităților de competență, a obiectivelor operaționale și a sarcinilor de lucru în diverse momente ale zilei.

Tabelul 2.1. Programul zilnic de activitate al grupei cu program de 12 h

Orarul activităților	Activitățile zilei		
	Activități de dezvoltare personală	Activități integrate/ pe domenii de activitate	Jocuri și activități pe centre de interes
7.00 - 8.30	Rutină: primirea copiilor, discuții cu părinții despre starea generală a copiilor, termometria în grupele de creșă		Jocuri și activități pe centre de interes (la alegere)
8.30 - 9.00	Rutină: gimnastica matinală, deprinderi de igienă individuală și colectivă etc. Rutină: dejunul		
9.00 - 11.00	Rutină: întâlnirea de dimineață (15-20 min.): mesajul, calendarul, prezența, jocuri de socializare Rutină și tranziție: pregătirea de activități: distribuirea materialelor, necesități individuale, pauze dinamice, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de igienă personală și colectivă, exerciții de grupare și regrupare	Activități integrate/pe domenii de activitate	Activități pe centre de interes (la alegere)
11.00 - 13.00	Activități recreative: jocuri și plimbări în aer liber Rutină și tranziție: deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de autoservire, deprinderi de disciplină, ordine etc. Rutină: prânzul		
13.00 - 15.00	Rutină: somnul de zi		
15.00 - 15.30	Rutină și tranziție: trezirea copiilor, activități de călire, deprinderi de autoservire, deprinderi de igienă personală, necesități personale		
15.30 - 16.00	Rutină: gustarea		
16.00 - 17.30	Activități opționale: dezvoltarea aptitudinilor individuale la alegere: dans, limbi moderne, dezvoltarea vorbirii etc. Activități recreative și de relaxare: jocuri și plimbări în aer liber Rutină și tranziție: deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de autoservire, deprinderi de disciplină, ordine	Activități recuperatorii pe domenii experiențiale	Jocuri și activități pe centre de interes (la alegere)
17.30 - 18.00	Rutină: cina		Jocuri și activități pe centre de interes (la alegere)
18.00 - 19.00	Rutină: plecarea acasă		

Reperle orare, precum și ordinea activităților au caracter strict orientativ, fiind vorba despre un posibil model și nu un program impus, fiecare cadru didactic având libertatea de a-și stabili propria schemă orară personală, în funcție de nevoile copilului și de opțiunea proprie în ceea ce privește ordinea activităților de învățare.

În procesul de proiectare/planificare educațională, cadrul didactic va ține cont de următoarele aspecte:

- **Ce voi face?** – vizează competențele care trebuie fixate (unitățile de competență, pe care le selectăm din CET, și obiectivele operaționale, pe care cadrul didactic le formulează de sine stătător, în baza indicatorilor din SÎDC, utilizând terminologia lui Bloom);
- **Cu ce voi face?** – se planifică resursele educaționale, materiale, umane;
- **Cum voi face?** – denotă strategiile didactice, metodele și tehnicile optime de învățare;
- **Cum voi ști dacă ceea ce s-a realizat a atins unitățile de competență/rezultatele așteptate?** – reprezintă stabilirea metodelor/tehnicilor de evaluare a realizării obiectivelor și a rezultatelor învățării.

PROIECTAREA ZILNICĂ:

Se va urmări ca obiectivele operaționale și sarcinile de realizat să se planifice pentru toate momentele zilei, nu doar pentru activitatea integrată.

Data:

Ziua:

Tema proiectului tematic: *(din harta proiectului)*

Subtema:

Tema zilei *(din proiectul tematic, la ziua respectivă)*

Unitățile de competență: *(din Curriculum)*

Obiectivele operaționale *(Ca bază pentru formularea obiectivelor operaționale sunt indicatorii din SÎDC, stipulați în Curriculum la unitatea de competență pe care am selectat-o pentru realizare pe parcursul zilei. Obiectivele operaționale se vor formula în funcție de ce și-a planificat cadrul didactic să facă).*

ATENȚIE! Obiectivele operaționale se formulează în termenii unor comportamente observabile și măsurabile, care se vor realiza în cadrul activităților pe parcursul întregii zile.

O1 (aspectul cognitiv) *(cunoștințe, deprinderi, capacități, priceperi etc.);*

O2 (aspectul psihomotor/fizic) *(deprinderi, priceperi, tehnici, modele etc.);*

O3 (aspectul socioafectiv) *(atenție concentrată, voință de a acționa, manifestare a preferințelor, interesului și a perseverenței, argumentarea unei opțiuni, cooperare, colaborare, comunicare, independență, creativitate, gândire critică etc.).*

A se consulta Anexele 1 și 2 pentru facilitarea formulării obiectivelor operaționale.

Vocabular: *cuvinte noi, care urmează a fi însușite la subiectul zilei.*

Momentele zilei	Demersul didactic	Strategii didactice			Evaluarea
		Metode și procedee	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Rutine și tranziții	<i>Primirea copiilor, discuții cu părinții, triajul matinal, gimnastica, deprinderi de igienă individuală și colectivă. Pregătirea de activități integrate.</i>	Se vor indica metodele interactive utilizate		În grup mare, individual sau în perechi	Se va urmări dacă cele proiectate pentru momentele zilei au fost realizate
Activități integrate pe domenii de activitate/comune	<i>Salutul, lucrul la panourile interactive, activitatea frontală, mesajul etc.</i>				
Activități pe centre de interes	<i>Pot fi sarcini formulate pentru centrele de activitate cu ajutorul practicilor de sprijin din SÎDC, de la indicatorii selectați mai sus la formularea obiectivelor operaționale.</i>				
Plimbări, jocuri recreative, observări, excursii					
Rutine și tranziții	<i>Exersarea deprinderilor de igienă individuală, colectivă și a deprinderilor de autoservire, disciplină, ordine, necesități personale, somnul de zi.</i>				
Activități din a doua parte a zilei	<i>Trezirea copiilor, activități de călire, exersarea deprinderilor de igienă individuală, colectivă și a deprinderilor de autoservire, gustarea, plimbarea, activități opționale, de recuperare, extracurriculare, cina.</i>				
Activități cu părinți	<i>Consultații, ședințe de consiliere individuală, ședințe comune/generale, discuții, activități extracurriculare alături de copiii etc.</i>				

Exemple de proiectare zilnică vedeți în Anexa 4.

4. Tipuri de activități realizate în instituția de educație timpurie

În funcție de obiectivul fundamental urmărit, distingem mai multe categorii de activități educaționale, care se pot desfășura în instituția de educație timpurie pe parcursul unei zile/săptămâni/unui semestru, în prima sau a doua jumătate a zilei, în cadrul grupei/în incinta grădiniței sau în afara acesteia.

Tabelul 2.2. Diversitatea activităților din IET

<i>Activități de dezvoltare personală</i>	<i>Activități integrate/activități pe domenii de activitate</i>	<i>Activități extracurriculare</i>
<p>Rutine și tranziții În I-a parte a zilei și după-amiază avem:</p> <p>1. Activități recreative și de relaxare (plimbări în aer liber și jocuri distractive);</p> <p>2. Activități de dezvoltare și exersare a aptitudinilor individuale;</p> <p>3. Activități recuperatorii. Activități opționale (dans, limbi moderne, bunele maniere, oratorica, educație de gen, educație financiară, karate, înot etc.).</p>	<p>Activități comune</p> <p>a) activități specifice unui domeniu (educație fizică, educație muzicală etc.);</p> <p>b) activități integrate pe domenii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Eu, familia și societatea</i> • <i>Sănătate și motricitate</i> • <i>Limbaj și comunicare</i> • <i>Științe și tehnologii</i> • <i>Arte</i> <p>Activități în centre de interes:</p> <p>a) <i>Bibliotecă;</i></p> <p>b) <i>Științe;</i></p> <p>c) <i>Arte;</i></p> <p>d) <i>Construcții;</i></p> <p>e) <i>Joc de rol;</i></p> <p>f) <i>Apă și Nisip.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Matinee festive; • Distracții; • Șezători; • Concursuri; • Jocuri sportive; • Teatru de păpuși etc.

Toate activitățile reflectate în tabelul dat sunt parte a proiectării zilnice.

- **Activități integrate.** Curriculumul promovează ideea activităților integrate, aplicând metoda proiectului, care combină domeniile de activitate (din CET) cu domeniile de dezvoltare a copilului (din SÎDC). În cadrul acestora, accentul se pune pe abordarea integrată a copilului prin cele 4 domenii de dezvoltare din SÎDC [20, p. 68], asigurându-se stimularea copiilor pe *mai multe domenii de dezvoltare* și acordându-se egală atenție tuturora. Activitățile integrate au în vedere dezvoltarea globală a copilului. De regulă, acestea se organizează în prima jumătate a zilei, dar pot fi desfășurate pe parcursul întregii zile.
- **Activitățile recreative și de relaxare** au scopul activizării preșcolarilor, al trezirii interesului pentru cunoaștere și acțiune liberă, independentă, fără excluderea regulilor sociale ale grupei, care sunt, în continuare, respectate. Copilul este, câteodată, obligat să negocieze cu ceilalți, pentru a organiza un joc colectiv sau pentru a împărți jucăriile grupei, pe care vrea să le folosească. La început, cadrul didactic poate propune activități variate (*jocuri în aer liber, plimbări, spectacole, pauze de relaxare* etc.), dar trebuie să rămână deschis la orice propunere sau cerere parvenite din partea copiilor.
- **Activitățile de dezvoltare și exersare a aptitudinilor individuale** permit copiilor să-și valorifice cunoștințele, abilitățile și aptitudinile într-un domeniu anumit (aptitudini muzicale, de desen, sportive etc.). În timpul acestor activități, cadrul didactic va avea ocazia să propună copiilor activități structurate pe abilități ce trebuie dezvoltate. Finalitățile ce țin de cultivarea performanțelor și de educația compensatorie sunt formulate de către educator/educatoare, în majoritatea cazurilor, în cadrul activităților pe centre de interese, iar prin diferențiere și individualizare și în activitățile comune.

- **Activități integrate.** Curriculumul promovează ideea activităților integrate, aplicând metoda proiectului, care combină domeniile de activitate (din CET) cu domeniile de dezvoltare a copilului (din SÎDC). În cadrul acestora, accentul se pune pe abordarea integrată a copilului prin cele 4 domenii de dezvoltare din SÎDC [20, p. 68], asigurându-se stimularea copiilor pe *mai multe domenii de dezvoltare* și acordându-se egală atenție tuturor. Activitățile integrate au în vedere dezvoltarea globală a copilului. De regulă, acestea se organizează în prima jumătate a zilei, dar pot fi desfășurate pe parcursul întregii zile.
- **Activitățile recreative și de relaxare** au scopul activizării preșcolarilor, al trezirii interesului pentru cunoaștere și acțiune liberă, independentă, fără excluderea regulilor sociale ale grupei, care sunt, în continuare, respectate. Copilul este, câteodată, obligat să negocieze cu ceilalți, pentru a organiza un joc colectiv sau pentru a împărți jucăriile grupei, pe care vrea să le folosească. La început, cadrul didactic poate propune activități variate (*jocuri în aer liber, plimbări, spectacole, pauze de relaxare* etc.), dar trebuie să rămână deschis la orice propunere sau cerere parvenite din partea copiilor.
- **Activitățile de dezvoltare și exersare a aptitudinilor individuale** permit copiilor să-și valorifice cunoștințele, abilitățile și aptitudinile într-un domeniu anumit (aptitudini muzicale, de desen, sportive etc.). În timpul acestor activități, cadrul didactic va avea ocazia să propună copiilor activități structurate pe abilități ce trebuie dezvoltate. Finalitățile ce țin de cultivarea performanțelor și de educația compensatorie sunt formulate de către educator/educatoare, în majoritatea cazurilor, în cadrul activităților pe centre de interese, iar prin diferențiere și individualizare și în activitățile comune.
- **Activitățile recuperatorii** se organizează cu copiii care, din diverse motive, au lipsit o perioadă mai îndelungată de la grădiniță sau au fost înscriși mai târziu, ori sunt copii cu CES, care au rămas în urmă din cauza unor inabilități (de văz, auz, motricitate, deficiență sau ritm lent al dezvoltării psihice). În aceste cazuri, proiectarea va cuprinde activități de recuperare (logopedie, exerciții motrice speciale, formarea unor deprinderi de comportare în colectiv, desen, muzică, lucru manual etc.), sarcini de lucru pentru copii, suport didactic corespunzător, procedee de muncă individualizată.
- **Activitățile opționale** sunt activități cu caracter facultativ, se prestează contra plată, la solicitarea părinților, suplimentar la cele prevăzute în CET, CRET și SÎDC. Acestea pot fi prestate de instituția de educație timpurie sau de către asociații obștești, ori prestatori privați, conform Curricula/Programelor educaționale, aprobate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, și deciziei Consiliului de administrație și a Consiliului metodic al instituției.

Activitățile educaționale extracurriculare/extrășcolare/opționale, complementare, precum *limbi străine, arta vorbirii, șah, fotbal, arte marțiale, acrobatică, înot, educație financiară, educație anticorupție* etc. se propun doar copiilor cu vârsta de 5-7 ani, iar activitățile organizate la calculator – copiilor de la vârsta de 6 ani, în conformitate cu normele sanitare stabilite de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

5. Proiectarea unei activități integrate/pe domenii de activitate

Proiectarea unei activități integrate/pe domenii de activitate reprezintă o activitate anticipativă, ce prefigurează acțiunile cadrului didactic și ale copilului în raport cu obiectivele urmărite, competențele specifice și unitățile de competență ale domeniilor de activitate, strategiile de predare și evaluare. Această proiectare este realizată din perspectiva abordării integrate a prevederilor curriculare aferente domeniilor de activitate, aflate în corelare

cu domeniile de dezvoltare caracteristice *Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. Fiecare domeniu de activitate acoperă toate domeniile de dezvoltare, gradul de acoperire fiind diferit, acesta depinzând de conținutul domeniului. În cadrul activității integrate, cunoștințele din cadrul mai multor domenii de activitate/dimensiuni pot fi îmbinate între ele. Din punct de vedere structural, proiectul didactic al activității cuprinde 2 părți:

- partea introductivă (*data, grupa, propunătorul, tema anuală, tema proiectului, subtema, tema zilei, domeniile de activitate, dimensiunile, unitățile de competență, obiectivele operaționale, lucrul în centre de interes, strategii didactice, bibliografie*).
- partea detaliată, care ilustrează desfășurarea activității cu toate etapele ei (vezi Anexa 5).

Prin proiectarea unei activități integrate, educatorul/educatoarea va realiza proiectul didactic al activității.

Structura proiectului didactic nu trebuie interpretată ca fiind rigidă, impusă. Fiecare cadru didactic poate identifica cea mai potrivită variantă de proiectare.

În realizarea proiectului didactic, se recomandă parcurgerea următoarelor etape:

1. stabilirea obiectivelor operaționale ale activității și corelarea acestora cu unitățile de competență ale domeniilor de activitate din CET;
2. selectarea, structurarea și organizarea conținuturilor care vor fi valorificate în cadrul activității;
3. stabilirea strategiilor didactice de predare – învățare – evaluare.

Parcurgerea acestora solicită cadrului didactic un anumit nivel al competenței profesionale, pregătire metodică și experiență. Educatorul/educatoarea, în realizarea proiectului, trebuie să manifeste creativitate, asiduitate, deschidere la tot ce este nou etc.

Activitățile integrate/pe domenii experiențiale includ:

- *Întâlnirea de dimineață* se realizează, de obicei, prin activități ce includ *salutul, discuții* care se referă la *completarea panourilor* (calendarul zilei, calendarul naturii, bursa muncii ș.a.), la *mesajul zilei* etc. Cadrul didactic poate valorifica momentele spontane de interes al copiilor pentru lucruri noi, în scopul extinderii învățării lor. Activitățile vizate sunt organizate în formă de cerc (pe scăunele, pe pernuțe, în picioare), având ca scop dezvoltarea abilităților sociale, crearea unei predispoziții pentru activitatea de pe parcursul zilei. Durata activității desfășurate în cerc mare poate varia de la o zi la alta și va depinde de atenția și interesul copiilor, întrucât o importanță primordială îi revine calității interacțiunilor și stării de bine a copiilor (aproximativ 5-7 minute).
- *Activitățile comune* reprezintă cele mai riguroase și coerente modalități de realizare a finalităților educației timpurii. Prin specificul lor, acestea permit copiilor să achiziționeze un ansamblu de competențe care vor îmbogăți conținuturile celorlalte activități, sugerându-le teme noi pentru jocuri sau activități în grupuri mici (activități pe centre de interese) și oferindu-le activități practice mai elocvente. Durata activităților comune poate varia în

Calitatea și eficiența activității didactice sunt rezultatul corelației dintre respectarea etapelor și gradul de adecvare la necesitățile, interesele și potențialul copilului.

funcție de vârsta copiilor (la copiii de vârstele mici – 10-15 minute, iar la cei mari – 20-30 de minute, chiar 40 de minute, cu mici pauze pentru a merge la WC și a bea apă).

Pentru realizarea activităților comune, cadrul didactic va organiza un *scenariu captivant și integrat*, având un subiect comun pentru toți copiii, ce urmează a fi investigat și elucidat în cadrul activităților, realizându-se, astfel, obiectivele propuse.

Modalitățile de organizare a acestor activități:

- *în formă de cerc* pentru organizarea unui joc de rol, a unei conversații sau găsirea soluțiilor pentru o situație-problemă etc.;
- *pe covoraș* pentru a narra copiilor o poveste sau pentru a analiza comportamentele personajelor etc.;
- *la flipchart* pentru a analiza povești în baza unor imagini sau pentru a aranja fișe pe flanelograf (fișe cu cifre, litere, obiecte) etc.;
- *în grupuri/echipe* (4-6 copii) pentru a realiza o sarcină anumită;
- *la mese* pentru a însuși unele deprinderi elementare de scriere, citire, muncă artistică etc.

Oportunitățile de învățare propuse în *activitățile integrate* trebuie să aibă un caracter deschis, lăsând spațiu pentru creativitatea și cooperarea copiilor. În același timp, prin sarcinile pe care le realizează copiii, este *stimulată dezvoltarea acestora în toate domeniile de dezvoltare*.

➤ *Activitățile din centrele de interes* se realizează în funcție de tema zilei, obiectivele operaționale planificate de către educator/educatoare și de vârsta copiilor (3-7 centre deschise concomitent, în funcție de obiectivele propuse, resursele disponibile, iar în unele cazuri – și de numărul de copii prezenți). Copiilor li se vor oferi oportunități de a face propria alegere (unde să lucreze/să se joace, cu cine să lucreze/să se joace, ce materiale să utilizeze, cum să facă un anumit lucru/activitate (modalitatea de acțiune). Durata lucrului în centre va depinde de vârsta și interesul copiilor. Accentul se va pune pe construirea relațiilor de cooperare (între copii cu vârsta de 5-7 ani) sau pe lucrul individual, dar nu pe competiție și produs (*Cine mai repede ... ? Cine mai frumos ... ? Cine mai bine ... ?*), pentru a respecta ritmul propriu de învățare și dezvoltare al fiecărui copil. Centrele vor fi deschise toată ziua, se va reveni la ele ori de câte ori va dori copilul. Unele sarcini/activități din centre pot fi transferate după-amiază (în cazul în care nu s-a reușit de dimineață sau la dorința/solicitarea copiilor, la propunerea cadrului didactic etc.).

Activitățile de ***muzică și educație fizică*** vor fi îmbinate atât în activități integrate (ca fundal muzical, în cadrul pauzelor dinamice, ca element al activității – a cânta, a dansa, a face ritmică – cum se mișcă ursul, cum se târăște omida, cum merge cocoșul etc.), cât și ca activități separate. În funcție de nivelul grupei, de temă, se poate acorda, de la o săptămână la alta, o mai mare pondere uneia/unor dimensiuni curriculare/domenii de activitate.

Exemple de proiecte didactice ale activităților integrate vedeți în Anexa 5.

Desfășurarea activității se va planifica/proiecta după oricare dintre următoarele modele: **Modelul R. M. Gagné** sau **Modelul ERRE**

Modelul R. M. Gagné

Desfășurarea activității

Etapa activității	O. O.	Dozarea	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
				Metode, procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Moment organizatoric							
2. Captarea atenției							
3. Anunțarea temei și a obiectivelor							
4. Reactualizarea cunoștințelor							
5. Dirijarea învățării							
6. Obținerea performanțelor și asigurarea conexiunii inverse							
7. Evaluarea performanțelor							
8. Încheierea activității							

Modelul ERRE

Desfășurarea activității

Etapa activității	O. O.	Dozarea	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
				Metode, procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
1	2	3	4	5	6	7	8

2.2. Organizarea și realizarea activităților educaționale corelate cu Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani

Formele de organizare a activităților

Forma cea mai frecventă de organizare a activităților cu preșcolarii este *activitatea integrată*. Aceasta, în funcție de conținutul educațional, particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor, de momentul zilei etc., se va desfășura prin alternarea altor forme de organizare a activității: *frontal, cu tot grupul de copii, pe grupuri mici*, dar și *individual*. Acestea vor fi corelate cu alte tipuri de activități, precum:

- în cadrul activităților comune, se va lucra *în grup mare*; evaluarea muncii se va face cu un grup de copii sau individual;
- în cadrul activităților și jocurilor liber alese de către copii, precum și la activități pe centre de stimulare, va predomina *lucrul în perechi, în grupuri mici sau individual*. *La dispoziția copiilor se va pune suficient material didactic, indispensabil desfășurării activităților*.

Utilizarea metodelor de lucru în perechi, în grupuri mici și individual, precum și îmbinarea eficientă a diferitor forme de organizare a colectivului de copii, în funcție de tipul și conținutul activității, nivelul grupei, particularitățile individuale ale copiilor și ritmul propriu de dezvoltare etc., devine imperativă.

Metode utilizate în educația timpurie. Reușita demersului didactic depinde de modalitățile de lucru ale cadrului didactic, care trebuie să dinamizeze copiii nu prin ritmul alert impus, ci prin esența activității. Copiii vor fi stimulați și dornici să participe, să se implice direct și activ în procesul de învățare, datorită metodelor interactive. Aceștia însușesc cel mai bine atunci când sunt captivați prin metoda didactică potrivită pentru ei, care îi motivează să învețe. Aplicarea unei metode trebuie să vizeze realizarea obiectivelor propuse, și nu subiectivitatea acestora¹.

Se va reduce verbalismul excesiv al educatorilor și se va stimula la maximum *dezvoltarea limbajului copiilor și a abilității de comunicare și exprimare a opiniei*.

- *Utilizarea mijloacelor didactice în contextul strategiilor de predare – învățare*. Materialele și echipamentele utilizate de către educatori în procesul de învățare al copiilor trebuie să fie: în stare bună, suficiente cantitativ, variate, atractive, funcționale, refolosibile/reciclabile, semnificative pentru activitate, adecvate vârstei și temei, permițând individualizarea și prezentând elemente de noutate. Vor fi jocuri, planșe, materiale audio-video, aparate instructive, calculator, truse didactice și materiale pentru jocurile de masă, materiale confecționate de către educatori și părinți, precum și/sau cele preluate din natură.

Se va urmări ca preșcolarii să petreacă suficient timp jucându-se, având la dispoziție diferite jucării, materiale didactice, odată ce *preșcolăritatea este implicit și determinant legată de joc*.

- *Individualizarea instruirii/tratarea diferențiată* se va face în funcție de particularitățile individuale ale copiilor, cadrele didactice transferând accentul de pe conținuturile de predat/învățat pe comportamente de format și de pe grup ca întreg, pe copil ca unicitate, ca de exemplu:

¹Sugestii pentru activități cu caracter deschis spre implicarea activă și inițiativa copiilor pot fi găsite în următoarele surse: „Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară”, Ghidul „1001 de idei pentru o educație timpurie de calitate”, Ghidurile „Activități pentru dezvoltarea copiilor de la naștere până la 3 ani” și „Activități pentru dezvoltarea copiilor de 3-6 ani”.

- adaptarea mediului/spațiului, mobilierului, echipamentelor și materialelor didactice în funcție de nevoile copilului;
- oferirea explicațiilor suplimentare sau adresarea întrebărilor ajutătoare;
- acordarea sprijinului individual copiilor în funcție de situațiile care intervin;
- propunerea sarcinilor individuale în funcție de potențialul de dezvoltare a copiilor, de interesele, ideile și unicitatea copilului.

Cadrul didactic va crea condiții de lucru specifice *ritmului propriu de învățare* al copiilor, ca element definitoriu pentru individualizarea instruirii: se vor formula sarcini adecvate ritmului acestora, se vor adapta formele de învățare în funcție de nevoile copiilor, li se va oferi timp necesar pentru a termina sarcina; se va exclude „lucrul cu categorii de preșcolari” și se va aprecia „lucrul cu persoane individuale”.

Cadrul didactic va crea oportunități de dezvoltare și în funcție de *tipul de inteligență și stilul de învățare* ale fiecărui copil. Se va renunța la sarcinile uniforme, la perspectiva limitată a concentrării pe activități ce vizează doar competențe de tip academic (scris, citit, numărat, socotit) și se va aplica o sarcină practică, centrată pe copil și pe necesitățile lui, prin care acesta va fi stimulat să-și valorifice resursele individuale prin implicarea mai multor inteligențe sau stiluri de învățare.

De exemplu, dacă *dorim ca preșcolarii să formeze mulțimi de obiecte*, vom utiliza diverse strategii:

- *pe cei cu dominantă chinestezică îi vom antrena în activități de modelaj;*
 - *pe cei cu dominantă auditivă îi vom activa, cu precădere, în cadrul audițiilor sau în cadrul dramatizărilor și al jocurilor de rol;*
 - *pe cei cu dominantă vizuală îi vom determina să se „joace” cu tabla magnetică, fie cu diferite jetoane cu imagini.*
- *Învățarea prin descoperire.* În realizarea învățării prin descoperire, cadrul didactic trebuie să cunoască și să respecte particularitățile de vârstă ale copiilor, să le dezvolte gândirea, vorbirea și să nu utilizeze *idei abstracte*, care nu pot fi înțelese. Implicându-ne în activitățile lor, putem observa că, prin contactul direct cu lumea concretă, prin efectuarea unor mici experiențe, trezim interesul copiilor și le satisfacem curiozitatea. Astfel, ei sunt puși în situația de a dialoga, de a se contrazice sau de a se ajuta între ei pentru efectuarea unor experiențe. Când se joacă, copiii, de fapt, experimentează, devin mai flexibili în gândirea lor și în rezolvarea situațiilor problematice și învață din propriile lor acțiuni, de aceea, succesul este de durată și îi motivează.

Atât jocul didactic planificat de către educator/educatoare, cât și jocurile spontane sau organizate de către înșiși copiii constituie pentru aceștia o reală sursă de explorare, de cunoaștere și dezvoltarea cognitivă. Spre exemplu, un copil de grupa mică, care își construiește o mașină din cuburi Lego și se joacă cu ea, poate învăța următoarele:

- *să selecteze*, după un criteriu, piesele necesare (le alege doar pe cele necesare construirii mașinii);
- *să estimeze* modul cum se potrivesc piesele și să asambleze mașina;
- *să împingă* mașina cu mâna și să observe că roțile se învârt;
- *să inițieze* un joc împreună cu alți copii („De-a mașinile”);
- *să compare* mașina sa cu alta (după culoare, formă, mărime);
- *să observe* că mașina merge mai repede pe parchet decât pe covor;

- să recunoască culorile: mașina asamblată de către el este albastră, mașina tatălui este verde, mașina de pompieri – roșie etc.;
- să aprecieze cantitatea: mașina poate să aibă una-două sau mai multe uși, 4 sau mai multe roți;
- să aprecieze poziția spațială: mașina poate fi așezată în garaj, în afara garajului, sub pod, pe pod etc.;
- să anticipeze efectele unei acțiuni: mașina se defectează, dacă se tamponează, dacă are viteză de deplasare excesivă etc.

Participanții la procesul de învățare prin descoperire:

Copilul – participant activ care:

- soluționează probleme;
- este implicat în procesul de studiu personal;
- are posibilitatea să observe, să exploreze, să experimenteze;
- are posibilitatea să analizeze, să descrie fenomene și lucruri necunoscute.

Educatorul – sursa de motivație, stimulare, clarificare sau explicare:

- are grijă de securitatea copiilor;
- are rol de asistent, ghid, facilitator.

Mediul – include familiaritate, libertatea de acțiune.

Conținutul poate fi nou, un adevăr exprimat, pe care copilul trebuie să-l găsească, să-l aplice.

➤ *Învățarea prin cooperare.* Aceasta reprezintă o formă de învățare în grup a copiilor prin interacțiuni, astfel încât aceștia cooperând își îmbunătățesc propriile performanțe și contribuie la dezvoltarea performanțelor celorlalți. Învățarea prin cooperare facilitează învățarea reciprocă și are loc atunci când copiii lucrează împreună pentru a rezolva aceeași problemă, pentru a explora o temă nouă sau a crea idei noi, combinații noi.

În proiectarea activităților, cadrele didactice vor ține cont de crearea oportunităților de învățare prin cooperare, copiii fiind încurajați să interacționeze în realizarea unei activități comune. La dispoziția lor, se vor pune diverse materialele pentru a asigura procesul învățării prin cooperare.

Tabelul 2.4. Elemente de bază ale învățării prin cooperare

Interdependența pozitivă	<p>Educatorul stabilește:</p> <ul style="list-style-type: none"> - scopuri comune („învață și vezi să învețe toți cei din jur”); - recompense comune (dacă toți membrii grupului realizează un anumit lucru, fiecare va primi o bonificație); - resurse comune (o coală de hârtie pentru întregul grup sau fiecare membru deține o parte din informație); - roluri distribuite (cel care rezumă, cel care îi încurajează pe ceilalți, cel care formulează răspunsul etc.)
Interacțiunea directă	<p>Copiii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se ajută unii pe alții să învețe, încurajându-se și împărtășindu-și ideile; - explică ceea ce știu altora; - discută; - învață unii de la alții. <p>Educatorul:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aranjează grupurile astfel încât copiii să stea unii lângă alții și să discute fiecare aspect al temei, pe care îl au de rezolvat.

Responsabilitatea individuală	<ul style="list-style-type: none"> - fiecare membru al grupului este responsabil de propria contribuție la îndeplinirea scopului propus; - educatorul poate scoate în evidență răspunsul individual, alegând copiii din doi în doi sau alegând, la întâmplare, un membru al grupului.
Analiza activității grupului	- copiii reflectează asupra activității lor, decid asupra modului de îmbunătățire a eficienței acestui tip de activitate.
Deprinderi interpersonale și de grup	<p>Copiii învață:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să conducă; - să comunice; - să ia decizii; - să aibă încredere; - să rezolve conflicte etc.

Mediul de învățare

Orientarea copilului spre învățare – dezvoltare se face prin crearea unui **mediu educațional adecvat**, prin amenajarea spațiului din grupă, care să permită/favorizeze dezvoltarea liberă a copilului și să pună în evidență dimensiunea interculturală și pe cea a incluziunii sociale.

Educatorii sunt responsabili de crearea unui mediu de învățare atractiv, plăcut, securizat, funcțional, care să motiveze copiii să se implice în jocurile și activitățile didactice, în care ei să se simtă stăpâni și în siguranță.

Cadrul didactic va pregăti și va organiza spațiul educațional pe **centre de interes**, după criteriul activităților fundamentale pe care le desfășoară copiii: prin știință, jocuri de mișcare, jocuri de masă, bibliotecă, construcții, arte etc. Fiecare centru de interes oferă teren unei activități în care jocurile libere vor dezvolta cunoașterea într-o sferă a vieții socioumane.

Echipamentele și materialele utilizate vor fi la îndemâna copiilor. Folosirea și rearanjarea lor rămâne la latitudinea copiilor, sub supravegherea educatorilor. Materialele din centre vor fi alese atent, în corelare cu tema proiectului demarat, și se va crea o atmosferă de învățare spontană, prin joc, pentru parcursul zilei/săptămânii, asigurându-se posibilitatea de opțiune a copiilor, pentru ca aceștia să poată iniția propriile lor activități de învățare.

Pentru centrul tematic, se va rezerva un loc aparte, plasat la intrarea în sala de grupă, pentru a fi văzut atât de copii, cât și de părinți. Acesta poate fi un panou, o etajeră, o măsuță, pe care se vor expune elemente ce sugerează tema de studiu și care urmează a fi completate de către copii, părinți, pe tot parcursul abordării acesteia. Tot aici se va pune *Cutiuța cu întrebări și sugestii* pe care copiii le formulează în baza temei propuse și la care urmează a fi găsite răspunsuri împreună cu educatorul/educatoarea, colegii, frații mai mari, părinții.

Panourile *Calendarul naturii*, *Calendarul zilei*, *Dispoziția mea*, *Eu sunt azi aici*, *Bursa Muncii* nu trebuie să lipsească din mediul educațional al grupei.

Atenție! Tot ce va fi plasat pe pereții grupei trebuie să aibă un scop bine determinat, racordat la ceea ce copiii studiază la momentul dat.

Cadrele didactice vor implica copiii și părinții în amenajarea spațiului grupei, în confecționarea și utilizarea diferitor materiale didactice. Culorile, sunetele și mobilierul sălii de grupă, precum și a instituției, vor emana echilibru, armonie, căldură.

Acolo unde funcționează grupe de creșă sau este un număr suficient de copii cu vârsta sub 3 ani, pentru asigurarea condițiilor optime de stimulare a dezvoltării acestora, este necesar să fie respectate câteva cerințe generale privind mediul fizic.

Cerințe generale privind mediul fizic:

- să asigure sănătatea copilului prin luminozitate, ventilație, căldură adecvate;
- să fie un spațiu sigur, fără riscuri de accidente;
- să fie cât mai larg, în așa fel încât să permită mișcarea și explorarea;
- să asigure colaborarea și interacțiunile dintre copii;
- să conțină jucării, materiale didactice și produse realizate de către copii, expuse în câmpul vizual și la îndemâna acestora;
- să fie împărțit în centre de activități care să stimuleze dezvoltarea copilului în toate domeniile, conform vârstei;
- să fie dotat cu echipamente confortabile, ușor de manipulat, care permit flexibilitate în organizarea spațiului;
- să conțină materiale diverse, suficiente, care să capteze și să stimuleze operațiile gândirii, creativitatea și să exerseze capacitatea copilului de a alege.

2.3. Strategii de monitorizare/evaluare în educația timpurie

Evaluarea este parte integrantă a procesului de învățământ, care urmărește furnizarea informațiilor necesare desfășurării optime a activităților din grădiniță educatorilor, copiilor și părinților.

Scopul evaluării copilului este de „*a acorda sprijin și ajutor acestuia în tendința lui de a afla noul, de a se orienta în lumea înconjurătoare a lucrurilor, a naturii, de a-și explica unele lucruri despre propria persoană* [2, p. 197].

Evaluarea este definită ca o activitate prin care se realizează colectarea, organizarea și interpretarea datelor obținute prin aplicarea unor instrumente de măsurare, în scopul emiterii judecății de valoare, pe care se bazează o anumită decizie educațională [2].

Copilul vine în lumea aceasta cu un potențial nativ, care trebuie dezvoltat și învățat. Fiecare este unic în modul în care crește, se dezvoltă și achiziționează cunoștințe, deprinderi și abilități. Copiii trec prin aceleași stadii de dezvoltare, dar în ritmuri diferite. Pentru a-i permite fiecărui copil să se bucure de succes, este necesar de a porni de la ceea ce aceștia cunosc, fac, înțeleg, pentru a extinde spectrul de abilități și atitudini necesare în atingerea standardelor de dezvoltare și învățare la diferite etape de vârstă.

Pentru ca persoana implicată în procesul de educație să înțeleagă modul în care învață copilul concret și gradul de pregătire a acestuia pentru a achiziționa noi cunoștințe, este nevoie de un proces continuu de monitorizare și evaluare a dezvoltării preșcolarului.

Monitorizarea prezintă urmărirea și supravegherea evoluției dezvoltării copilului în mediul lui firesc de activitate și înregistrarea comportamentelor formate. Acest proces este de durată și presupune colectarea informațiilor referitoare la toate aspectele dezvoltării copilului.

Datele acumulate în urma monitorizării dezvoltării copilului vor fi necesare cadrelor didactice în procesul de **evaluare** și **apreciere** a dezvoltării copilului, ceea ce constituie punctul final într-o succesiune de evenimente monitorizate.

Evaluarea trebuie să urmărească *progresul copilului* în raport cu el însuși, care, la rândul său, trebuie monitorizat cu atenție, înregistrat, comunicat și discutat cu părinții (cu o anumită periodicitate). Informația obținută în urma evaluării servește la:

- evidențierea competențelor actuale ale unui copil și identificarea aspectelor care necesită să fie formate/dezvoltate;
- optimizarea/valorificarea maximală a potențialului copilului;
- recomandarea/planificarea intervenției.

Racordarea datelor la *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani* permite luarea unor decizii care duc la îmbunătățirea/eficientizarea procesului educațional și la realizarea standardelor.

În instituția de educație timpurie, monitorizarea dezvoltării copiilor de vârstă antepreșcolară și preșcolară se realizează atât în cadrul activităților educaționale, cât și în timpul rutinelor, tranzițiilor și altor momente de regim, în conformitate cu actele normative: *Curriculum pentru Educație Timpurie*, în conexiune cu *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*.

Funcțiile evaluării

Privite din punctul de vedere al cadrului didactic din instituția de educație timpurie, *funcțiile evaluării* vizează:

- culegerea de informații cu referire la măsura în care au fost realizate obiectivele stabilite;
- controlul asupra activității desfășurate;
- stabilirea eficienței organizării, structurării, accesibilizării conținutului, a alegerii strategiei adecvate pentru întreaga grupă sau pentru un grup aparte de copii;
- descoperirea unor lacune, dificultăți, restanțe, pentru ca, pe baza lor, să se elaboreze un program de intervenție/recuperare (cu întreaga grupă, pe grupe mici sau individual);
- anticiparea, proiectarea, organizarea și conducerea științifică, eficientă a următoarelor secvențe de instruire.

Pentru preșcolar, *evaluarea*:

- îl ajută să fixeze, să consolideze și să rețină cunoștințele prin repetare și întărire pozitivă, pe care evaluarea o determină, și, totodată, să le integreze în sisteme;
- îi sporește încrederea în forțele proprii și îi descurajează/reduce/anihilează comportamentele negative;
- îi susține interesul pentru cunoaștere, stimulându-i și dirijându-i învățarea;
- contribuie la formarea capacității de autoapreciere și la stimularea tendinței de autoafirmare;
- consolidează relația dintre instituția de educație timpurie și familie.

Toate aceste funcții demonstrează necesitatea includerii evaluării în activitatea didactică. Ele apar și se actualizează diferențiat, prin prevalența uneia față de alta la un moment dat.

În instituțiile de educație timpurie, educatorii utilizează 3 tipuri de evaluări: *inițială/predictivă, continuă/formativă, finală/sumativă* (vezi CET, capitolul IV, p. 111 și *Metodologia de monitorizare/evaluare a dezvoltării copilului în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani*).

O probă evaluativă oarecare nu îndeplinește toate funcțiile posibile în aceeași măsură. Respectiv, funcțiile evaluării pot fi regăsite, mai mult sau mai puțin, în diferite situații de evaluare.

Cele mai adecvate modalități de evaluare a copilului în perioada educației timpurii sunt: feedbackul verbal (aprecierea efortului, încurajarea), observarea acestuia, înregistrarea sistematică a rezultatelor, colectarea produselor activității lui aranjate într-un *portofoliu*, ca instrument de monitorizare a progresului copilului pe intervale de timp. Toate documentele cuprinse în portofoliul copilului trebuie să fie însoțite de observații, comentarii, aprecieri ale cadrului didactic. Portofoliul nu este doar o colecție de produse, el este dovada traiectoriei dezvoltării copilului, punctată de către educator/educatoare.

La fel de importante sunt *autoevaluarea* copilului, *discuțiile* individuale, *expozițiile* de lucrări, aprecierea rezultatelor prin premii, ecusoane (medalii, stelute, inimioare etc.).

Evaluarea trebuie privită de către cadrele didactice ca un *mijloc de stimulare a participării copiilor* la activitate, un *mod de încurajare a performanței bazate pe criterii* clar formulate de către copii, punându-se accent *mai mult pe ceea ce copilul a realizat bine* și mai puțin pe eșecuri sau greșeli, tocmai pentru *a-i spori încrederea în sine*, dar și *a-i contura o imagine de sine conformă cu realitatea*.

Acest tip de a relaționa cu copilul, în contextul evaluării, ar trebui să fie urmărit cu atenție de către inspectorii/specialiștii pentru învățământul preșcolar, în inspecțiile planificate pentru anul de studii.

Metode de culegere a datelor în vederea evaluării

Principalele metode, pe care cadrul didactic le va utiliza pentru colectarea datelor privind dezvoltarea copilului, sunt:

- ❖ observarea copilului în timpul diferitor activități și momente din programul zilnic, și consemnarea faptelor în protocoale individuale sau fișe psihopedagogice;
- ❖ dialogul/conversația/interviul cu copilul și cu părinții, pentru stabilirea nivelului de dezvoltare psihofizică, a nivelului de cunoaștere, a deprinderilor preșcolarelor;
- ❖ proba practică.

Pentru valorizarea copilului, evidențierea aspectelor formative ale jocului și aprecierii adecvate a progresului înregistrat de către copil, cadrul didactic poate utiliza modalități alternative de monitorizare și evaluare: discuții individuale cu copiii; autoevaluarea; aprecierea rezultatelor verbal și prin laude, oferindu-se ecusoane, medalii; jocuri evaluative; lucrări practice; metoda consemnării, pe un grafic, a rezultatelor (prin simboluri) pe activități și preferințe; afișarea lucrărilor; organizarea și desfășurarea serbărilor, activităților în aer liber, vizitelor, excursiilor etc.

Contribuția jocurilor și a activităților alese, a momentelor de regim, inclusiv tranzițiile, rutinele, plimbările și jocurile în aer liber se evaluează împreună cu cea a activităților comune/integrate, deoarece este dificil de determinat care dintre performanțele copiilor se datorează fiecărei forme de activitate. Important este ca, la finele tuturor activităților, preșcolarii să-și îmbunătățească rezultatele, să se comporte conform regulilor stabilite de comun acord. Astfel, prin toate aceste forme de evaluare și metode de apreciere a rezultatelor, copiii vor deveni, treptat, capabili să se autoaprecieze, să descopere/să vadă ce au realizat bine și corect, ce achiziții noi au dobândit, ce lacune trebuie lichidate.

Portofoliul copilului constituie cea mai potrivită metodă de evaluare, întrucât respectă principiul de baza al ritmului unic de dezvoltare a acestuia. Analizând portofoliul care conține toate produsele realizate de către copil, pot fi constatate progresele înregistrate de către acesta în timp, de la o etapă la alta. Portofoliu este „cartea de vizită”, mijloc de valorizare a datelor obținute pe o perioadă relativ

mare („semestru, an școlar) prin evaluări realizate. El reprezintă un veritabil „profil pedagogic” al copilului, relevând:

- nivelul general de dezvoltare;
- rezultatele deosebite obținute în unele domenii, precum și rezultatele mai puțin frumoase/înalte – în alte domenii;
- interesele și aptitudinile demonstrate;
- capacitățile formate;
- dificultățile de învățare.

Totodată, portofoliul trebuie să cuprindă observațiile cadrului didactic, comentariile privind progresele copilului și aspectele care necesită mai mult sprijin sau stimulare. Este important să se țină cont de faptul că fiecare copil este în plin proces de dezvoltare, de aceea, formularea anumitor aprecieri categorice trebuie evitată. Cadrul didactic poate identifica lacunele în dezvoltarea fiecărui copil, interpretându-le ca premise pentru o diferențiere și individualizare a învățării cu focalizare pe ameliorarea aspectelor care necesită o mai mare atenție. Portofoliul se completează odată cu înscrierea copilului la grădiniță și continuă până la finalizarea grupei pregătitoare, când se transmite părintelui, împreună cu raportul de dezvoltare a copilului. Acces la conținutul lui îl au doar părinții sau reprezentanții legali ai copilului.

Conținutul portofoliului:

- date generale despre copil;
- lucrările pe care le face copilul, individual sau în grup, notate cu numele celor care au lucrat și data când au fost realizate;
- fișe individuale de lucru cu data realizării lor;
- înregistrări, fotografii care reflectă activitatea desfășurată de către copil, individual sau împreună cu colegii;
- reflecții proprii ale copilului asupra a ceea ce a lucrat;
- alte materiale, contribuții la activitatea care denotă participarea copilului/grupului la realizarea temei date.

Progresul copilului trebuie, în permanență, monitorizat, comunicat și discutat cu familia acestuia. Implicarea părinților ca sursă de informații și evaluatori direcți se poate realiza prin activități comune (părinți – copii – cadrul didactic), activități de consiliere, discuții informale, individuale, periodice sau zilnice, dacă este necesar, prin analiza portofoliului individual al copilului, prin analiza agendei de comunicare cu părinții, prin scrisori tematice, prin intermediul copiilor care vor duce/vor prezenta acasă desene, fișe, felicitări, tablouri confecționate de către ei etc., sporindu-se, astfel, preocuparea acestora pentru munca educativă și conținutul informațional oferit de către educatori, precum și antrenarea lor ca parteneri în educație.

Deci, o evaluare eficientă este bazată pe observarea sistematică a preșcolarului în timpul diferitor momente ale programului zilnic, pentru a stabili nivelul de dezvoltare a copilului în toate domeniile, corelându-l cu indicatorii din SÎDC, precum și pe dialogul cu părinții, pe date confirmate de portofoliul copilului etc. [23, p. 10].

3. MANAGEMENTUL IMPLEMENTĂRII CURRICULUMULUI PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE ȘI A STANDARDELOR DE ÎNVĂȚARE ȘI DEZVOLTARE A COPILULUI DE LA NAȘTERE PÂNĂ LA 7 ANI

Managementul implementării *Curriculumului pentru Educație Timpurie* și a *Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani* își dovedește eficiența, dacă este perceput ca un proces reformator, inovativ, însoțit de cercetare continuă.

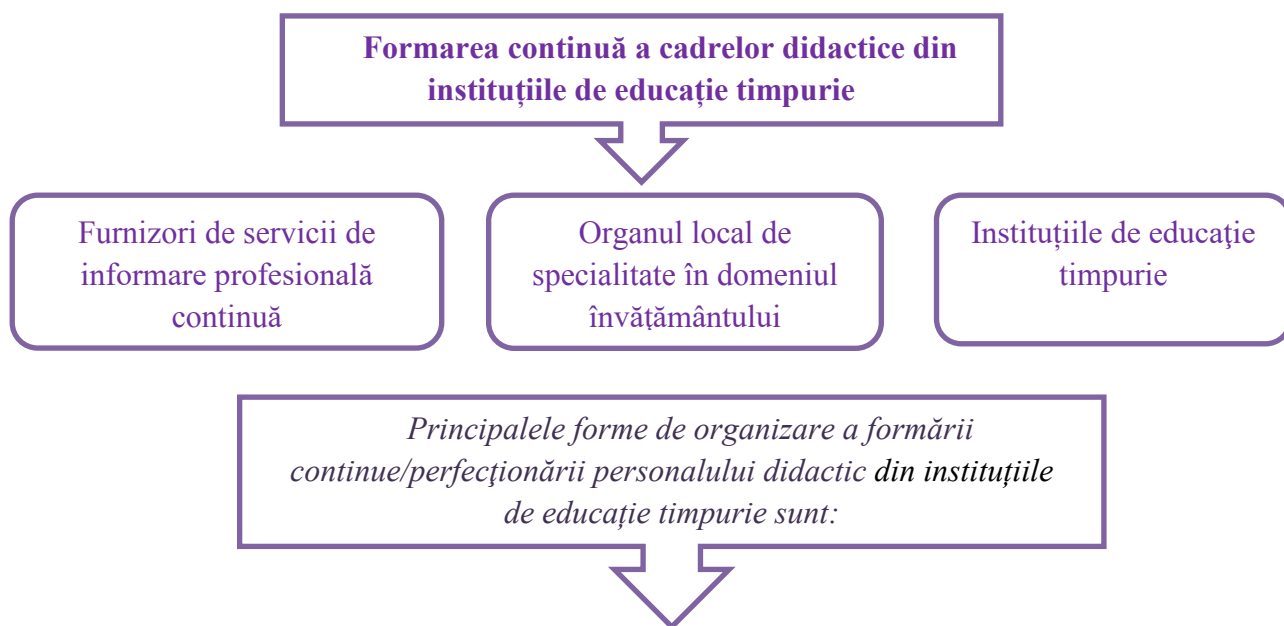
Managerul IET sau al OLSDÎ urmează să promoveze mecanisme și instrumente de organizare a procesului educațional, prin care se va monitoriza centrarea procesului educațional pe copil.

Formarea continuă a cadrelor didactice are un impact real asupra sistemului educațional și favorizează relaționarea acestuia cu factorii sociali, economici și comunicaționali, sporirea expertizei pregătirii profesionale, instalarea profesionalismului în domeniu.

Formarea și perfecționarea cadrelor didactice contribuie la realizarea schimbărilor din sistemul educațional și la valorificarea analitico-sintetică a noilor conținuturi educaționale, facilitând implementarea strategiilor și tehnologiilor inovative. Toate aceste demersuri converg în promovarea culturii educaționale, eficientizarea sistemului educațional în baza descentralizării, a transferului de responsabilități și asigurării ambianței adecvate prin diversificarea metodelor de instruire, flexibilizarea programelor de formare etc. De asemenea, se facilitează accesul la reprofilarea, omogenizarea metodologică, monitorizarea implicativă, colaborare și parteneriat interinstituțional sau cu actori relevanți din mediul social și comunitar.

În Republica Moldova, avem câteva instituții abilitate pentru a asigura cursuri, stagii de formare continuă oricărui cadru didactic, în funcție de solicitare.

În conformitate cu *Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2017*, art. 126, alin (1) lit. (b), prin **formarea profesională continuă** se înțelege orice proces de instruire în cadrul căruia un salariat, având deja o calificare ori o profesie, își completează competențele profesionale prin aprofundarea cunoștințelor în domeniul specialității de bază sau prin deprinderea unor noi metode sau procedee aplicate în cadrul specialității respective.

- activitățile metodico-științifice și psihopedagogice, realizate la nivelul unității de învățământ sau pe grupe de unități (consiliul pedagogic, consiliul metodic, reuniuni metodice interinstituționale, seminare, interasistențe, Școala experienței avansate, consultații etc.);
- sesiunile metodico-științifice de comunicări, simpozioane și schimburi de experiență pe probleme de specialitate și psihopedagogice;
- stagiile periodice de informare științifică și de specialitate în domeniul educației timpurii;
- cursurile de perfecționare a pregătirii de specialitate, metodice și psihopedagogice;
- cursurile de pregătire și perfecționare pentru personalul de conducere, de îndrumare și de control, potrivit unor programe specifice.

Personalul didactic, precum și personalul de conducere, de îndrumare și control din instituțiile de educație timpurie participă, o dată la 3 ani, la un program de perfecționare.

Programele și activitățile de perfecționare prevăzute anterior pot fi organizate în forme flexibile de învățământ, adaptate obiectivelor și conținuturilor formării, precum și posibilităților, și cerințelor participanților, prin:

- cursuri cu frecvență, organizate modular, în zile nelucrătoare sau în zile lucrătoare, alocate, în mod special, activităților de perfecționare;
- sistemul învățământului la distanță, prin utilizarea suporturilor electronice;
- cursuri fără frecvență, organizate de instituțiile de învățământ superior, combinate cu consultații periodice, potrivit opțiunilor participanților;
- alte forme de organizare, care combină învățarea asistată de formatori (cursuri, seminarii, laboratoare și activități practice comune) cu învățarea prin studiul individual și activitatea independentă a participanților.

Activitățile metodico-științifice și psihopedagogice, la nivelul unității de învățământ, sunt organizate și realizate prin intermediul specialiștilor din cadrul OLSDÎ, al altor specialiști și comisii metodice.

Activitățile metodico-științifice, desfășurate în cadrul reuniunilor, al consiliilor metodice, vizează obiectivele și conținuturile care au impact nemijlocit asupra procesului de învățământ desfășurat în grădiniță și sunt centrate pe principalele demersuri pedagogice: analiza, proiectarea, realizarea, evaluarea și ameliorarea/dezvoltarea procesului.

Principalele demersuri și activități prin care reuniunile, consiliile metodice contribuie la formarea continuă/perfecționarea personalului didactic constau în:

- analiza nevoilor de educație generale și specifice, comune și speciale, și stabilirea priorităților pe baza cărora se proiectează procesul de învățământ;
- analiza resurselor educaționale și formularea modului în care acestea vor fi distribuite și utilizate la nivelul concret al grădiniței și al grupelor de preșcolari;
- analiza contextului social și pedagogic specific, în care se desfășoară procesul de învățământ;
- analiza grupelor de preșcolari sub aspectul rezultatelor anterioare ale învățării și determinarea condițiilor inițiale (prelabile), de la care demarează fiecare etapă a procesului de învățământ (la început de treaptă, de an școlar);

- definirea operațională a obiectivelor educaționale sau/și a competențelor vizate prin procesul de învățământ;
- organizarea, structurarea logică și transpunerea psihopedagogică a conținuturilor predării și învățării, în funcție de particularitățile de vârstă psihologică a grupei de preșcolari;
- alegerea, analiza și evaluarea strategiilor didactice, a metodelor, tehnicilor și instrumentelor de predare-învățare, și racordarea acestora la particularitățile specifice grupelor de preșcolari;
- alegerea, construirea și validarea metodelor și instrumentelor de evaluare formativă și sumativă a copiilor;
- stabilirea și aplicarea pârghiilor/instrumentelor și mijloacelor de autoreglare și ameliorare a procesului de învățământ, în funcție de rezultatele evaluării la fiecare etapă;
- extinderea și aprofundarea cunoștințelor de specialitate și psihopedagogice, și integrarea acestora în demersuri de investigare, de evaluare și analiză critică a teoriilor, abordărilor, principiilor specifice educației.

Principalele modalități de organizare și desfășurare a activității consiliilor pedagogice sunt:

- dezbateri de grup;
- întocmirea și prezentarea informațiilor cu conținut de specialitate, didactic sau psihopedagogic;
- elaborarea, punerea în practică și valorificarea unor proiecte de cercetare, realizate individual sau în echipă;
- schimburi de experiență, asistarea și evaluarea activităților;
- activități practice cu rol demonstrativ sau aplicativ.

Activitățile metodico-științifice și psihopedagogice la nivel local, zonal sau raional/municipal sunt organizate și realizate prin antrenarea tuturor cadrelor didactice din instituțiile de educație timpurie. Ele reunesc educatorii, directorii, cadrele didactice de sprijin, logopezii, conducătorii muzicali, alte cadre didactice din centrele de asistență psihopedagogică.

În scopul implementării noilor documente de politică educațională – *Curriculum pentru Educație Timpurie și Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani* –, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării inițiază stagii de formare a formatorilor locali, aceștia având misiunea de a forma, disemina, la nivel de raion, cadrelor didactice și manageriale esența noilor documente, modul de punere în aplicare a acestora, precum și alte aspecte, care pot fi utile personalului vizat.

OLSDÎ, la nivel de raion, municipiu, organizează, la necesitate, seminare de formare a cadrelor didactice.

Participanții la aceste seminare, reuniuni, transmit, la nivel local per instituție, informația recepționată prin diferite forme de lucru: traininguri, ateliere practice, ședințe de informare și discuții, dezbateri la masa rotundă etc.

Bibliografie

1. Achiri I., Cara A. *Proiectarea didactică: orientări metodologice*. Chișinău: Editura Lyceum, 2004.
2. *Activități pentru dezvoltarea copiilor de la naștere până la 3 ani // Ghid pentru educatori*. PE Pas cu Pas. Aprobate de Consiliul Național pentru Curriculum, Ministerul Educației. Editat cu sprijinul Fundației LED. Editura Epigraf, 2011.
3. *Activități pentru dezvoltarea copiilor de 3-6 ani // Ghid pentru educatori*. PE Pas cu Pas. Aprobate de Consiliul Național pentru Curriculum, Ministerul Educației. Editat cu sprijinul Fundației LED. Editura Epigraf, 2011.
4. Anghelache V., Barna I., Bențea C. *Metodica activităților instructiv-educative din grădiniță. Ghid pentru examenele de definitivare și grade didactice*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2017.
5. Baranov M., Botnaru V., Ionescu, Vrânceanu M. *Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară*. 2008.
6. Bulat G., Gânu D. *Evaluarea dezvoltării copilului. Ghid metodologic*. Lumos Foundation Moldova. Chișinău: Tipografia Bons Offices, 2015.
7. Callo T. *O pedagogie a integralității. Teorie și practică*. Chișinău: CEP USM, 2007.
8. *Cadrul de referință al educației timpurii*. / coord.: Guțu Vl. și Vrânceanu M. [et. al.]. Aprobate de către Consiliul Național pentru Curriculum, 25 octombrie 2018, MECC, Chișinău.
9. *Codul Educației al Republicii Moldova*. În: Monitorul Oficial nr. 319-324, art. nr. 634 din 24.10.2014.
10. Cristea S. *Dicționar de pedagogie*. Chișinău: Litera educațional, 2002.
11. *Curriculum pentru Educație Timpurie*. / coord.: Guțu Vl. și Vrânceanu M.; autori: Pavlenco M. [et. al.]. Aprobate de către Consiliul Național pentru Curriculum, 01 noiembrie 2018, MECC, Chișinău.
12. Duminică S., Dascal A. *Metodologia proiectării curriculare a activităților în instituțiile de educație timpurie. Ghid teoretico-metodologic pentru cadrele didactice*. Chișinău: Tipografia Reclama, 2017.
13. *ISCED – Clasificarea Internațională Standard a Educației*. UNESCO, 2011.
14. Guțu Vl. *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*. Chișinău, Editura Lyceum, 2017.
15. Glava A., Tătaru L., Chiș O. *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar*. Pitești: Editura Diamant, 2014.
16. Glava A., Glava C. *Introducere în pedagogie preșcolară*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2002.
17. Lâsenco O., Lâsenco S., Secu V. *Comunicăm eficient cu familia*. Ghid pentru cadrele didactice, asistenții sociali și asistenții medicali pentru lucrul cu familia în promovarea incluziunii socio-educative a copiilor. Aprobate de Consiliul Național pentru Curriculum, Ministerul Educației. Editat din fondurile PGE-BM-UNICEF. Chișinău, 2014.
18. *Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în învățământul preșcolar*. Anexă la Dispoziția Ministerului Educației, nr. 282 din 28 iunie 2016.
19. *Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie în anul de studii 2017-2018*. Anexă la Ordinul Ministerului Educației, nr. 253 din 26 aprilie 2017.

20. *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani.* / coord. Guțu Vl., Vrânceanu M.; autori: Pavlenco M. [et. al.]. Aprobate de către Consiliul Național pentru Curriculum, 25 octombrie 2018, MECC, Chișinău.
21. Vrânceanu M. (coord.) *1001 de idei pentru educație timpurie de calitate: Ghid pentru educatori.* Chișinău: Centrul educațional Pro Didactica, 2010.
22. Vrânceanu M., Pelivan V. *Ghid pentru cadrele didactice de la grupele de creșă.* Aprobate la Consiliul Național pentru Curriculum, Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 71 din 05.09.2017.
23. Vrânceanu M., Pelivan V. *Organizarea procesului educațional în instituțiile preșcolare.* Scrisoare metodică a Ministerului Educației, 2014-2015, 2015-2016.
24. Vrânceanu M. (coord.) *Metodologia de monitorizare/evaluare a dezvoltării copilului în baza standardelor de învățare și dezvoltare.* Aprobate la Consiliul național pentru Curriculum la 19 decembrie 2018.
25. Vrânceanu M., Pelivan V. *Incluziunea socio-educatională a copiilor cu dizabilități în grădinița de copii // Ghid pentru cadrele didactice și manageriale din sistemul educațional preșcolar și pentru specialiști din serviciile specializate de recuperare/reabilitare a copiilor cu dizabilități.* AO FCPS. Aprobate la Consiliul Național pentru Curriculum, Ministerul Educației. Editate cu sprijinul Agenției de Dezvoltare din Cehia. Chișinău, 2012.
26. Vrânceanu M., Moldovanu I., Pelivan V., Zotea N. *Educație și dezvoltare timpurie a copilului // Ghidul educatorului.* UNESCO-UNICEF-CNETIF, Editura Bussines Elita, 2006.

Taxonomia (revizuită) a lui Bloom

Categoriile de verbe

Domeniul cognitiv

Cunoaștere	Înțelegere	Aplicare	Analiză	Sinteză	Evaluare
a cita	a clarifica	a aplica	a analiza	a actualiza	a aprecia
a defini	a confirma	a calcula	a aprecia	a asambla	a disputa
a descrie	a apăra	a desfășura	a aranja	a amesteca	a evalua
a enumera	a discuta	a alege	a atribui	a compune	a verifica
a găsi	a distinge	a demonstra	a categorisi	a pregăti	a conchide
a identifica	a duplica	a dramatiza	a clasifica	a construi	a convinge
a eticheta	a exemplifica	a folosi	a compara	a crea	a critica
a localiza	a explica	a estima	a conecta	a concepe	a deduce
a potrivi	a exprima	a executa	a contrasta	a dezvoltă	a apăra
a memora	a extinde	a experimenta	a decide	a proiecta	a emite o
a numi	a ilustra	a ilustra	a deforma	a formula	ipoteză
a recita	a deduce	a implementa	a detecta	a genera	a judeca
a recunoaște	a interpreta	a face	a determina	a incorpora	a rândui
a consemna	a localiza	a modela	a schematiza	a integra	a evalua
a repovesti	a parafraza	a modifica	a diferenția	a inventa	a recomanda
a repeta	a prezice	a opera	a discrimina	a face	a revizui
a raporta	a relate	a îndeplini	a diseca	a modifica	a scruta
a remedia	a raporta	a practica	a distinge	a iniția	a susține
a specifica	a reproduce	a programa	a examina	a plănu	a cântări
a declara	a declara din nou	a arăta	a generaliza	a produce	
a cataloga	a spune din nou	a simula	a grupa	a propune	
	a revedea	a schița	a emite o	a rearanja	
	a alege	a rezolva	ipoteză	a înlocui	
	a traduce	a folosi	a imagina	a transforma	
	a înțelege		a inspecta		
			a inventaria		
			a ordona		
			a organiza		
			a prezenta		
			a întreba		
			a alege		
			a separa		
			a rezuma		
			a testa		

Taxonomia lui Krathwohl

Domeniul afectiv

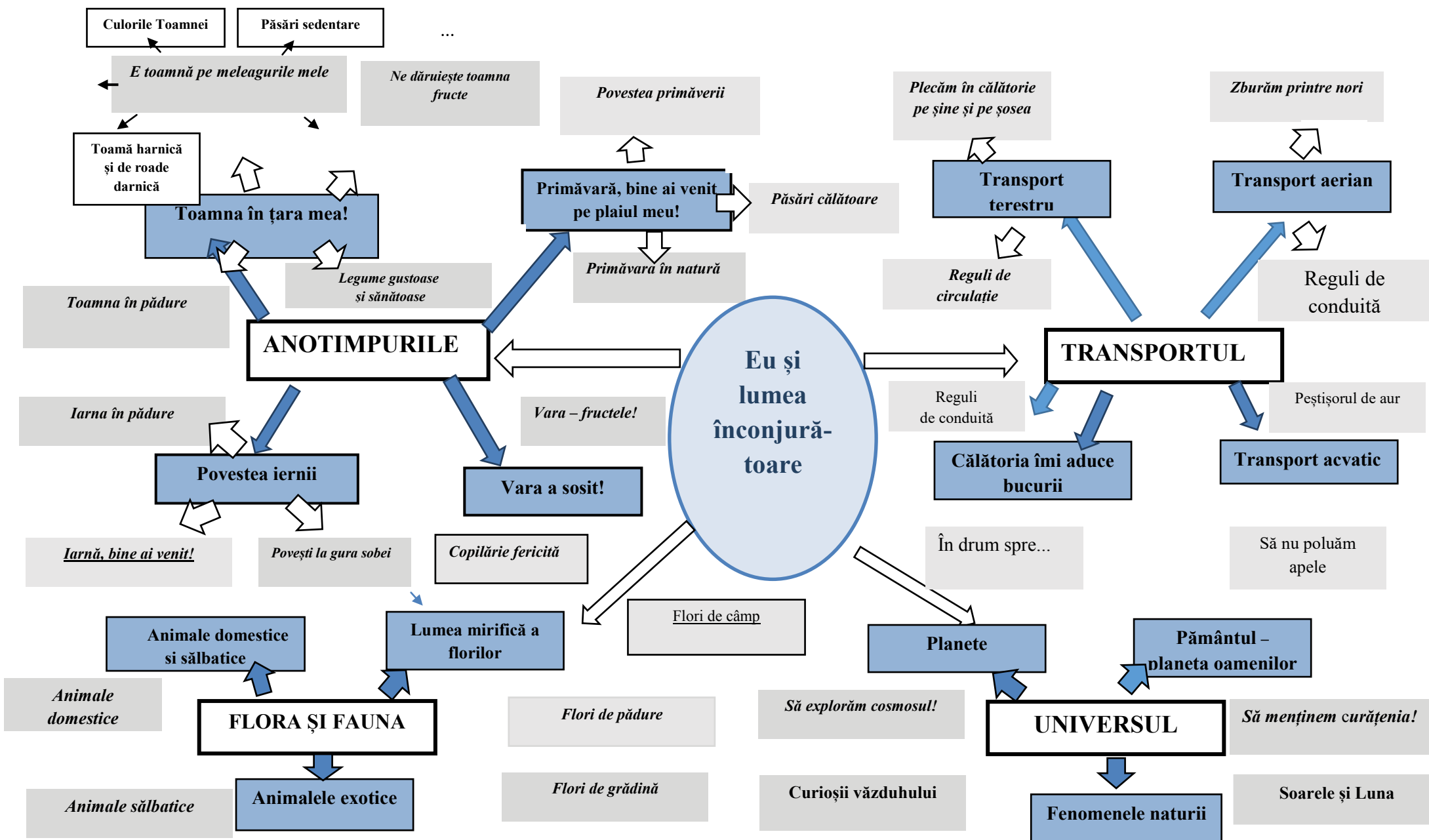
Receptare	a accepta a alege	a descrie a identifica	a localiza a recunoaște	
Reacție	a adera a aproba	a completa a se conforma	a expune opinii a oferi răspunsuri	a participa la discuții a raporta
Valorizare	a accepta a argumenta a căuta a completa a dedica	a demonstrează a descrie a dezbate a diferențiază	a explică a încurajează a justifică a propune	a renunță a selectează a susține a urmărește
Organizare	a abstractiza a aranja a armoniza a combina	a compară a dirija a estimează a evaluează a generalizează	a identifică a integrează a modifică a organizează	a pregătește a se referă a rezumă a sintetizează
Caracterizare	a acționează a apreciază a asumă sarcini a colaborează	a deservește a dirija a discriminează a estimează	a evaluează a modifică a practică a revizui	a schimbă a soluționează a utilizează a verifică

Taxonomia lui Simpson

Domeniul psihomotor

Percepere	a alege a conectează a descrie	a detectează a diferențiază a discriminează	a distinge a identifică a izolează	a leagă a selectează a separă
Dispoziție	a declară a demarează	a demonstrează a explică	a începe a manifestă	a planifică a pregătește a reacționează
Răspuns: ghidat automatizat	a assemblează a dezassemblează	a execută a fixează	a măsoară a manipulează	a mixează a schițează

HARTA PROIECTULUI cu TEMA GLOBALĂ

Modele orientative de proiecte tematice pentru cele 4 teme globale

1. TEMA GLOBALĂ: *EU ȘI CORPUL MEU*

PROIECT TEMATIC: *Simțurile mele, la ce mă ajută ele?*

1.1. Inventar de probleme

Ce știu?	Ce vreau să știu?	Ce am aflat?
<p>Cunosc părțile componente ale corpului omenesc, ce pot fi văzute din exterior;</p> <p>Cunosc funcțiile acestora;</p> <p>Cunosc organele de simț;</p> <p>Oamenii știu să vorbească, să scrie și să citească;</p> <p>Cunosc norme simple de igienă personală;</p> <p>Cunosc care sunt organele interne;</p> <p>Știu că omul are cap, trunchi și membre, ca toți cei din jurul lui și, totuși, este diferit și unic, pentru că are un nume și părinți doar ai lui.</p>	<p>Părțile componente ale corpului – funcțiile acestora („La ce mă ajută acestea?”);</p> <p>Organele de simț – urechi – ochi – nas – gură – piele – și funcțiile lor;</p> <p>Organele vitale: creier, inimă, plămâni;</p> <p>Obiecte de igienă corporală: de uz personal și colectiv;</p> <p>Momentele zilei: aer, apă, soare, hrană sănătoasă, sport, odihnă;</p> <p>Rolul medicului în viața noastră;</p> <p>Cum auzim, vedem, mirosim, pipăim?</p>	

1.2. Scrisoare de intenție

Dragi părinți, mame, tați, bunici și bunicuțe, mătușe și unchi!
Suntem curioși să aflăm cât mai multe despre corpul omenesc și despre organele de simț și îngrijirea lor.

Care sunt organele de simț?

La ce ne ajută ele?

Cum trebuie să le îngrijim?

Pentru a afla mai ușor răspunsurile la aceste (și alte) întrebări, pentru a înțelege mai bine subiectul abordat, vă rugăm să ne ajutați cu orice fel de materiale informative și educative, pentru a desfășura activitățile noastre de învățare într-un mod cât mai atractiv și plăcut copiilor.

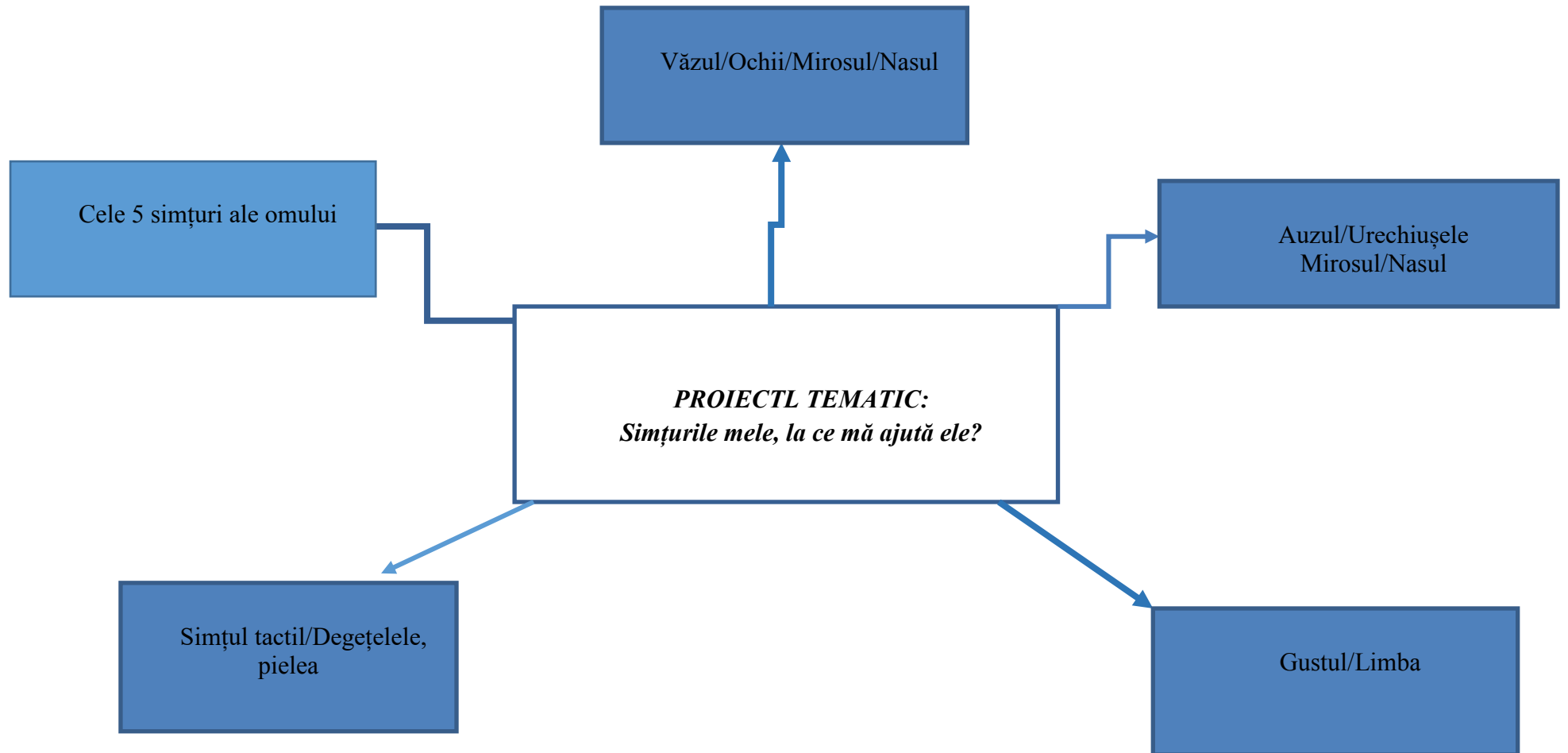
În final, ne vom bucura împreună de rezultatele obținute și descoperirile pe care le vom face.

Prezentarea și aprecierea muncii de proiect se va face de către copii, vineri, la ora ...

Vă invităm să participați la această activitate.

Vă mulțumim anticipat pentru ajutorul acordat.

1.3. HARTA PROIECTULUI TEMATIC

1.4. Proiectarea unităților de competență per proiect tematic

TEMA GLOBALĂ: *EU ȘI CORPUL MEU*

Proiectul tematic: *Simțurile mele, la ce mă ajută ele?*

Grupa: pregătitoare

Durata: 5 zile

Resurse umane: copiii, educatorii, asistenta medicală, părinții, bunicii.

Resurse materiale: planșe, cărți, reviste de specialitate, mulaje, imagini cu corpul omenesc și părți ale acestuia, pagini web, calculator, imprimantă, CD, săculețul fermecat, fructe-mulaje, fructe proaspete, obiecte de diverse forme, foi de desen, creioane colorate, acuarelă, pensule, clei, hârtie colorată.

Domeniul de activitate	Dimensiunea	Unități de competență
Sănătate și motricitate	<i>Educație pentru sănătate</i>	1.1. Respectarea regulilor de comportare și igienă personală. 1.2. Descrierea și respectarea regulilor de îngrijire și igienă a organismului uman. 1.5. Argumentarea importanței igienei personale în viața de zi cu zi. 3.1. Recunoașterea comportamentelor sănătoase și de risc.
Eu, familia și societatea	<i>Dezvoltare personală</i>	1.1. Argumentarea deciziei în alegerea activității pe care vrea să o realizeze. 2.1. Descrierea particularităților de comportament al unei persoane oneste, responsabile, grijulii. 3.1. Identificarea asemănarilor și deosebirilor dintre persoane după diferite criterii (gen, aspect exterior, vârstă, profesie, mediu cultural și lingvistic etc.).
	<i>Educație pentru societate</i>	
Limba și comunicare	<i>Educație pentru limbaj și comunicare</i>	1.2. Identificarea unor surse sonore (persoane, vietăți, obiecte, acțiuni etc.), a mărimii și poziționării în spațiu a acestora, după sunetele produse. 2.4. Descrierea detaliată, logică, clară, a unor obiecte, imagini/carduri, vietăți, personaje, după diferite criterii, aspecte. 2.8. Manifestarea dorinței de a relaționa cu persoanele din mediul apropiat, respectând normele elementare de etichetă verbală.
Științe și tehnologii	<i>Formarea reprezentărilor elementare matematice</i>	5.4. Determinarea și poziționarea în spațiu a unor obiecte în raport cu alte obiecte/ființe, utilizând terminologia specifică (sus/jos, stânga/dreapta, în față/în spate, înainte/înapoi, pe/sub/între, interior/exterior, aproape/depart, vertical/orizontal/oblic).
	<i>Educație pentru mediu</i>	1.9. Determinarea rolului organelor de simț în cunoașterea lumii înconjurătoare.
Arte	<i>Educație plastică</i>	2.6. Dezvoltarea motricității fine în cadrul activităților de desen, pictură, aplicație, modelaj. 1.3. Identificarea, după auz, a genurilor de muzică audiate: cântecul, dansul, marșul.
	<i>Educație muzicală</i>	1.1. Audierea, cu interes, a diverselor genuri de muzică.

1.5. Proiectare zilnică

<p>Data: Ziua: 03.09.2018</p>	<p>Tema zilei: <i>Cele 5 simțuri ale omului</i></p>	<p>Domeniul de activitate: <i>Limba și comunicare</i> Unitatea de competență: 1.2. Identificarea unor surse sonore (persoane, vietăți, obiecte, acțiuni etc.), a mărimii și depărtării acestora, după sunetele produse. Domeniul de activitate: <i>Științe și tehnologii</i> Dimensiunea: <i>Educație pentru mediu</i> Unitatea de competență: 2.4. Descrierea detaliată, logică, clară, a unor obiecte, imagini/carduri, vietăți, personaje, după diferite criterii, aspecte. Domeniul de activitate: <i>Arte</i> Dimensiunea: <i>Educație plastică</i> Unitatea de competență: 2.6. Dezvoltarea motricității fine în cadrul activităților de desen, pictură, aplicație, modelaj. Obiective operaționale La finele activității, copiii vor fi capabili: a) cognitive: O1 - să recunoască organele de simț ale omului; O2 - să identifice organele de simț și funcțiile acestora; O3 - să stabilească rolul organelor de simț în relația organismului uman cu mediul înconjurător; O4 - să formuleze propoziții dezvoltate în baza imaginilor propuse de către educator/educatoare. b) psihomotorii O5 - să efectueze experimente simple, referitoare la senzații auditive, vizuale, olfactive, tactil-chinestezice; O6 - să realizeze corespondența logică dintre simț și organul de simț cu ajutorul căruia este perceput. c) socioafective O7 - să accepte diversitatea de opinii și atitudini; O8 - să persevereze în realizarea unei lucrări originale. Vocabular: <i>simțuri, organe de simț, olfactiv, auditiv, vizual, tactil, a pipăi, a mirosi, a auzi, gust amărui, dulce etc., rece, dur, moale ș.a.</i></p>
--	---	--

	Rutină și tranziții	Activități comune	Activități pe centre de interes	Activități din I-a parte și a doua jumătate a zilei	
	<p>Primirea copiilor, discuții cu părinții cu referire la starea copiilor. Efectuarea triajului matinal – se urmărește starea generală a copiilor, se verifică cavitatea bucală, pielea.</p> <p>După ce grupa s-a reunit, copiii sunt așezați în cerc pe covor, la colțul „Întâlnirea de dimineață”.</p> <p>Salutul <i>Bună dimineața, Bine ați venit! Azi ne vom juca Și ne vom distra, Dar mai întâi, Buburuzelor, ne vom saluta!</i></p> <p>Întâlnirea de dimineață debutează cu salutul dintre educator/educatoare și copii. El se realizează cu ajutorul apelativului „Buburuză”, deoarece copiii sunt în grupa mare a Buburuzelor: – Bună dimineața, Buburuzelor! – Bună dimineața!</p> <p>Cadrul didactic salută primul copil aflat lângă ea („Bună dimineața, Buburuză Smaranda!”). Aceasta va răspunde, apoi își va saluta, la rândul ei, colegii. Se vor utiliza formule specifice de salut, cât mai distractive, interesante și mobilizatoare. Pe rând, fiecare copil, odată salutat, îl salută, la rândul său, pe celălalt, astfel, cercul integrator extinzându-se la nivelul întregii grupe. Fiecare copil își indică prezența în grupă</p>	<p>După ce grupa s-a reunit, copiii sunt așezați în cerc pe covor, la colțul Întâlnirea de dimineață.</p> <p>Salutul <i>Bună dimineața, Bine ați venit! Azi ne vom juca Și ne vom distra, Dar mai întâi, Buburuzelor, ne vom saluta!</i></p> <p>Întâlnirea de dimineață debutează cu salutul dintre educator/educatoare și copii. El se realizează cu ajutorul apelativului „Buburuză”, deoarece copiii sunt în grupa mare a Buburuzelor: – Bună dimineața, Buburuzelor! – Bună dimineața!</p> <p>Cadrul didactic salută primul copil aflat lângă dânsa („Bună dimineața, Buburuză Smaranda!”). Aceasta va răspunde, apoi își va saluta, la rândul ei, colegii. Se vor utiliza formule specifice de salut, cât mai distractive, interesante și</p>	<p>Știință Sarcini de lucru: experiment Alfabetizare</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alcătuiți propoziții cu cuvintele: <i>ureche, gură, nas, ochi.</i> 2. Scrieți cuvintele/propoziția. <p>Artă Sarcini de lucru:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modelați, din plastilină și materiale din natură, omuleți (cu părțile corpului, organe de simț). 2. Realizați postere sau un colaj cu omuleți, decupând imagini și utilizând diverse materiale reciclabile puse la dispoziție. 	<p>Plimbare: observarea, pe terenul de joacă, a schimbărilor care au avut loc cu copacii, arbuștii. Se pipăie: frunzele („Cum sunt acestea la atingere?”); metalul de la carusel („Cum este el: cald, rece? De ce?”)</p> <p>Jocuri recreative</p>	<p>Trezirea copiilor</p> <p>Gimnastica de după somn</p> <p><i>Ca să faci tot ce poțtești Și ca să nu te grăbești, Fii devreme la culcare Și devreme la sculare. Să n-alergi după tramvai Și să nu te-mpiedici, vai! Și-ai să fii de toți iubit, Sănătos și fericit!!!</i></p> <p>Activități de călire: băi de aer, deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de autoservire.</p> <p>Gustarea</p> <p>Plimbarea</p>

	<p>prin întoarcerea fotografiei sale de pe panou (pot fi și alte imagini, figuri geometrice etc. De exemplu, Ionel își marchează prezența printr-un pătrat albastru închis, iar Ana – printr-un cerc roșu etc.)</p> <p>Calendarul naturii Se va completa calendarul naturii prin așezarea jetoanelor potrivite, astfel încât să se indice anotimpul în care suntem, starea vremii, aspectele anotimpului curent, luna în care suntem, ziua și data. – În ce anotimp suntem? – În ce lună suntem? – Cum este vremea afară? etc.</p> <p>Calendarul zilei – Ce dată este astăzi? Ce zi este astăzi? Ieri ce zi a fost? Mâne ce zi va fi? etc. – Câte fetițe sunt astăzi prezente? – Câți băieți sunt? Cine sunt mai mulți? Cu cât? Care număr e mai mare? Mai mic? În total, prezenți astăzi la grădiniță sunt ... (se completează toate buzunărașele panoului). Apoi, se completează și celelalte panouri din grupă. <i>„Ritmul de înviorare Ne-a cuprins pe fiecare, După ce ne-am făcut patul, A urmat apoi spălatul: Pe obraji, pe ochișori, Pe năsuc, pe dințișori, Bine e să fii curat, Îngrijit și pieptănat!”</i></p>	<p>mobilizatoare. Pe rând, fiecare copil odată salutat, salută, la rândul său, pe celălalt, astfel, cercul integrator extinzându-se la nivelul întregii grupe.</p> <p>Acum, odată ce s-au salutat, Buburuzele s-au relaxat.</p> <p>Momentul de surpriză</p> <p>Educație pentru limbaj și comunicare</p> <p>Simțurile (Nicolae Nasta)</p> <p>Formarea reprezentărilor elementare matematice</p> <p>Găsirea mulțimii obiectelor cu miros plăcut și a alimentelor gustoase.</p>	<p>Joc de rol: dramatizare. Sarcini de lucru Realizați o mini-scenă, utilizând marionete și discutați, din postura personajelor, despre simțurile omului.</p> <p>Menaj (4 copii) Sarcini de lucru Pregătiți o salată din fructe, tăind cuburi fiecare ingredient, pe care îl veți folosi la ornarea salatei sub formă de: „ochi”, „urechi”, „limbă”, „nas”. Ulterior, gustați-o.</p> <p>Nisip și Apă</p> <p>Să construiască din nisip figurine: cap cu nas, ochi, gură, folosind boabe de fasole colorate, butoane colorate din căpăcele, scoici</p>	<p>Activități opționale (copiii merg la ore de dans, limbă străină; ore de recuperare cu logopedul și meloterapie cu cadrul didactic de sprijin.</p>
--	--	--	---	---

	<p>Gimnastica de dimineață Copiii se pregătesc de masa de dejun (deprinderi cultural-igienice, de autoservire etc.).</p> <p style="text-align: center;">Dejunul <i>Noi zburăm ca fluturașii, Ne spălăm ca iepurașii, Desenăm un curcubeu, Eu pe-al meu și tu pe-al tău. Ne sucim, ne răsucim, Și la centre noi pornim.</i></p> <p>Deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de autoservire în timpul prânzului.</p> <p>Pregătirea de somn: aranjarea hăinuțelor, activități de călire: clătirea picioarelor. Somnul de zi</p>		sau alte materiale de care copiii au nevoie în centrele de activitate.		
Evaluare (SÎDC)	<p>DFFS, indicatori: 85-88, 104-108, 141-143. DPES, indicator: 187. DCL, indicatori: 315, 319, 448. DLC, indicator: 536. DC, indicatori: 558, 559.</p>				
Implicarea părinților			Evaluarea zilei		
<p>Educatorul/educatoarea va discuta cu părinții despre ochi, nas, urechi, limbă, mâini/simțul tactil și le va propune să desfășoare, împreună cu copiii, câte un mic experiment acasă, pentru a determina simțurile: cald, rece, dulce, sărat, acru.</p> <p>Totodată, li se va sugera să urmărească un nou desen animat pentru a-l povesti, a doua zi, colegilor.</p>			<p>În procesul de desfășurare a activităților, au fost antrenate toate organele de simț, copiii au experimentat, au preparat și gustat salata, au confecționat variate figurine, au identificat importanța tuturor organelor de simț în diferite contexte.</p>		

2. TEMA GLOBALĂ: *EU – CA PERSONALITATE*

Proiect tematic *Eu vreau să cunosc bunele maniere*

2.1. Inventar de probleme

Ce știu?	Ce vreau să știu?	Ce am aflat?
Când întâlnim pe cineva, ne salutăm. Nu e bine să întârziem. Ne comportăm frumos cu părinții și bunicii. Trebuie să mestecăm cu gura închisă. Pe stradă, nu trebuie să vorbim cu voce tare. În transportul public, nu ne împingem.	Cine salută primul? Ce formule de salut există și cum/când/unde le folosim? Care sunt regulile de prezentare? Cum trebuie să comunicăm în diverse situații? Cum ne comportăm în mijloacele de transport? Ne putem duce în vizită la cineva fără să anunțăm din timp? Cum să folosim corect tacâmurile? Cum să ne îmbrăcăm corect și cu bun-gust?	

2.2. Scrisoare de intenție

Dragi părinți, mame, tați, bunici și bunicuțe, mătuși și unchi, frați mai mari și surioare!

Suntem curioși să aflăm cât mai multe lucruri despre noi ca personalitate și despre primele reguli de politețe, deoarece a avea cei șapte ani de acasă înseamnă a ne comporta respectuos și cu bună-cuviință tot timpul, în orice situație, cu toată lumea. În acest caz, viața noastră, de zi cu zi, va fi mai bună, mai armonioasă și chiar mai veselă.

Vrem să știm:

Cum trebuie să comunicăm în diverse situații? Cum să ne comportăm în mijloacele de transport? Cum să folosim corect tacâmurile? Cum să ne îmbrăcăm cu bun-gust?

Pentru a afla mai ușor răspunsurile la aceste întrebări, pentru a le înțelege mai bine, și pentru a face activitățile noastre mai plăcute/interesante, vă rugăm să ne ajutați cu orice fel de materiale informative și educative și să continuați a forma și dezvolta abilitățile respective acasă, în familie.

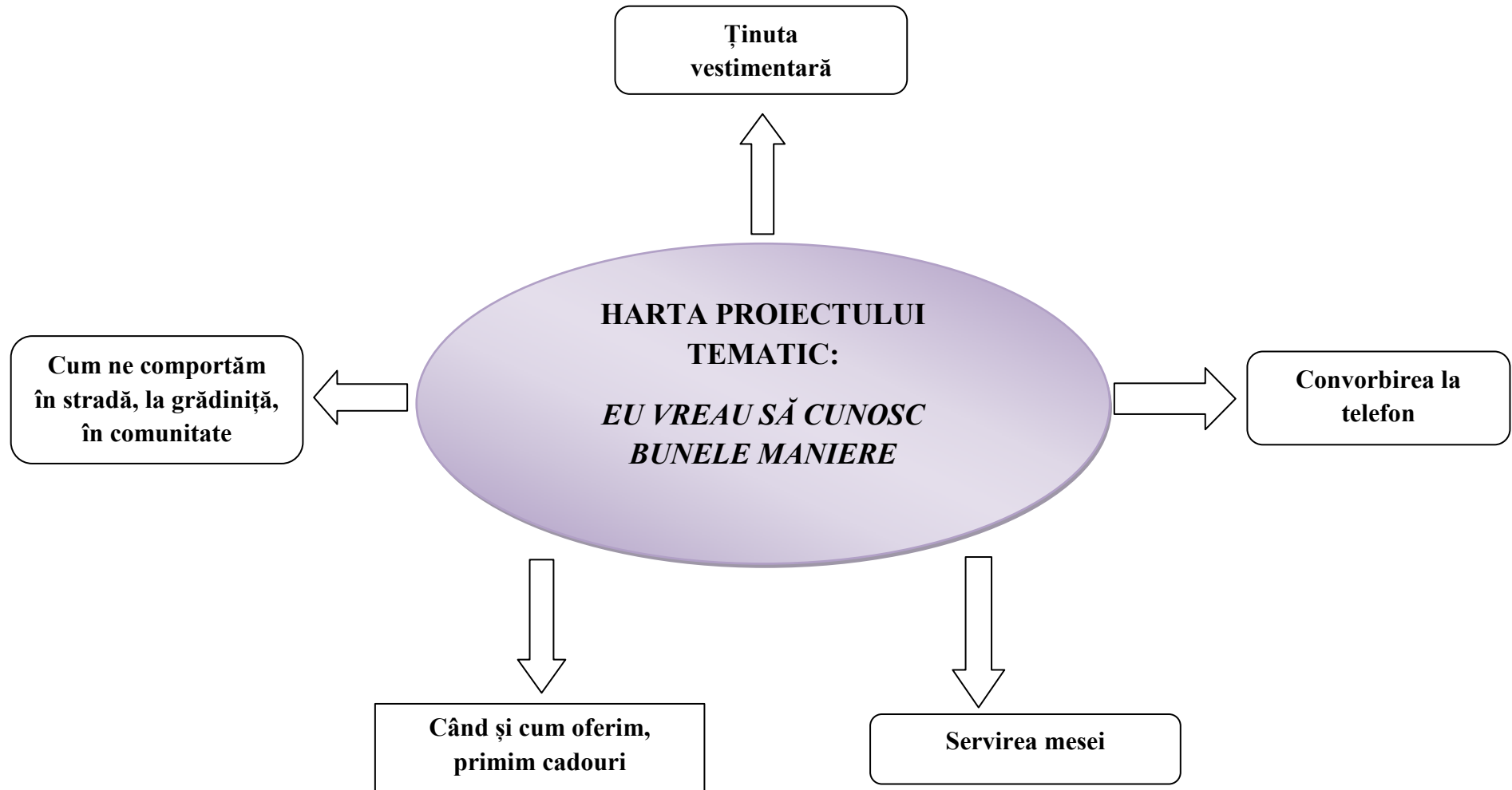
În final, ne vom bucura împreună de rezultatele obținute și de comportamentul nostru atât acasă, cât și în societate.

Prezentarea și aprecierea muncii de proiect se va face de către copiii la finele proiectului tematic.

Vă invităm la această activitate.

Vă mulțumim anticipat pentru ajutorul acordat.

2.3. HARTA PROIECTULUI TEMATIC

2.4. Proiectarea unităților de competență per proiect tematic

TEMA GLOBALĂ: *EU - CA PERSONALITATE*

Proiectul tematic: *Eu vreau să cunosc bunele maniere*

Grupa: pregătitoare

Durata: 5 zile

Resurse umane: copiii, educatoarea, părinții, bunicii.

Resurse materiale: planșe, cărți, reviste de specialitate, mulaje, imagini, hârtie colorată, hârtie A4, imprimantă, CD-uri, filmulețe cu studiu de caz etc.

Domeniul de activitate	Dimensiunea	Unități de competență
Sănătate și motricitate	<i>Educație pentru sănătate</i>	1.3. Păstrarea, îngrijirea și ordonarea lucrurilor personale și a locului de joacă. 3.6. Aplicarea regulilor de comportament civilizată în diferite mijloace de transport, în stradă și circulație rutieră.
	<i>Educație fizică</i>	2.3. Aplicarea achizițiilor motrice și de interacționare de grup în condiții de joc.
Eu, familia și societatea	<i>Dezvoltare personală</i>	1.2. Demonstrarea atitudinii grijului față de bunurile publice și cele comune. 2.2. Descrierea profesiilor/meseriilor cunoscute, apreciind valoarea lor. 2.3. Exprimarea dorințelor, necesităților și opiniilor în diverse situații. 2.4. Demonstrarea răbdării/stăpânirii de sine în cadrul activităților zilnice.
	<i>Educație pentru societate</i>	1.2. Utilizarea formulelor de politețe în diverse contexte, argumentând valoarea lor. 1.3. Exprimarea respectului față de semenii, față de părinți și bunici, acordându-le ajutor când aceștia au nevoie în activitățile gospodărești/în curte/pe stradă. 2.1. Descrierea particularităților de comportament al unei persoane oneste, responsabile, grijului. 2.2. Acceptarea regulilor de comportament față de persoanele în etate și persoanele cu nevoi speciale. 2.3. Demonstrarea spiritului de cetățean prin luarea deciziilor și respectarea codurilor de conduită, a valorilor și regulilor stabilite.
Limbaș și comunicare	<i>Educație pentru limbaj și comunicare</i>	1.4. Recepționarea, recunoașterea, după intonație, a tipului de mesaj transmis (o întrebare, o rugămintă, o nedumerire, o bucurie, o indignare, o cerință etc.) 2.3. Producerea de mesaje clare, logice, folosind expresivitatea verbală, nonverbală, paraverbală (intensitate, ritm, intonație accent, gesturi, mimică etc.) 3.3. Analizarea comportamentului personajelor și corelarea lui cu întâmplările din viața personală.

Științe și tehnologii	<i>Formarea reprezentărilor elementare matematice</i>	<p>1.1. Identificarea succesiunii evenimentelor, zilelor (ieri/azi/mâine), zilelor săptămânii, lunilor anului și anotimpurilor.</p> <p>1.2. Utilizarea instrumentelor și unităților de măsură a timpului (zilele săptămânii, lunile anului, anotimpul, ora, minutul) pentru a stabili durata unor acțiuni/evenimente.</p>
	<i>Educație pentru mediu</i>	
Arte	<i>Educație plastică</i>	<p>2.1. Identificarea și utilizarea conștientă a ustensilelor și a materialelor necesare pentru a desena, a modela și a crea colaje.</p> <p>2.2. Realizarea imaginilor plastice, utilizând tehnici de lucru în pictură și desen grafic.</p> <p>2.2. Aplicarea deprinderilor muzicale inițiale de tehnică a executării.</p> <p>2.3. Manifestarea expresivității: dicție frumoasă, pronunțare corectă, emisiune curată și frumoasă (voce naturală, fără încordări).</p>
	<i>Educație muzicală</i>	

2.5. Proiectare zilnică (succintă)

Data: Ziua _____ Luna _____

Grupa: pregătitoare

TEMA GLOBALĂ: *EU – CA PERSONALITATE*

Proiectul tematic: *Eu vreau să cunosc bunele maniere*

Tema zilei: *Cum ne comportăm – codul bunelor maniere*

Domeniul de activitate: *Eu, familia și societatea*

Dimensiunea: *Educație pentru societate*

Unități de competență:

1.3. Exprimarea respectului față de semenii, față de părinți și bunici, acordându-le ajutor când aceștia au nevoie în activitățile gospodărești/în curte/pe stradă.

2.1. Descrierea particularităților de comportament al unei persoane oneste, responsabile, grijulii.

2.2. Acceptarea regulilor de comportament față de persoanele în etate și persoanele cu nevoi speciale.

2.3. Demonstrarea spiritului de cetățean prin luarea deciziilor și respectarea codurilor de conduită, a valorilor și regulilor stabilite.

Dimensiunea: *Dezvoltare personală*

Unități de competență:

1.2. Demonstrarea atitudinii grijulii față de bunurile publice și cele comune.

Domeniul de activitate: *Limba și comunicare*

Unități de competență:

3.3. Analizarea comportamentului personajelor și corelarea lui cu întâmplările din viața personală.

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să răspundă la întrebări prin propoziții complete;

O2 - să descrie evenimente, acțiuni, experiențe proprii;

O3 - să enumere reguli de comportament corect față de persoanele în etate și cele cu nevoi speciale.

b) psihomotorii

O4 - să manifeste inițiativă, creativitate, în a învăța și a realiza diverse acțiuni;

O5 - să demonstreze corectitudine în respectarea codurilor de conduită;

O6 - să identifice importanța evenimentelor solemne din familie.

c) socioafective

O7 - să utilizeze formule de politețe în diverse contexte;

O8 - să coopereze cu colegii pe parcursul întregii zile.

Vocabular: *conduită, politețe, dizabilitate, nevoi speciale, etate.*

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru educație timpurie*. Chișinău, 2019.

2. *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. Chișinău, 2019.

3. *Povestea Șoricelul educat* de Ianoș Țurcanu.

Etapă ale activității	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
		Metode și procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Rutine și tranziții	Întâlnirea de dimineață: Activitatea debutează cu întâlnirea de dimineață, triajul matinal și lucrul la panouri. După aceasta, va urma salutul care se va realiza prin aranjarea copiilor în cerc, ținându-se de mâini, fiecare salutându-și colegul din dreapta. Educatorul/educatoarea salută copiii: „Bună dimineața, copii manierați, politicoși și curioși!”. Copiii răspund, apoi încep să se salute, zicându-și cuvinte frumoase.	Exercițiul Imitarea Mesajul	Markere, creioane	Frontal, individual	DLC Indicator: 536.
Activități comune	Lectura poveștii <i>Șoricelul educat</i> de Ianoș Țurcanu. Situații de problemă: „Ce ar fi dacă ...?” Situații improvizate: „Mama a plecat la magazin, cineva sună la ușă.”	Problematizarea			DLC Indicatori: 382, 383.
Activități pe centre de interes	Alfabetizare: elaborarea regulilor de grupă conform normelor de conduită. Științe: trierea imaginilor cu situații de comportament (politicos și neadecvat) în stradă, în transport, în mediul familial, la grădiniță. Artă: desenare, aplicare de emoticoane. Joc de rol: „La magazin”.		Imagini, planșe, hârtie colorată, creioane, hârtie A4, markere		DPES Indicatori: 315, 316, 317; 330; 331, 332. DLC Indicator: 384.
Activități din I-a parte a zilei	Excursie la magazinul din localitate Jocul „Interviul”	Jocul didactic Observarea			
Rutine și tranziții	Joc de tranziție „Prezentăm biletul”	Jocul de tranziție			
Activități din a doua parte a zilei	Activități de recuperare: Exersarea expresiilor: <i>Mulțumesc!, Poftim!, Vă rog frumos!</i> etc. Activități individuale: Exerciții de utilizare a regulilor de conduită în grupă, la plimbare.	Exercițiul		În grup mare, individual	
Activități cu părinții	Se propune părinților jocul în comun cu copiii „Mergem în ospeție la bunici/la teatru/la magazin/în vizită la un prieten spitalizat” etc.				

Modelul II

Proiectare zilnică (succintă)		
Data:	Tema zilei:	Domeniul de activitate: <i>Eu, familia și societatea</i>
Ziua:		Dimensiunea: <i>Educație pentru societate</i>
Luni	Cum ne comportăm – codul bunelor maniere	Unități de competență: 1.3. Exprimarea respectului față de semenii, față de părinți și bunici, acordându-le ajutor când aceștia au nevoie în activitățile gospodărești/în curte/pe stradă. 2.1. Descrierea particularităților de comportament al unei persoane oneste, responsabile, grijulii. 2.2. Acceptarea regulilor de comportament față de persoanele în etate și persoanele cu nevoi speciale. 2.3. Demonstrarea spiritului de cetățean prin luarea deciziilor și respectarea codurilor de conduită, a valorilor și regulilor stabilite. Dimensiunea: <i>Dezvoltare personală</i> Unități de competență: 1.2. Demonstrarea atitudinii grijulii față de bunurile publice și cele comune. Domeniul de activitate: <i>Limba și comunicare</i> Unități de competență: 3.3. Analizarea comportamentului personajelor și corelarea lui cu întâmplările din viața personală. Obiective operaționale La finele activității, copiii vor fi capabili: a) cognitive: O1 - să răspundă la întrebări prin propoziții complete; O2 - să descrie evenimente, acțiuni, experiențe proprii; O3 - să enumere regulile de comportament față de persoanele în etate și cele cu nevoi speciale. b) psihomotorii: O4 - să manifeste inițiativă, creativitate, în a învăța și a realiza diverse acțiuni; O5 - să demonstreze corectitudine în respectarea codurilor de conduită. c) socioafective: O6 - să utilizeze formule de politețe în diverse contexte; O7 - să coopereze cu colegii pe parcursul întregii zile; O8 - să identifice importanța evenimentelor solemne din familie. Vocabular: <i>conduită, politețe, dizabilitate, nevoi speciale, etate.</i>

		Rutină și tranziții	Activități comune	Activități pe centre de interes	Activități din I-a parte și a doua jumătate a zilei	
		<p>Întâlnirea de dimineață Activitatea debutează cu întâlnirea de dimineață, triajul matinal și lucrul la panouri.</p> <p>După aceasta, va urma salutul care se va realiza prin așezarea copiilor în cerc, ținându-se de mâini, fiecare salutându-și colegul din dreapta.</p> <p>Educatorul/educatoarea salută copiii: „Bună dimineața, copii manierați, politicoși și curioși!”. Copiii răspund, apoi încep să se salute, zicându-și cuvinte frumoase.</p>	<p>Lectura poveștii <i>Șoricelul educat</i> de Ianoș Țurcanu.</p> <p>Situații de problemă: „Ce ar fi dacă ...?” Port o conversație cu copiii despre felul în care trebuie să se comporte la grădiniță, acasă, pe stradă, în relațiile cu alți copii:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Când vă treziți dimineața și îi vedeți pe mama și pe tata prin cameră, ce trebuie să le spuneți? – Ce vă răspund ei? – Și când intrați în sala de clasă și o vedeți pe dna educatoare, ce ziceți? <p><i>Bună dimineața!, Bună seara!, Bună ziua!</i> sunt formule de politețe, pe care le folosim atunci când ne adresăm părinților, doamnei educatoare, tuturor oamenilor cunoscuți, persoanelor mai în vârstă decât noi.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dar pe un copil de vârsta voastră cum îl salutați? Ce îi spuneți când vă despărțiți? <p>Am să vă spun un proverb despre salut (cadrul didactic propune copiilor un proverb despre salut, pe care, ulterior, îl explică): „Salutul este primul semn al împăcării dintre doi dușmani.”</p> <p>Copiii sunt rugați să propună, la rândul lor, un proverb similar, dacă îl cunosc.</p>	<p>Alfabetizare: elaborarea regulilor de grupă conform normelor de conduită.</p> <p>Știință: trierea imaginilor cu situații de comportament (politicos și neadecvat) în stradă, în transport, în mediul familial, la grădiniță.</p> <p>Artă: desenare, aplicare de emoticoane.</p> <p>Joc de rol: „La magazin”, „La cinema” etc.</p>	<p>Excursie la magazinul din localitate</p> <p>Jocul „Interviul”</p>	<p>Activități de recuperare: exersarea expresiilor <i>Mulțumesc!, Poftim!, Vă rog frumos!</i> etc.</p> <p>Activități individuale</p> <p>Exerciții de utilizare a regulilor de conduită în grupă, la plimbare etc.</p>

			<p>Copii, a spune <i>Bună dimineața!</i>, <i>Bună seara!</i>, <i>Bună ziua!</i> înseamnă a saluta, a respecta pe cei cunoscuți în orice moment și în orice situație. Respectând pe alții, te respecți pe tine însuși. Dar formulele de salut nu sunt singurele formule de politețe.</p> <p>Dacă, din greșală, ați lovit un coleg, ce trebuie să-i spuneți?</p> <p>Dacă cineva vă oferă ceva, ce îi spuneți? <i>Scuză-mă</i>, <i>Te rog frumos</i>, <i>Mulțumesc</i>, sunt, de asemenea, formule de politețe, pe care trebuie să le folosim, dacă vrem să demonstrăm că avem un comportament civilizată.</p> <p>Dar dacă nu am spune toate acestea, ce s-ar întâmpla?</p>			
	Evaluare (SÎDC)	DLC, indicatori: 382, 383. DPES, indicatori: 315, 316, 317, 330, 331, 332. DLC, indicator: 384.				
Implicarea părinților			Evaluarea zilei			
Recomand părinților să exerseze cu copiii jocul „Mergem în oșpeție/la teatru/la magazin” și să insiste asupra comportamentului civilizată.			Copiii au exersat regulile de comportament civilizată, au însușit bunele maniere în diferite situații, au cooperat la realizarea sarcinilor în centre și pe parcursul zilei, au făcut cunoștință cu magazinul de produse alimentare din vecinătatea grădiniței.			

3. TEMA GLOBALĂ: EU ȘI CEILALȚI

Proiect tematic: *Născut în Moldova*

3.1. Inventar de probleme

Ce știu?	Ce vreau să știu?	Ce am aflat?
Denumirea localității în care trăiesc. Una dintre bogățiile țării mele sunt viile. Drapelul țării noastre are trei culori: roșu, galben și albastru. Țara noastră se numește Moldova. De sărbători, oamenii se îmbracă în costume populare. Chișinăul este capitala țării noastre.	Cum pot găsi țara mea pe hartă? Ce este Cartea Roșie? Cum se confecționează o ie? Cum se prepară mămăliga, sarmalele, piftia etc.? Cine sunt cei care duc faima țării mele în lume? Ce fac oamenii la șezătoare? Cum se joacă hora? Ce simbolizează culorile drapelului național? Care este componenta costumelor naționale? Câte naționalități conviețuiesc în țara noastră?	

3.2. Scrisoare de intenție

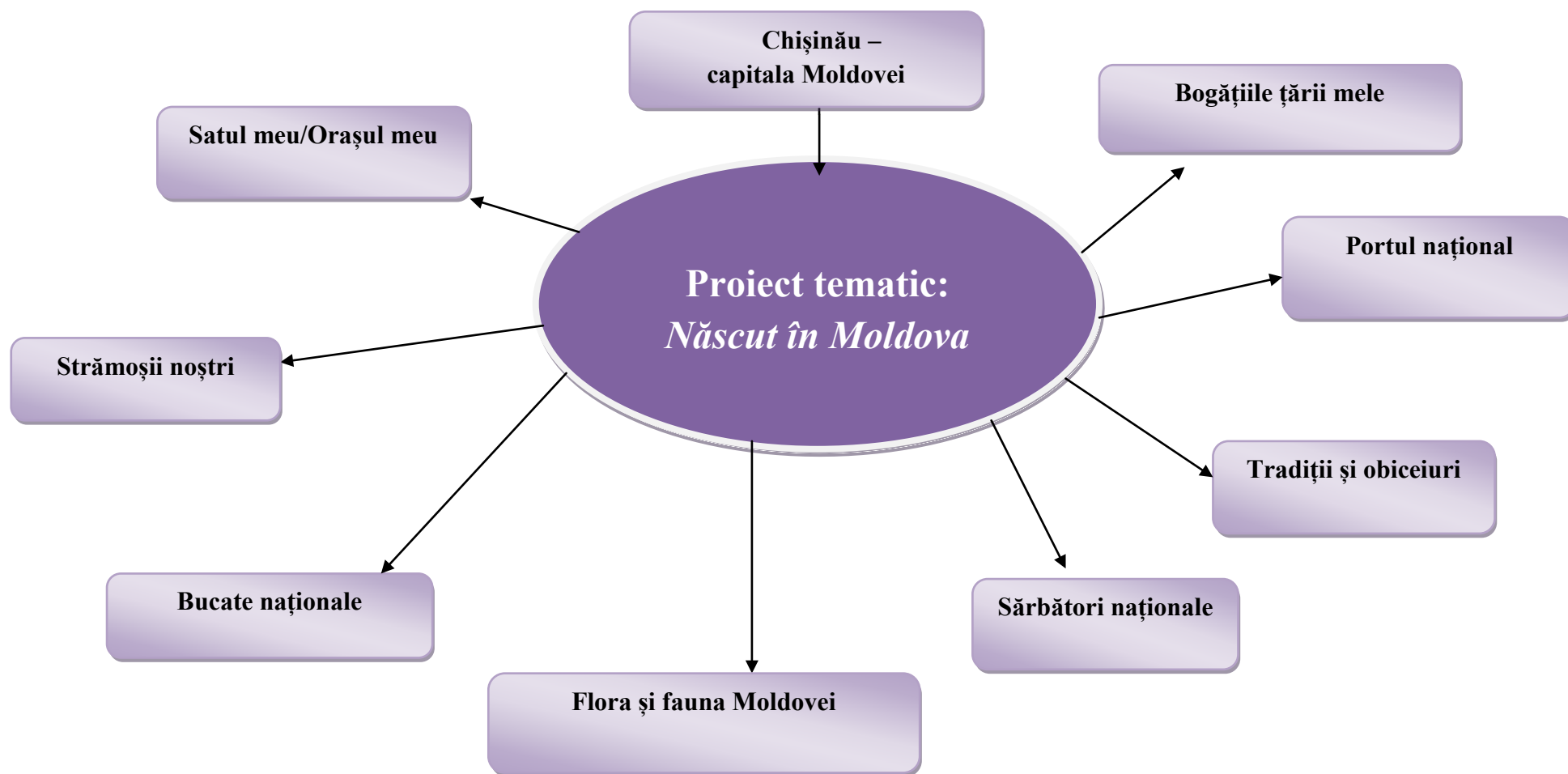
Stimați părinți,

În următoarele trei săptămâni, vom parcurge împreună cu copiii dumneavoastră, proiectul tematic „Născut în Moldova”, în care vom veni cu informații despre sărbătorile naționale, portul poporului nostru, monumentele istorice și bogățiile Moldovei, Cartea roșie a Moldovei etc. Concomitent, vom desfășura activități practice la teme: „Bucate tradiționale”, „Meșteșuguri și îndeletniciri specifice poporului nostru”. La finele proiectului, vom organiza șezătoarea cu genericul „La gura cuptorului” cu cântec, dans și voie bună, în care vom valorifica frumusețea, istoria și tradițiile poporului moldovenesc.

Numai avându-vă alături, vom culege rezultatele mult așteptate.

Copiii și educatoarele grupei

3.3. HARTA PROIECTULUI TEMATIC

3.4. Proiectarea unităților de competență per proiect tematic

TEMA GLOBALĂ: *EU ȘI CEILALȚI*

Proiectul tematic: *Născut în Moldova*

Grupa: pregătitoare

Durata: 10 zile

Resurse umane: copiii, educatoarea, bibliotecara, părinții, bunicii.

Resurse materiale: planșe, cărți, reviste de specialitate, mulaje, imagini, hârtie colorată, hârtie A4, imprimantă, CD-uri, filmulețe cu reprezentări din obiceiurile și tradițiile populare, locuri pitorești din țară etc.

Domeniul de activitate	Dimensiunea	Unități de competență
Sănătate și motricitate	<i>Educație pentru sănătate</i>	2.4. Participarea la servirea mesei și prepararea unor bucate.
	<i>Educație fizică</i>	2.2. Aplicarea achizițiilor motrice și de interacționare de grup în condiții de joc. 1.1. Explorarea capacităților motrice individuale, de interacțiune și colaborare, în funcție de regulile jocului.
Eu, familia și societatea	<i>Dezvoltare personală</i>	1.2. Demonstrarea atitudinii grijului față de bunurile publice și cele comune. 1.3. Confeccionarea unor obiecte, apreciind unicitatea și valoarea lor. 3.1. Descrierea apartenenței sale la familie, comunitate, țară. 3.2. Respectarea tradițiilor și obiceiurilor neamului, apreciind valoarea lor.
	<i>Educație pentru societate</i>	3.3. Aprecierea și respectarea propriului patrimoniu cultural și pe cel al altor copii.
Limbaj și comunicare	<i>Educație pentru limbaj și comunicare</i>	2.2. Crearea, susținerea unui dialog, în situații de comunicare cunoscute, folosind întrebări deschise și răspunsuri desfășurate. 2.6. Expunerea logică, coerentă, creativă a anumitor evenimente. 4.3. Desprinderea semnificației globale dintr-o imagine/o serie de imagini care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente cunoscute. 4.4. Identificarea semnificației unor simboluri/semne care transmit mesaje de necesitate imediată, din mediul familiar.

Științe și tehnologii	<i>Formarea reprezentărilor elementare matematice</i>	<p>3.4. Estimarea valorii unor bunuri/servicii și operarea cu unitățile monetare (lei, bani).</p> <p>5.1. Identificarea succesiunii evenimentelor, zilelor (ieri/azi/mâine), zilelor săptămânii, lunilor anului și anotimpurilor.</p> <p>5.2. Utilizarea instrumentelor și unităților de măsură a timpului (zilele săptămânii, lunile anului, anotimpul, ora, minutul) pentru a stabili durata unor acțiuni/evenimente.</p> <p>1.3. Clasificarea corpurilor din natură după diferite criterii.</p>
	<i>Educație pentru mediu</i>	<p>1.4. Identificarea și descrierea plantelor și animalelor (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere) și a părților componente ale acestora.</p> <p>1.5. Explicarea relațiilor dintre plante, animale și mediile lor de viață.</p> <p>3.2. Identificarea și argumentarea rolului omului în menținerea unui mediu ecologic.</p> <p>3.3. Participarea activă la îngrijirea și protecția mediului înconjurător.</p> <p>3.4. Explicarea, în cuvinte proprii, a rolului plantelor, animalelor, fenomenelor naturii, în mediul înconjurător.</p>
Arte	<i>Educație plastică</i>	<p>1.5. Distingerea diversității punctelor, liniilor și a formelor din ornamentele populare.</p> <p>3.2. Identificarea rolului diferitor genuri de artă și a meșteșugurilor populare pentru transmiterea valorilor naționale.</p> <p>3.3. Exprimarea sentimentelor în urma contactului cu operele de artă ale culturii naționale.</p>
	<i>Educație muzicală</i>	<p>1.1. Audierea, cu interes, a diverselor genuri de muzică.</p> <p>3.4. Aprecierea evenimentelor muzicale prezentate în spectacole, emisiuni TV etc.</p> <p>3.5. Asocierea creației muzicale populare cu portul popular.</p>

3.5. Proiectare zilnică (succintă)

Data: Ziua _____ Luna _____

Grupa: pregătitoare

Tema globală: *EU ȘI CEILALȚI*

Proiectul tematic: *Născut în Moldova*

Tema zilei: *Satul meu/Orașul meu*

Domeniul de activitate: *Eu, familia și societatea*

Dimensiunea: *Dezvoltare personală*

Unități de competență:

3.1. Descrierea apartenenței la familie, comunitate, țară.

Domeniul de activitate: *Educație pentru limbaj și comunicare*

Unități de competență:

2.2. Crearea, susținerea unui dialog, în situații de comunicare cunoscute, folosind întrebări deschise și răspunsuri desfășurate.

2.6. Expunerea logică, coerentă, creativă a anumitor evenimente.

4.3. Desprinderea semnificației globale dintr-o imagine/o serie de imagini care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente cunoscute.

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să descrie strada, casa în care locuiește;

O2 - să numească localitatea unde locuiește;

O3 - să formuleze răspunsuri clare, coerente.

b) psihomotorii

O4 - să manifeste inițiativă, creativitate în a învăța și a realiza diverse acțiuni;

O5 - să identifice clădirile, obiectele din localitate cu destinație socială.

c) socioafective

O6 - să coopereze cu colegii pe parcursul întregii zile;

O7 - să menționeze evenimentele culturale importante din localitate.

Vocabular: *comunitate, baștină, plai natal.*

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru Educație Timpurie*. Chișinău, 2019.

2. *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. Chișinău, 2019.

Etapе ale activității	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
		Metode și procedee	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Rutine și tranziții	<p>Întâlnirea de dimineață: „Cum și de ce este satul/orașul tău?” (discuții libere)</p> <p>Salutul: „Bine ați venit!”</p> <p>Completarea panourilor interactive</p> <p>Tranziții: joc cu reguli „Poștașul” – unul dintre copii trebuie să joace rolul poștașului și să aducă „o scrisoare” altui participant. Cel care a primit scrisoarea trebuie să spună/să identifice de către cine a fost trimisă, orientându-se după indicațiile pe care i le oferă poștașul, și să-i facă pe ceilalți să ghicească despre ce meserie este vorba.</p> <p>„Ne pregătim de activitate” – deprinderi de ordine.</p> <p>Mesajul zilei.</p>	<p>Discuții libere</p> <p>Exercițiul</p> <p>Mesajul</p>	<p>Markere, creioane</p>	<p>Frontal, individual</p>	<p>DLC Indicator: 536.</p> <p>DC Indicatori: 558, 559.</p>
Activități comune	<p>Surpriza zilei: în sala de grupă intră o fetiță (Zâna Bună), care are în mână un plic. Ea își exprimă bucuria, deoarece „curioșii” știu multe lucruri despre satul/orașul în care locuiesc. Fata le cere ajutor, pentru ca să găsească cele mai frumoase locuri din sat/oraș. Educatoarea se adresează copiilor și-i roagă să precizeze caracteristicile anotimpului în care sunt și cum se numește satul/orașul lor. În plicul prezentat preșcolarilor, se găsesc răspunsurile la toate întrebările primite.</p> <p>Activitatea de grup se va realiza prin intermediul surprizei – scrisoarea primită. Educatoarea le va citi copiilor conținutul. Astfel, ei vor afla ulterioara activitate: „Vom viziona un film special și vom găsi răspunsul la întrebarea <i>Cum se numește orașul meu? Zâna Bună este darnică, dar ea nu știe cum arată satul/orașul nostru și nu cunoaște locurile frumoase pe care le avem. Voi sunteți cei care o veți ghida: veți identifica locurile pitorești, descoperind împreună satul/orașul natal. Să demonstrăm musafirului nostru că suntem copii isteți!</i></p> <p>Vizionarea imaginilor despre satul/orașul natal.</p>	<p>Problematizarea</p> <p>Discuția</p> <p>Asaltul de idei</p>	<p>Calculator CD/DVD – Prezentare Power Point</p>	<p>Frontal</p>	<p>DPES Indicatori: 185, 186, 190, 197.</p>

Activități pe centre de interes	<p>Construcții: „Constructorii de mâine construiesc un sat/oraș frumos.”</p> <p>Artă: „Strada mea” (linii jucăușe, colaj colectiv).</p> <p>Biblioteca: din mulțimea de cărți, alegeți-le pe cele care credeți că ne povestesc despre satul/orașul nostru. Alcătuiți o povestioară despre satul/orașul nostru.</p>		Imagini, planșe, hârtie colorată, creioane, hârtie A4, markere		DFFS Indicatori: 85, 86, 87, 88. DLC Indicatori: 401, 406, 409, 470, 471, 479.
Activități din I-a parte a zilei	„Strada mea” – observarea străzii din preajma grădiniței; identificarea similitudinilor și deosebirilor dintre aceasta și strada pe care locuiește.	Jocul didactic Observarea			
Rutine și tranziții	<p>Se realizează tranziția către activitățile liber alese.</p> <p>Pentru masă:</p> <p><i>Jucăriile adunăm, Măinile ni le spălăm, Vasele le aranjăm, La masă ne așezăm Sala noi o pregătim, Poftă bună, mulțumim, Și la masa noi pornim. Și mâncarea o servim.</i></p> <p>Pentru centre:</p> <p><i>Cel mai mult, aici la grădi, Noi am vrea să ne jucăm, Dar trebuie să și lucrăm. La măsuțe ne-așezăm Și la centre noi lucrăm, Cu creionul desenăm.</i></p>	Exerciții verbale			
Activități din a doua parte a zilei	„Legenda satului/orașului meu”	Lectura			
Activități cu părinții	Recomandăm părinților să se plimbe cu copilul prin sat/oraș și să-l familiarizeze cu locurile interesante, pline de istorie.				

Modelul II

Proiectare zilnică (succintă)		
<p>Data:</p> <p>Ziua: <i>Luni</i></p>	<p>Tema zilei: <i>Satul meu/ orașul meu</i></p>	<p>Domeniul de activitate: <i>Eu, familia și societatea</i></p> <p>Dimensiunea: <i>Dezvoltare personală</i></p> <p>Unități de competență: 3.1. Descrierea apartenenței la familie, comunitate, țară.</p> <p>Domeniul de activitate: <i>Limba și comunicare</i></p> <p>Unități de competență: 2.2. Crearea, susținerea unui dialog, în situații de comunicare cunoscute, folosind întrebări deschise și răspunsuri desfășurate. 2.6. Expunerea logică, coerentă, creativă, a anumitor evenimente. 4.3. Desprinderea semnificației globale dintr-o imagine/o serie de imagini care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente cunoscute.</p> <p>Obiective operaționale</p> <p>La finele activității, copiii vor fi capabili:</p> <p><i>a) cognitive:</i> O1 - să descrie strada, casa în care locuiește; O2 - să numească localitatea unde locuiește; O3 - să formuleze răspunsuri clare, coerente.</p> <p><i>b) psihomotorii:</i> O4 - să manifeste inițiativă, creativitate.</p> <p><i>c) socioafective:</i> O5 - să coopereze cu colegii pe parcursul întregii zile; O6 - să menționeze evenimentele culturale importante din localitate.</p>

		Rutină și tranziții	Activități comune	Activități pe centre de interes	Activități din I-a parte și a doua jumătate a zilei	
		<p>Întâlnirea de dimineață: „Cum și de ce este satul/orașul tău?” – discuții libere</p> <p>Salutul: „Bine ați venit!”</p> <p>Completarea panourilor interactive</p> <p>Tranziții: joc cu reguli „Poștașul” – unul dintre copii trebuie să joace rolul poștașului și să aducă „o scrisoare” altui participant. Cel care a primit scrisoarea trebuie să spună/să identifice de către cine a fost trimisă, orientându-se după indicațiile pe care i le oferă poștașul, și să-i facă pe ceilalți să ghicească despre ce meserie este vorba.</p> <p>„Ne pregătim de activitate” – deprinderi de ordine.</p> <p>Mesajul zilei</p> <p>Se realizează tranziția către activitățile liber alese.</p> <p>Pentru masă:</p> <p><i>Jucăriile-adunăm, Măinile ni le spălam, Vasele le aranjăm, La masă ne așezăm. Sala noi o pregătim Și la masă noi pornim. Și mâncarea o servim. Poftă bună, mulțumim,</i></p>	<p>Surpriza zilei: în sala de grupă intră o fetiță (Zâna Bună), care are în mână un plic. Ea își exprimă bucuria, deoarece „curioșii” știu multe lucruri despre satul/orașul în care locuiesc. Fata le cere ajutor, pentru ca să găsească cele mai frumoase locuri din sat/oraș. Educatoarea se adresează copiilor și-i roagă să precizeze caracteristicile anotimpului în care sunt și cum se numește satul/orașul lor. În plicul prezentat preșcolarilor, se găsesc răspunsurile la toate întrebările primite.</p> <p>Activitatea de grup se va realiza prin intermediul surprizei – scrisoarea primită. Educatoarea le va citi copiilor conținutul. Astfel, ei vor afla ulterioara activitate: „Vom viziona un film special și vom găsi răspunsul la întrebarea <i>Cum se numește orașul meu?</i> Zâna Bună este darnică, dar ea nu știe cum arată satul/orașul nostru și nu cunoaște locurile frumoase pe care le avem. Voi sunteți cei</p>	<p>Construcții: „Constructorii de mâine, construiesc un sat/oraș frumos.”</p> <p>Artă: „Strada mea” (linii jucăușe – colaj colectiv).</p> <p>Bibliotecă: din mulțimea de cărți, alegeți-le pe cele care credeți că ne povestesc despre satul/orașul nostru. Alcătuiți o povestioară despre satul/orașul nostru.</p>	<p>„Strada mea” – observarea străzii din preajma grădiniței; identificarea similitudinilor și deosebirilor dintre aceasta și strada pe care locuiește.</p>	<p>„Legenda satului/orașului meu”</p>

		Pentru centre: <i>Cel mai mult, aici la grădi, Noi am vrea să ne jucăm, Dar trebuie să și lucrăm. La măsuțe ne-așezăm, Și la centre noi lucrăm Cu creionul desenăm.</i>	care o veți ghida: veți identifica locurile pitorești, descoperind împreună satul/orașul natal. Să demonstrăm musafirului nostru că suntem copii isteți! Vizionarea imaginilor despre satul/orașul natal.			
	Evaluare (SÎDC)	DPES, indicatori: 185, 186, 190, 197, 233. DFFS, indicatori: 85, 86, 87, 88. DLC, indicatori: 401, 406, 409, 470, 471, 479, 536. DC, indicatori: 558, 559.				
<i>Implicarea părinților</i>				<i>Evaluarea zilei</i>		
Recomandăm părinților să se plimbe cu copilul prin sat/oraș și să-l familiarizeze cu locurile interesante, pline de istorie.				Copiii au cunoscut „Legenda satului/orașului”, au „construit” case, au descoperit locuri interesante în localitatea natală.		

4. TEMA GLOBALĂ: *EU ȘI LUMEA ÎNCONJURĂTOARE*

Proiect tematic: *E toamnă pe meleagurile noastre*

4.1. Inventar de probleme

Ce știi?	Ce vreau să știu?	Ce am aflat?
Lunile anotimpului toamna. Unele fenomene caracteristice anotimpului toamna (Timpul s-a răcit. Plouă des. Soarele încălzește puțin etc.) Fructele. Legumele. Păsările sedentare (vrăbiuța, ciocănitorea, bufnița, sticletele, mierla). Florile toamnei. Toamna în pădure. Animalele sălbatice etc.	De ce plouă toamna atât de des? Care este rolul fructelor pentru sănătatea omului? Ce vitamine conțin fructele? De ce conservăm legume? De ce păsările călătoare pleacă în țările calde? Care sunt păsările călătoare? (pițigoii, cucul, ciocârlia etc.) În ce țări zboară păsările? Care sunt păsările sedentare? Aș vrea să cunosc „Legenda Crizantemei”. Cum se pregătesc animalele de iernat în pădurile Moldovei?	

4.2. Scrisoare de intenție

Dragi mămici, tătici, bunici!

Pe parcursul următoarelor patru săptămâni, la grădiniță, vom desfășura un proiect care se numește „Toamna în țara mea!”

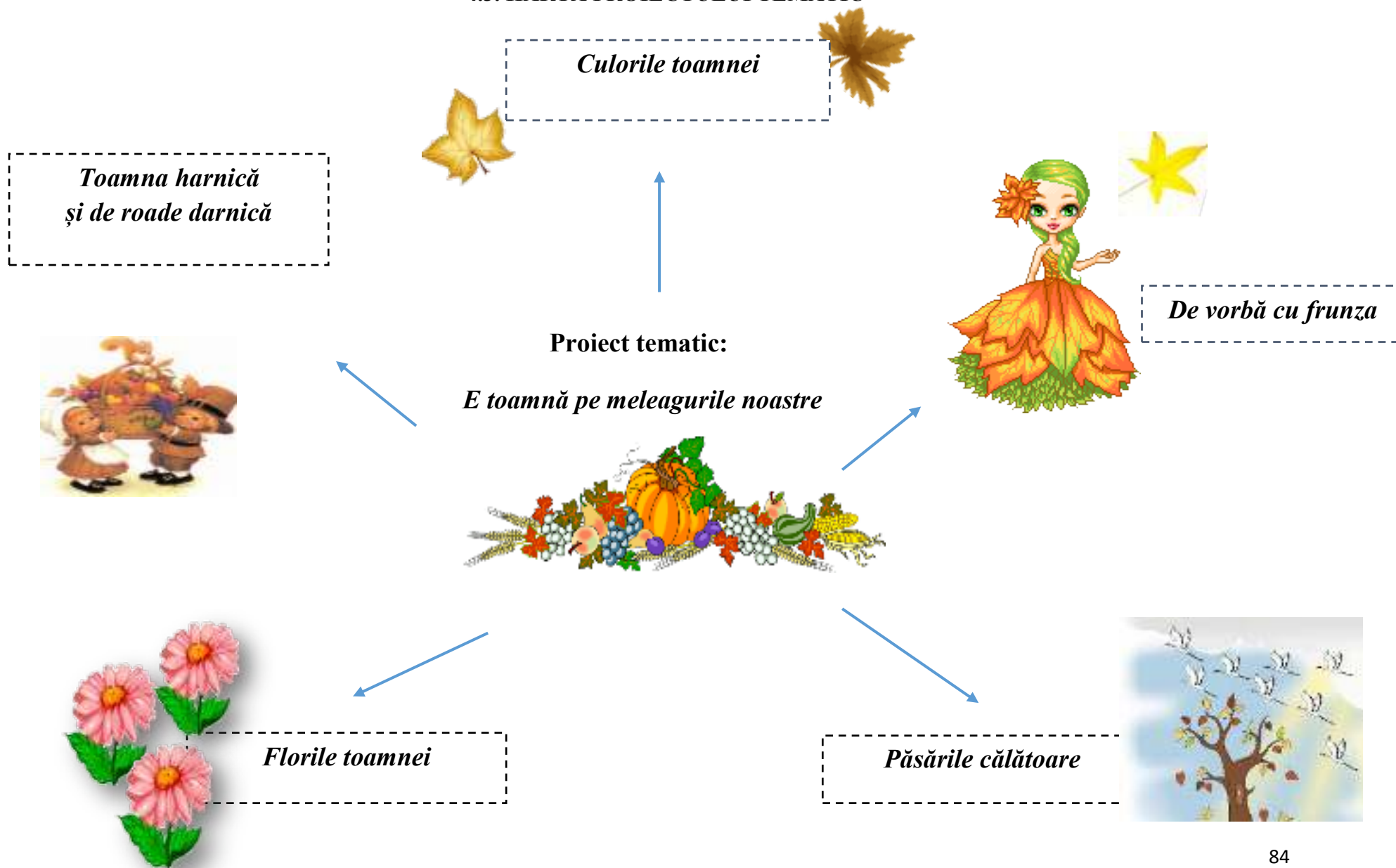
Vă invităm să ne sprijiniți și să ne fiți alături pe parcursul derulării acestui proiect, discutând cu copiii dumneavoastră despre această temă, sau, la solicitare, vă rugăm respectuos să participați alături de noi la activități.

De asemenea, vă rugăm să ne asigurați cu fructe, legume, frunze de diferite culori, desene cu păsări/animale, imagini/fotografii cu păduri de pe meleagurile natale etc.

Vă mulțumim!

Grupa „ALBINUȚELE” și doamna educatoare

4.3. HARTA PROIECTULUI TEMATIC

4.4. Proiectarea unităților de competență per proiect tematic

TEMA GLOBALĂ: *EU ȘI LUMEA ÎNCONJURĂTOARE*

Proiectul tematic: *E toamnă pe meleagurile noastre*

Grupa: pregătitoare

Durata: 5 zile

Resurse umane: copiii, educatoarea, părinții.

Resurse materiale: cărți ilustrate cu fenomene ale naturii, planșe ilustrate, albume foto, enciclopedii, reviste, cărți cu păsări sedentare și călătoare, CD-uri, CD – player, creioane colorate, cărți de colorat, acuarelă, coli de desen, pensule, hârtie colorată, glasată, creponată și autocolantă, lipici, plastilină, planșete, foarfece, „Alege și grupează”, jetoane, puzzle, Lego, mozaic, cuburi plastic, mașinuțe, aparat foto, xerox, calculator.

Domeniul de activitate	Dimensiunea	Unități de competență
Sănătate și motricitate	<i>Educație pentru sănătate</i>	1.3. Păstrarea, îngrijirea și ordonarea lucrurilor personale și ale locului de joacă.
	<i>Educație fizică</i>	2.3. Aplicarea achizițiilor motrice și de interacționare de grup în condiții de joc.
Eu, familia și societatea	<i>Dezvoltare personală</i>	2.3. Exprimarea dorințelor, necesităților și opiniilor în diverse situații.
	<i>Educație pentru societate</i>	1.3. Exprimarea respectului față de semenii, față de părinți și bunici, acordându-le ajutor când aceștia au nevoie în activitățile gospodărești/în curte/pe stradă.
Limba și comunicare	<i>Educație pentru limbaj și comunicare</i>	2.6. Descrierea unor obiecte, imagini/carduri, vietăți, personaje, după diferite criterii, aspecte. 5.2. Trasarea elementelor grafice și a conturilor literelor, folosind resurse variate.
Științe și tehnologii	<i>Formarea reprezentărilor elementare matematice</i>	1.2. Explorarea modalităților de formare, clasificare, sortare și seriare a obiectelor după 2-3 criterii (formă, mărime, culoare, dimensiune, număr, masă, capacitate, poziție spațială etc.).
	<i>Educație pentru mediu</i>	3.1. Participarea activă la îngrijirea și protecția mediului înconjurător.
	<i>Educație digitală</i>	1.1. Recunoașterea și utilizarea tehnologiilor și resurselor educaționale digitale interactive.
Arte	<i>Educație plastică</i>	1.1. Identificarea grupurilor de culori (primare, binare, nonculori, gama culorilor calde, reci) în diferite contexte artistico-plastice.
	<i>Educație muzicală</i>	2.3. Manifestarea expresivității: dicție frumoasă, pronunțare corectă, emisiune curată și frumoasă (voce naturală, fără încordări).

4.5. Proiectare zilnică (succintă)

Modelul I

Data: 25.11.2018

Tema zilei: *Culorile toamnei*

Domenii de activitate:

- *Limbaș și comunicare*
- *Științe și tehnologii*

Dimensiunile:

- *Educație pentru limbaj și comunicare*
- *Formarea reprezentărilor elementare matematice*

Unități de competență:

2.6. Descrierea unor obiecte, imagini/carduri, vietăți, personaje, după diferite criterii, aspecte.

1.2. Explorarea modalităților de formare, clasificare, sortare și seriare a obiectelor după 2-3 criterii (formă, mărime, culoare, dimensiune, număr, masă, capacitate, poziție spațială etc.)

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să recunoască fenomenele caracteristice anotimpului.

b) psihomotorii

O2 - să formuleze enunțuri complete în baza imaginii;

O3 - să clasifice *frunzele* în grupe de obiecte după formă, culoare, mărime;

O4 - să numere conștient elementele mulțimii formate din 1, 2, 3 elemente;

O5 - să decoreze cu frunze multicolore *rochița, pălăria, brâul Toamnei*.

c) socioafective

O6 - să accepte diversitatea de opinii și de atitudini;

O7 - să aprecieze lucrarea sa și a colegilor săi.

Vocabular: *toamna, îngălbenit, covor multicolor, frunze ruginii și arămii, brumă etc.*

Etapă ale activității	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
		Metode și procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Rutine și tranziții	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Întâlnirea de dimineață – poezia <i>Bună dimineța, copii!</i> ▪ Calendarul naturii ▪ Mesajul activității ▪ Surpriza activității – mascota <i>Bătrânul An</i> ▪ Conversație <i>Lunile anotimpului toamna</i> 		Mascota <i>Bătrânul An</i>	Frontal	DLC Indicatori: 470, 471.
Activități comune	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Situație de problemă <i>Oare ce s-a întâmplat?</i> ▪ Lectura textului de către educator/educatoare <i>Legenda anotimpurilor</i> de Ada Zaporojanu ▪ Jocul „Dezlegarea vrăjii” ▪ Lectura imaginii <i>Toamna</i> ▪ Observare <i>Copacul cu frunze</i> ▪ Clasificare <i>Frunzele toamnei</i> (după formă, culoare, mărime) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Exercițiu <i>Numărarea frunzelor în șir crescător și descrescător</i> ▪ Jocul „Coșulețul cu întrebări” 	Conversația Situație de problemă Clusteringul Exercițiul	Cartea „Legenda anotimpurilor” de Ada Zaporojanu Imaginea „Copacul” Fișe, cifre etc. Frunze de diferite culori, formă, mărime	Frontal	DLC Indicatori: 472, 474. DSE Indicatori: 229, 231. DC Indicatori: 594, 595, 596, 597, 611.
Activități pe centre de interes	<p>Biblioteca: alcătuirea enunțurilor în baza imaginilor de toamnă.</p> <p>Artă: aplicație <i>Haina Domniței Toamna.</i></p> <p>Științe: lucrul individual pe fișe (compararea mulțimilor)</p>	Lectura în baza imaginii	Imagini Materiale necesare pentru aplicație	În grup	DFFS Indicator: 85.
Activități din I-a parte a zilei	<p>Plimbări:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jocul „Ce anotimp este?” ▪ Curiozități: <i>De unde vine ploaia?, De ce suflă vântul?</i> 	Jocul Observarea		Frontal În grup	DFFS Indicatori: 40, 45.

Rutine și tranziții	▪ Jocul de tranziție „Culorile toamnei”	Jocul de tranziție			
Activități din a doua parte a zilei	<i>Activități de recuperare</i> Alcătuirea enunțurilor simple despre anotimpul toamna în baza imaginilor etc. <i>Activități individuale</i> Exerciții de comparare a mulțimii de obiecte		Fișe individuale	Individual	
Activități cu părinții	O plimbare în parc cu copilul. Joc imaginar: <i>Frunzulițo, cum ai petrecut vara?, Ce ai observat fiind sus, în copac?, Cum a fost ultimul zbor? etc.</i>				

Modelul II

Proiectare zilnică (succintă)		
Data: 3.10.18	Tema zilei:	Unități de competență: 2.6. Descrierea unor obiecte, imagini/carduri, vietăți, personaje, după diferite criterii, aspecte.
Ziua: Luni	Culorile toamnei	1.2. Explorarea modalităților de formare, clasificare, sortare și seriere a obiectelor după 2-3 criterii (formă, mărime, culoare, dimensiune, număr, masă, capacitate, poziție spațială etc.).
		Obiective operaționale La finele activității, copiii vor fi capabili:
		a) cognitive: O1 - să recunoască fenomenele caracteristice anotimpului.
		b) psihomotorii O2 - să formuleze enunțuri complete în baza imaginii; O3 - să clasifice <i>frunzele</i> în grupe de obiecte după formă, culoare, mărime; O4 - să numere conștient elementele mulțimii formate din 1, 2, 3 elemente; O5 - să decoreze cu frunze multicolore <i>rochița, pălăria, brâul Toamnei</i> .
		c) socioafective O6 - să accepte diversitatea de opinii și de atitudini; O7 - să aprecieze lucrarea sa și a colegilor săi.
		Vocabular (cuvinte și expresii care trebuie însușite de către copii): <i>toamna, îngălbenit, ruginie, covor multicolor, frunze arămii, brumă</i> etc.

		Rutină și tranziții	Activități comune	Activități pe centre de interes	Activități din I-a parte și a doua jumătate a zilei	
		Întâlnirea de dimineață – poezia <i>Bună dimineața, copii!</i> <ul style="list-style-type: none"> • Calendarul naturii • Mesajul activității ▪ Surpriza activității – mascota <i>Bătrânul An</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Conversație <i>Lunile anotimpului toamna</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Situație de problemă <i>Oare ce s-a întâmplat?</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lectura textului de către educator/educatoare <i>Legenda anotimpurilor</i> de Ada Zaporojanu ▪ Jocul „Dezlegarea vrăjii” ▪ Lectura imaginii <i>Toamna</i> ▪ Observare <i>Copacul cu frunze</i> ▪ Clasificare <i>Frunzele toamnei</i> (după formă, culoare, mărime) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Exercițiul <i>Numărarea frunzelor în șir crescător și descrescător</i> ▪ Jocul „Coșulețul cu întrebări” 	Bibliotecă: alcătuirea propozițiilor în baza imaginilor de toamnă. Artă: aplicație <i>Haina Domniței Toamna</i> . Științe: lucrul individual în caiet (compararea mulțimilor).	Plimbări: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jocul „Ce anotimp este?” ▪ Curiozități <i>De unde vine ploaia?, De ce suflă vântul?</i> etc. 	Activități de recuperare Alcătuirea propozițiilor simple despre anotimpul toamna în baza imaginilor etc. Activități individuale Exerciții de comparare a mulțimii de obiecte.
Evaluare (SÎDC)	DLC, indicatori: 470, 471.	DLC, indicatori: 472, 474. DC, indicatori: 594, 595, 596, 597, 611. DSE, indicatori: 229, 231.	DFFS, indicator: 85.	DFFS, indicatori: 40, 45.		
Implicarea părinților				Evaluarea zilei		
O plimbare în parc cu copilul. Joc imaginar <i>De vorbă cu o frunză</i> (să selecteze o frunză și să poarte o discuție cu ea. De exemplu: <i>Frunzulițo, cum ai petrecut vara?, Ce ai observat fiind sus, în copac?, Cum a fost ultimul zbor? etc.</i>)				În cadrul activităților, copiii au învățat să formuleze enunțuri complete în baza imaginii. Ei au clasificat frunzele după diferite criterii și le-au numărat în ordine crescătoare și descrescătoare etc.		

**MODELE ORIENTATIVE DE PROIECTARE ȘI DESFĂȘURARE
A ACTIVITĂȚILOR INTEGRATE (proiecte didactice)**

1. Proiect didactic al activității integrate *Mărul buclucaș*

Instituția: Instituția de educație timpurie nr. 203, com. Ghidighici

Propunători: Lilia Novac, Viorica Pelivan

Grupa: pregătitoare (6-7 ani)

Tema globală: *EU ȘI LUMEA ÎNCONJURĂTOARE*

Proiectul tematic: *Anotimpurile*

Subtema proiectului: *Bogățiile toamnei*

Tema zilei: *Mărul buclucaș*, lectură, Vl. Suteev

Durata: o zi

Domenii de activitate:

- *Limbaj și comunicare*
- *Științe și tehnologii*

Dimensiuni:

- *Formarea reprezentărilor elementare matematice*
- *Educație pentru mediu*

Unități de competență:

(EM) 1.4. Identificarea și descrierea plantelor și animalelor (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere) și a părților componente ale acestora.

(FREM) 1.1. Distingerea relațiilor dintre întreg și părțile lui.

(LC) 3.3. Analizarea comportamentului personajelor și corelarea lui cu întâmplările din viața personală.

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să denumească fructul, părțile componente și caracteristicile acestuia: formă, mărime, culoare, miros, gust;

O2 - să grupeze animalele după criteriul dat (clasa animalelor/păsărilor, animale erbivore/omnivore), pe baza textului audiat;

O3 - să identifice modalități de împărțire a întregului în părți egale.

b) psihomotorii:

O4 - să redea, în desen, aspecte din poveste, utilizând diverse tehnici învățate anterior (șampilare, hașurare etc.).

c) socioafective:

O5 - să identifice cel puțin două situații care dovedesc un comportament necivilizat, pe bază de text;

O6 - să relateze, din propria experiență, o modalitate de rezolvare a unui conflict.

Strategii didactice:

➤ **Metode și procedee didactice:** brainstorming, lectura ghidată, Diagrama Venn, diamantul, exercițiul, conversația, cântecul.

➤ **Materiale didactice:** tablouri cu imagini din poveste, postere pentru toate metodele, carioci, acuarelă, foarfece, lipici, ilustrații, fructul (măr), mesajul, personajele – jucării.

Lucrul cu vocabularul: explicația cuvintelor: *buclucaș*, *harță*.

Bibliografie: *Curriculum pentru Educație Timpurie*. Chișinău, 2019.

MESAJUL

SALUT,,

ÎNTR-O ZI DE CÂND SE GOLISERĂ

UN,, MI-A SPUS:

AM UN NECAZ: MI S-A FURAT CEVA,

**Restul mesajului e acoperit cu o foaie și se descoperă după răspunsul la întrebarea:
*Cum credeți, ce i s-a furat iepurașului?***

VOI ÎNCERCA SĂ VI-L DESCRIU:

„FAȚA LUI E PURPURIE,

DAR LA MIEZ E CA DE NE* _____

CÂND ÎL IAU DIN

-NTRÂNSUL CINEVA.

GHICI: CE AM PIERDUT ? (.....)

NOUTĂȚI:

1.

Desfășurarea activității

Etapă ale activității	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
		Metode și procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Evocarea	Crearea condițiilor necesare pentru desfășurarea unei activități eficiente: <ul style="list-style-type: none"> • Aerisirea sălii de grupă; • Aranjarea materialelor pe centre de activitate; • Așezarea scaunelor pentru întâlnirea de dimineață. 		Scaune pentru fiecare copil Materiale pentru fiecare centru	Frontal	
	Se va realiza în cadrul <i>Întâlnirii de dimineață</i> prin prezentarea <i>Salutului</i> și completarea <i>Calendarului naturii</i> .	Conversația Explicația	Panoul <i>Întâlnirii de dimineață</i>	Frontal Individual	D (S10) Indicatori: 671, 672.
	Inițierea unei scurte conversații despre anotimpul toamna: <i>Ce anotimp este?</i> <i>Care sunt semnele toamnei?</i> <i>Ce înțelegem prin expresia „toamnă bogată”?</i> Citirea și completarea mesajului și descoperirea temei.	Conversația Descoperirea		Frontal Individual	D (S10) Indicatori: 671, 672.
Realizarea sensului	Educatoarea anunță: <i>Copii, „mărul” a venit cu un plic. Ce poate fi în el? E ceva scris – un text, o poveste: „Mărul buclucaș”, de Vl. Suteev.</i> <i>Cum credeți de ce autorul a intitulat astfel povestea?</i> <i>Ce înțelegeți prin cuvântul buclucaș?</i> - se face lectura ghidată a povestirii - se adresează întrebări de tip deschis (<i>Cum credeți, ce s-ar fi întâmplat dacă ..., cum ar fi fost ...</i>). Anexă: povestea și întrebările.	Descoperirea Brainstormingul Explicația Lucrul cu cuvintele necunoscute	Poster cu mesaj Plic cu materiale Povestea „Mărul buclucaș”	Grup mare	C (S5) Indicator: 476.

	<p>Tranziție: joc cu mișcare. <i>În livadă am pornit, Pe la pomii ce-au rodit. Merele noi am cules Și de frunze le-am ales. În panere noi le-am pus Și în grupă le-am adus.</i></p> <p>Gruparea copiilor aleatoriu, a câte 4 la o masă. Educatorul/educatoarea anunță sarcinile: <i>Copii, pe fiecare masă, este câte o farfurie cu mere. Vă rog să le numărați și să le împărțiți fiecărui copil în mod egal.</i></p> <p>Analiza lucrului în grup: <i>Câte mere au fost pe masa voastră? Câți copii au fost la masă? Ce/cine au fost mai multe/măi mulți: mere sau copii? Cum ați împărțit merele? Câte mere i-au revenit unui copil? În câte bucăți ați împărțit mărul? Cum mai numim altfel bucățile? (jumătăți, sferturi) Cum sunt bucățile pe care le-a primit fiecare dintre voi?</i></p> <p>Rutine: se propune copiilor să-și spele mâinile și să servească mere etc.</p> <p>Tranziție: <i>Merele noi am servit și la treabă ne-am pornit.</i></p> <p>Gruparea copiilor în centre după jetonul extras: se propune fiecărui copil să extragă câte un jeton pe care este scris sau desenat simbolul unui centru.</p>	<p>Jocul cu mișcare</p> <p>Exercițiul de împărțire a unui întreg în părți egale</p>	<p>Mere proaspete</p>	<p>Grup mare</p> <p>Grupuri mici</p>	<p>D(S4) Indicatori: 583, 584. D(S7) Indicator: 622.</p>
<p>Reflecție</p>	<p>Centrul Științe 5 copii – lucrul în grup și individual – vor numi deosebirile și asemănările dintre fructele date: măr și strugure („Diagrama Venn”).</p>		<p>Postere Carioci Imagini Lipici Fructe (măr, strugure)</p>	<p>Individual În perechi Grup mic</p>	

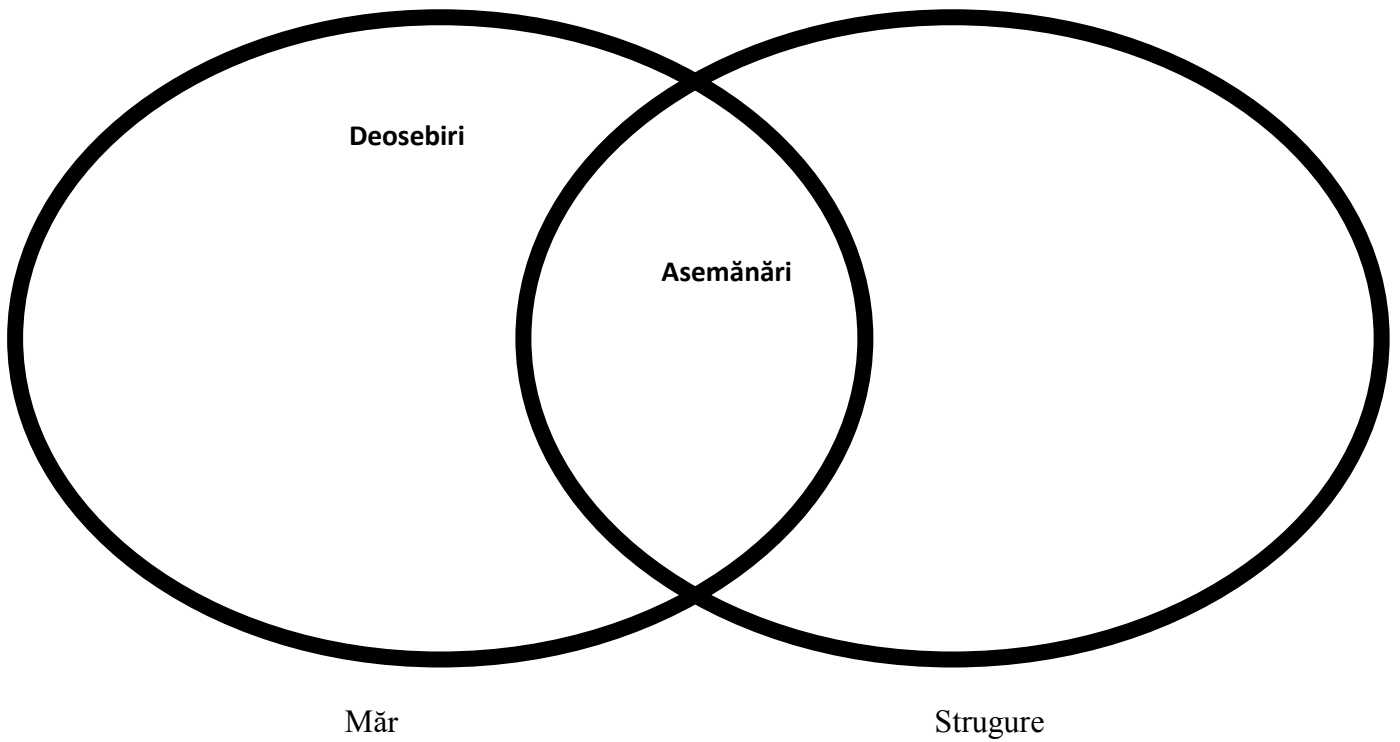
	<p>Vor examina și vor descrie mărul (coaja, semințele, miezul de culoare albă, cotorul, culoarea, forma, gustul). Vor împărți diferite obiecte în 2 părți și vor stabili dacă acestea sunt egale (morcov, triunghi, pătrat, dreptunghi, funie). <i>De ce unele obiecte nu sunt egale, chiar de le-am împărțit în 2 părți? Cum trebuie să împărțim aceste obiecte ca ele să fie egale?</i></p> <p>Centrul Bibliotecă/alfabetizare Copiii, în grup și individual:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vor realiza/completa fiecare căsuță a „Diamantului”, în baza sarcinilor: <ol style="list-style-type: none"> 1) Identificați obiectul buclucaș din poveste. 2) Numiți primele personaje, care au dialogat în text. 3) Scrieți 3 caracteristici ce încep cu sunetul „r” pentru cuvântul „măr”. 4) Numiți cele 4 personaje din poveste, care s-au împrietenit. 5) Identificați 3 animale omnivore din poveste. 6) Identificați denumirea copacilor din poveste. 7) Determinați animalul erbivor din poveste. ▪ vor alcătui propoziții din 3-4 cuvinte care încep cu sunetul „m”. ▪ vor alcătui propoziții în care să fie cuvântul <i>măr</i>. <p>Centrul Construcții 4 copii (lucrul în grup) vor construi un depozit pentru păstrarea fructelor și lădițe pentru acestea.</p>	<p>„Diagrama Venn”</p> <p>„Diamantul”</p> <p>Lucrul practic</p> <p>Desenul Modelarea</p>	<p>Blocuri</p>		<p>D(S10) Indicator: 668.</p> <p>D(S4) Indicator: 585.</p> <p>D(S7) Indicator: 624.</p> <p>D(S10) Indicator: 668.</p> <p>A(S4) Indicator: 107. A(S2) Indicatori: 65. A(S3)</p>
--	---	--	----------------	--	---

	<p>Centrul Arte 6 copii (lucrul în perechi și individual) vor modela mere din plastilină. Vor desena, vor picta, vor colora în baza poveștii „Mărul buclucaș” și vor povesti despre cele desenate.</p> <p>Centrul Joc simbolic/dramatizare 4 copii (lucrul în grup) vor stabili regulile de comportament civilizate, de rezolvare a conflictelor; vor reda un fragment din poveste. Demersul este realizat prin tehnica „Turul galeriei”.</p>	Dramatizarea „Turul galeriei”			Indicatori: 85, 86. B (S8) Indicatori: 315, 317. C(S5) Indicatori: 475, 477.
	<p>Se analizează rezultatele obținute de către fiecare grup. Se fac aprecieri globale despre modul de lucru al copiilor pe parcursul activității. Se vor adresa întrebări de tipul: <i>Ce ați făcut?, Cum ați făcut?, Ce materiale, culori, ați folosit?, Cu cine ai/ați lucrat?, Ce ați aflat?, Ce veți face cu desenul, pictura, depozitul etc.?</i> Tranziții: copiii vor cânta cântecul „Ariciul cu toba-n spate” și, ulterior, vor reveni la grupul mare.</p>		Cântecul	Frontal În grup	C(S5) Indicator: 479.
Extindere	<p>Rutine: la sfârșit, copiilor li se reamintește să își facă ordine la locul de lucru, să acroșeze posterele și desenele realizate, să se spele pe mâini și să se pregătească de plimbare. La plimbare, vor împărți diferite obiecte, dulciuri, în 2, 4 părți și vor memoriza poezia: „Două mere” de Grigore Vieru.</p> <p style="text-align: center;">Iar e toamnă. Zile calde. Frunza ruginie cade. Frumușel cei mici se spală Și se duc cumiți la școală.</p> <p style="text-align: center;">Maica în ghiozdan le pune Câte două mere bune</p>	Conversația Explicația		Frontal	A (S1) Indicator: 46.

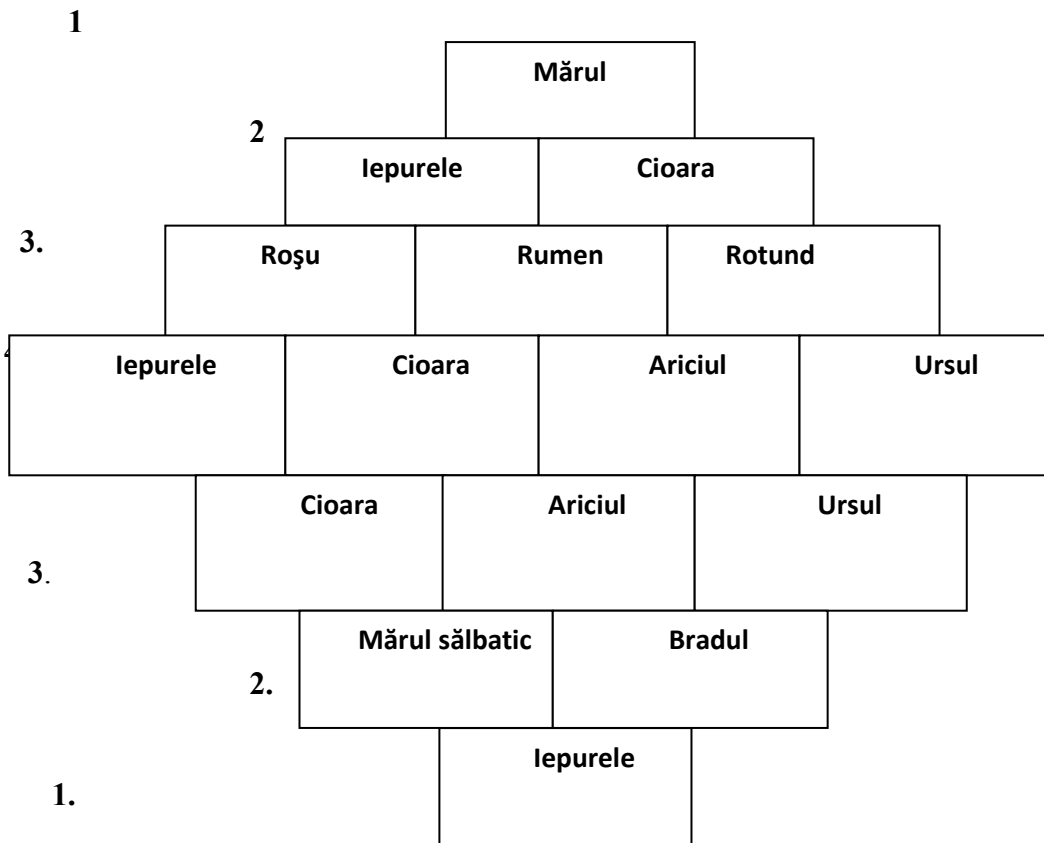
	<p>Și creioane, cărți, caiete Și le dă în mâini buchete. Eu sunt mic, rămân acasă, Vreau să plâng, că nu mă lasă ... Și-mi aduce mama mie Mere mari, o farfurie.</p> <p>Însă ce să fac cu ele? Fie chiar să-mi dea și-o poală. Eu vreau două, două mere, Dar să le mănânc la școală.</p>				
--	--	--	--	--	--

DIAGRAMA VENN

Sarcini: Stabiliți asemănările și deosebirile dintre *măr* și *strugure*

Tehnica DIAMANTUL

1. Identificați obiectul buclucaș din poveste.
2. Numiți primele personaje care au dialogat în text.
3. Scrieți 3 caracteristici ce încep cu sunetul „r” pentru cuvântul „măr”.
4. Numiți cele 4 personaje din poveste care s-au împrietenit.
3. Identificați 3 animale omnivore din poveste.
2. Identificați denumirea copacilor din poveste.
1. Determinați animalul erbivor din poveste.

MĂRUL BUCLUCAȘ

Poveste prelucrată de Tincuța Gherase
După povestea „Mărul” de Vladimir Suteev

Într-o zi de toamnă târzie, când copacii se goliseră de mult de frunze, în vârful unui măr sălbatic, din pădure, mai atârna un măr, un singur măr.

Tocmai în timpul acesta, iepurașul – Iepurici, care alerga prin pădure, a văzut mărul.

Dar cum să-l ia de acolo? Mărul era sus, sus de tot, iar el nu putea să sară până la el!

– Crra – crra ! ... se auzi de sus, dintr-un brad. Era Cioara cea neagră și urâtă, care râdea.

Se uită iepurașul – Iepurici la ea cu uimire și-i strigă:

– Ei, Cioaro, rupe-mi și mie mărul ăla de sus!

Cioara a zburat din brad și a rupt mărul. Numai că nu a reușit să-l țină în cioc, (*Ce s-a întâmplat cu mărul?*) și mărul a căzut.

– Îți mulțumesc, Cioaro! a strigat bucuros Iepurici și a dat să ridice mărul de jos, dar acesta parcă ar fi fost viu, (*Poate un măr să fie viu, ce înseamnă aceasta?*) a început deodată să sâsâie și a luat-o la fugă.

– Ce-o fi asta? Iepurici s-a speriat foarte tare dar, apoi, a înțeles: mărul căzuse chiar pe ariciul Țepoșilă, care, făcut ghem, dormea sub pom. (*Ce credeți că s-a întâmplat mai departe?*)

Țepoșilă, buimac de somn, a sărit în sus și s-a pus pe fugă, cu mărul înfipt în țepii lui.

– Stai, stai! striga Iepurici cât îl țineau puterile. Unde fugi cu mărul meu?

Ariciul Țepoșilă se oprește și zice:

– Acesta-i mărul meu. A căzut, iar eu l-am prins.

Atunci, Iepurici s-a repezit la ariciul Țepoșilă:

– Să-mi dai mărul chiar acum! Eu l-am găsit!

S-a apropiat în zbor și Cioara care zice:

– Degeaba vă certați. Acesta este mărul meu, fiindcă eu l-am rupt din pom. Și s-a pornit o ceartă între cei trei, încât nu se mai puteau înțelege. Fiecare striga în felul lui.

– Este mărul meu! – striga Iepurici – că eu l-am văzut primul!

– Ba e al meu – croncănea Cioara – că eu l-am rupt!

– Ba e al meu – striga ariciul Țepoșilă – că eu l-am prins!

Țipete, mare gălăgie în toată pădurea și harța începe. (*Ce înțelegeți prin cuvântul „harță”? Ceartă, sfadă, neînțelegere, bucluc, conflict*). Cioara îl lovește pe ariciul Țepoșilă

cu ciocul în nas, ariciul Țepoșilă îl înțeapă pe Iepurici cu țepii în codiță, iar Iepurici o lovește pe Cioară cu lăbuța peste cioc.

Dar iată că apare și **(Cine credeți?)** cumătrul Moș Martin – ursul care mormăie supărat:

– Ei, dar ce s-a întâmplat aici? Ce-i cu gălăgia asta?

Toți se reped spre el și-i spun **(Ce?)**:

– Tu, Moș Martine, ești cel mai mare și mai inteligent din pădure. Te rugăm să ne faci judecată dreaptă. Cui vei crede de cuviință că i se cuvine mărul acesta, al lui să fie.

Și i-au povestit ursului toate câte s-au petrecut. **(Cum credeți că le-a făcut ursul dreptate?)**

A stat Moș Martin s-a gândit ce s-a gândit, s-a scărpinat după urechea dreaptă și a întrebat:

– Cine a descoperit mărul?

– Eu! a răspuns Iepurici.

– Dar cine l-a rupt din pom?

– Crra – crra, firește că eu! a răspuns Cioara.

– Buun! Și cine l-a prins?

– Eu, eu, Moș Martine, eu l-am prins! a chițăit ariciul Țepoșilă.

– Iată ce este, a fost de părere Moș Martin, – voi toți aveți dreptate și, de aceea, fiecare din voi are dreptul să primească mărul.

– Da, dar nu-i decât un singur măr! au sărit toți cu gura – Țepoșilă, Iepurici și Cioara.

(Cum credeți că și-a primit fiecare mărul?)

– Împărțiți mărul în părți egale și fiecare să ia câte o bucățică.

Toți au izbucnit într-un glas:

– Cum de nu ne-a venit ideea asta mai înainte?!

Ariciul Țepoșilă a luat mărul buclucaș și l-a împărțit în patru părți egale. Prima bucățică a dat-o iepurașului și i-a zis:

– Asta ție, Iepurici, pentru că tu ai văzut primul mărul.

A doua bucățică a dat-o ciorii:

– Asta ție, Cioaro, fiindcă tu ai rupt mărul din pom.

A treia bucățică, ariciul și-a pus-o deoparte pentru sine și a zis:

– Asta pentru mine, întrucât eu am prins mărul acesta buclucaș. **(Câte bucăți de măr au mai rămas? Cui credeți că îi va reveni ultima/a 4-a bucățică de măr?)**

Cea de-a patra bucățică ariciul i-a pus-o ursului în labă și i-a zis:

– Iar asta ție, Moș Martine ...

– Dar de ce mie? întrebă mirat ursul.

– Tocmai pentru că tu ne-ai împăcat și ne-ai învățat să gândim!

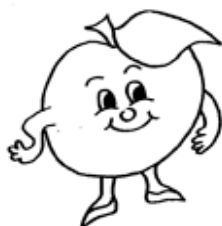
Și fiecare și-a mâncat bucățica sa de măr, și toți au fost mulțumiți că Moș Martin a făcut judecată dreaptă și nu a nedreptățit pe nimeni. Și iaca așa s-a sfârșit povestea mea.

Conversație în baza poveștii:

- Cum se numește povestea?
- Numiți personajele din poveste.
- În ce anotimp s-au desfășurat evenimentele?
- Care sunt semnele unei toamne târzii?
- Cine a observat mărul?

- Dar cine l-a rupt?
- Cine a alergat cu mărul și de ce?
- Cine trebuia să mănânce mărul?
- Cum a apărut cearta/hațta între animale și cine era vinovat de situația creată?
- Este acesta un conflict și cine i-a ajutat să-l soluționeze?
- Cum procedați voi când apare vreun conflict?
- Cum au soluționat conflictul animalele?
- În câte bucăți au împărțit mărul și de ce?
- Cum erau bucățile mărului?
- Cum credeți, de ce i-au dat și ursului o bucățică de măr?
- Putem numi pe cineva dintre personaje erou și de ce?
- Credeți că personajele sunt prieteni? De ce?
- De cine v-a plăcut? De ce?
- Dacă ați fi fost în locul lor, ce ați fi făcut?
- Ce au în comun personajele poveștii (sunt animale sălbatice)?
- Ce alt titlu ar putea avea povestea?

Sarcini: **Continuați desenul.**

2. Proiect didactic al activității integrate *Povestea lui Cerculeț și a prietenei sale Gogoașa*

Instituția: Instituția Publică Școala primară-grădiniță nr. 199

Propunător: Viorica Pelivan

Grupa: a II-a mică (3-4 ani)

Tema globală: *EU ȘI CEILALȚI*

Tema proiectului: *Hai cu noi la grădiniță*

Subtema proiectului: *Cu trenuțul la povești*

Tema zilei: *Povestea lui Cerculeț și a prietenei sale Gogoașa*

Domenii de activitate:

- *Limbaj și comunicare*
- *Științe și tehnologii*

Dimensiunile domeniilor de activitate:

- *Formarea reprezentărilor elementare matematice*

Unități de competență:

(FREM) 4.1. Recunoașterea figurilor geometrice (cerc, pătrat, triunghi).

(LC) 3.3. Caracterizarea personajelor preferate și aprecierea faptelor lor.

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să recunoască diferite figuri geometrice: cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi;

O2 - să găsească, în mediul grupeii, obiecte de formă rotundă;

O3 - să descrie personajele și succesiunea momentelor povestirii.

b) socioafective:

O4 - să reacționeze adecvat la mesajul transmis prin povestire.

c) psihomotorii:

O5 - să construiască forme.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee didactice:** salutul, prezența, explicația, momentul de surpriză, jocul didactic „Grupează cercuri mari, cercuri mici, cercuri roșii, cercuri albastre”, tranziții, ghicirea ghicitorii, jocul didactic „Numește obiecte de formă rotundă”, povestirea, conversația, dramatizarea, metoda „Veniți, povestiți, aplaudați!”.
- **Forme de organizare:** frontală, individuală, grup mic.
- **Materiale didactice:** imagini din poveste, personaje-păpuși, diverse obiecte de formă rotundă, minge, figuri geometrice – cercul, cercuri de mărimi mari și mici, de culoare roșie și albastră, pensule, clei, planșete, plastilină, foi de album.

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru Educație Timpurie*. Chișinău, 2019.
2. Vrâncanu M. ș.a. *1001 de idei pentru o educație timpurie de calitate: Ghid pentru educatori*. Chișinău: Centrul educațional Pro Didactica, 2010.
3. Toma G., Ristoiu M., Anghel M., Petre D. *Suport pentru aplicarea noului curriculum pentru învățământul preșcolar nivel 3-5 ani*. Delta Cart Educațional, Pitești, 2009.
4. Pletea M., Rotache R. etc. *Ghid pentru proiecte tematice; activități integrate pentru preșcolari (3-5 ani)*. București: Didactica Publishing Hause, 2008.
5. www.didactic.ro

Desfășurarea activității

Etape ale activității	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
		Metode și procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Evocarea	<p>Sala de grupă se pregătește pentru activitate: scăunelele se aranjează în semicerc, se pregătesc materialele pentru desfășurarea jocurilor didactice și pentru lucrul în centre.</p> <p>Lucrul la panoul <i>Astăzi sunt prezent</i> și, prin metoda „Mâna oarbă”, se extrage un ecuson și se pune în piept fiecărui copil.</p> <p>Salutul Cântăm împreună „Bună dimineața”.</p> <p>Prezența: stabilim cine lipsește, încercăm să-l telefonăm, să aflăm de ce nu a venit la grădiniță.</p> <p>Descoperirea temei. Moment de surpriză. În grupă, apare ajutorul de educator, având la piept un ecuson cu figura geometrică – cercul.</p> <p>„Povestea Cerculețului” (se explică cine este și cum este).</p> <p>Jocul „Grupează cerculețele”: se propune copiilor să formeze 4 grupuri și se dau sarcini de lucru pentru fiecare dintre ele: <i>I grup – alegeți cerculețele mari;</i> <i>II grup – alegeți cerculețele mici;</i> <i>III grup – alegeți cerculețele de culoare albastră;</i> <i>IV grup – alegeți cerculețele roșii.</i></p>	<p>Jocul didactic</p> <p>Salutul</p> <p>Cântecul</p> <p>Explicația</p> <p>Jocul didactic</p>	<p>Fotografii cu fiecare copil</p> <p>Ecusonul cu cerc</p> <p>4 plicuri cu cerculețe mari și mici, roșii și albastre</p>	<p>Frontal</p> <p>Frontal</p> <p>Frontal</p> <p>Grup mic</p>	<p>C Standard 1 Indicator: 379.</p> <p>D Standard 8 Indicatori: 628, 631.</p>
Realizarea sensului	<p>Jocul cu mingea: „Numește ce formă are”. Copiii, aranjați în cerc, prind mingea aruncată de Cerculeț și numesc forma obiectelor prezentate.</p> <p>Se propune copiilor o ghicitoare: <i>„Din făină plămădită, În untișor prăjită, Pe fereastră răcorită,</i></p>	Jocul didactic	Imagini cu diverse obiecte, de formă rotundă și pătrată, minge		D Standard 8 Indicator: 628.

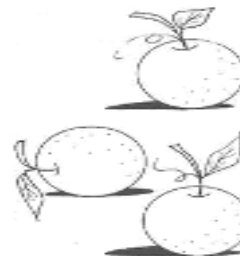
	<p><i>Mă numesc eu ...” (Gogoșica)</i> <i>Astăzi, vă voi povesti peripeția prietenei mele Gogoșa.</i> Tranziție: <i>În trenuț să urcăm, comod să ne așezăm și povestea s-ascultăm</i> (copiii se prind cu mâinile unul de altul, merg un cerc prin sala de grupă, imitând trenuțul, apoi se așază pe scăunelele aranjate în formă de semicerc).</p> <p><i>„Trenulețul muzical s-a oprit în gară, și pe toți ne ia cu el pentru prima oară! Eu locomotiva sunt, voi sunteți vagoane, așezați-vă în rând, să pornim la drum cântând.”</i></p> <p>Relatarea poveștii „Gogoșa” de către educator/educatoare cu elemente de dramatizare. Convorbire în baza textului: <i>Cum se numește povestea?, Care sunt personajele poveștii?, Cine a pregătit Gogoșa?, Unde a plecat Gogoșa?, Cu cine s-a întâlnit Gogoșa?, Cine a mâncat Gogoșa?, Cum credeți, Gogoșa a procedat corect sau nu, plecând de acasă fără voie?, De ce?, Cum noi trebuie să procedăm?</i></p> <p>Tranziție: <i>Să pornim cu trenulețul</i> (se repet versurile anterioare).</p> <p>Rutină: se propune copiilor să bea apă, să meargă la baie. Se repartizează materialele în centrele de activitate.</p>				<p>C Standard 5 Indicatori: 468, 469.</p>
--	--	--	--	--	--

	<p>Sarcini de lucru în centre:</p> <p>Alfabetizare: în grup mic, copiii vor alcătui o carte în care vor aranja imaginile în ordinea derulării poveștii, vor memora cântecul Gogoasei, vor denumi animalele din poveste și vor stabili tipul lor: <i>Animalele sunt domestice sau sălbatice?, De ce?, Care sunt animalele domestice?</i></p> <p>Artă: individual, vor modela gogoasa; vor desena gogoasa și alte obiecte propuse, vor aplica gogoasa din bucăți de stofă pufoasă.</p> <p>Joc de rol: vor dramatiza un fragment din povestea „Gogoasa”, vor numi regulile de comportament, ca să nu pățească ca Gogoasa (să nu plece singuri, fără voie, să asculte de adulți etc.).</p> <p>Științe: în grup mic, copiii vor selecta, vor numi și vor amesteca ingredientele pentru prepararea gogoasei (4 linguri de zahăr, 2 ouă, un pahar de lapte sau smântână, praf de copt, sare, făină, unt sau ulei pentru prăjit).</p> <p>Discuție cu copiii: <i>Ce sunt acestea? (produse alimentare), Ce culoare au?, Unde le păstrăm?</i></p> <p>Copiii vor duce ingredientele amestecate (aluatul) la bucătărie, pentru ca bucătăresele să prepare gogoși.</p>	<p>Lucrul practic Memorizarea Listarea Clasificarea</p> <p>Desenul Colajul Modelajul</p> <p>Dramatizarea Convorbirea</p> <p>Convorbirea</p>	<p>Imagini din poveste, imagini cu animale domestice și sălbatice clei, foi A4 plastilină, fișe cu obiecte de formă rotundă, creioane colorate, clei, bucăți de stofă, măști (o buturugă, o gogoasă, un lup, un iepure, un urs, o vulpe) Ingrediente, cratiță, linguri,</p>	<p>Grup mic</p> <p>Individual</p>	<p>C Standard 5 Indicator: 468.</p> <p>D Standard 10 Indicatori: 660, 661.</p> <p>A Standard 3 Indicatori: 82, 83.</p> <p>B Standard 8 Indicator: 311.</p> <p>A Standard 5 Indicator: 118.</p>
Reflecția	<p>La sfârșit, Cerculeț, prin metoda „Veniți, povestiți, aplaudați!”, va realiza evaluarea activităților pe centre.</p>	<p>Lucrul practic Evaluarea-joc</p>	<p>Șorțuri, colțuri</p>	<p>Frontal</p>	
Extinderea	<p><i>Acum Cerculeț e obosit. Va merge la culcare. Este foarte mulțumit de tot ceea ce a văzut, de tot ceea ce a constatat. Și mâine este o zi. Va mai căuta multe alte lucruri din jurul lui, din jurul nostru, care au aceeași formă rotundă. Gândiți-vă și voi la alte exemple. Cu siguranță, veți găsi multe exemple.</i></p> <p>Se vor servi și se vor aprecia gogoșii pregătiți la bucătărie. Se propune copiilor să observe, în timpul plimbării, obiecte de formă rotundă, iar pe parcursul zilei să aplice diferite obiecte cu cerculețe.</p>	<p>Convorbirea Degustarea</p>	<p>Gogoși</p>	<p>Frontal</p>	<p>D Standard 8 Indicator: 628.</p>

Colorați gogoașa

Sarcini pentru extindere: Colorați, folosind diferite culori.

3. Proiectul activității integrate *Banul muncit*

Instituția: Instituția de educație timpurie nr. 201, or. Durlești

Propunător: Ghețu Natalia

Grupa: pregătitoare (6-7 ani)

Tema globală: *EU ȘI LUMEA ÎNCONJURĂTOARE*

Tema proiectului: *Banii*

Tema zilei: *Banul muncit*

Domeniile de activitate:

- *Eu, familia și societatea*
- *Limba și comunicare*
- *Științe și tehnologii*

Dimensiunile:

- *Educația pentru societate*
- *Formarea reprezentărilor elementare matematice*

Unități de competență:

(FREM) 3.4. Estimarea valorii unor bunuri/servicii și operarea cu unitățile monetare (lei, bani).

(ES) 2.3. Demonstrarea spiritului de cetățean prin luarea deciziilor și respectarea codurilor de conduită, a valorilor și regulilor stabilite.

Obiective operaționale:

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

- O1 - să identifice monedele și bancnotele utilizate la noi în țară și în alte țări;
- O2 - să identifice modalitatea de câștigare și gestionare a banilor de către părinți;
- O3 - să analizeze semnificația banului în viața cotidiană;
- O4 - să argumenteze comportamentul personajului din povestire;
- O5 - să realizeze diferența între nevoi, dorințe și mofturi.

b) socioafective:

- O6 - să demonstreze dorința de a fi un om econom și calculat.

c) psihomotorii:

- O7 - să participe la proiectele colective.

Strategii didactice:

➤ **Metode și procedee didactice:** conversație, problematizare, audiție, predicție, întrebări-răspunsuri, lectură ghidată, brainstorming, joc, Ciorchine, Piramida, Diagrama Venn, poster, modelaj, indicații verbale, exercițiu, prezentare, joc energizant, explicație, observare, demonstrație.

➤ **Mijloace de învățământ:** ladă, săculeț, baloane împlute cu heliu, xerox al bancnotelor de valoare diferită, jetoane cu imagini diferite, textul tipărit „Banul muncit”, imagini, lipici, coli mari de hârtie, creioane, cuvinte decupate, cheița cuvintelor, mașinuțe, puzzle, bancnote, ghips, borcânașe/recipiente de/pentru iaurt, vopsea aurie, pensule, monetar.

➤ **Forma de organizare:** frontal, grupuri mici, individual

Bibliografie:

1. *Curriculumul pentru educație timpurie*. Chișinău, 2019.
2. *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. Chișinău, 2019.
3. Vrânceanu M. ș.a. *1001 de idei pentru o educație de calitate: Ghid pentru educatori*. Chișinău: Centrul educațional Pro Didactica, 2010.

Scenariul activității

Etape ale activității	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
		Metode și procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
	<p>Întâlnirea de dimineață Se realizează Salutul de dimineață: Băieții: <i>Bună dimineața!</i> <i>Noi suntem băieți isteți,</i> <i>Când ne salutăm mâna o dăm, (dau mâna unul cu altul)</i> <i>Bună dimineața, prieten drag!</i> <i>Să ne cuprindem chiar din prag. (se cuprind)</i></p> <p>Fetele: <i>Suntem fete cu fundițe!</i> <i>Dorim să fim politicoase</i> <i>Și cu lumea cuviincioase,</i> <i>Ne salutăm cu orișicine, (dau din mâni)</i> <i>C-așa e frumos și bine!</i></p> <p>Băieții: <i>Când e vorba de fete,</i> <i>Noi le zicem azi „crăițe!”</i> <i>Bună dimineața!</i> <i>Sunteți ca niște garofițe!</i></p> <p>Fetele: <i>Bună dimineața, băieților deștepți,</i> <i>Harnici, veseli și isteți!</i></p> <p>Toți: <i>Și acum, de la-nceput,</i> <i>Tuturor care ne-aud,</i></p>	Jocul de socializare		În grup mare	DPES Standard 3 Indicator: 230.

	<p><i>Când la grădiniță mergi, Soarelui și lumii întregi, Zorii când își spală fața, Vă spunem: Bună dimineața!!!</i></p>				
Evocare	<p>În grupă este adusă o ladă. Educatatorul/educatoarea adresează întrebarea: <i>Cum credeți, ce este în ladă?</i> Copiii fac presupuneri. După aceea, educatorul/educatoarea deschide lada în care sunt baloane umplute cu heliu, de funiile cărora sunt legate bancnote xeroxate naționale și internaționale de valoare diferită. Ulterior, cadrul didactic întreabă: <i>Cum credeți, pot oare banii să se ia din aer?, De ce?, De unde părinții voștri iau banii?, Ce știți despre bani?</i> Apoi, copiii vor audia sunetul monedelor și vor discuta despre acestea.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Cum credeți, ce ați auzit? (bănuții)</i> – <i>De ce ei sună? (pentru că sunt din metal și se numesc monede)</i> – <i>Dacă monedele sună, atunci leii ...</i> – <i>(fâșie)</i> – <i>De ce? (pentru că sunt din hârtie)</i> – <i>Dacă nu erau banii, atunci ...</i> – <i>Să presupunem că aveți 5 lei. Ce puteți cumpăra cu ei: un caiet, un jeep sau un avion?</i> – <i>În magazin, sunt două biciclete la fel, pe care o cumpărăm?</i> – <i>Dacă o vacă are un vițel, iar alta nu are nici unul, atunci pe care o vindem mai scump?</i> – <i>La magazin sunt bijuterii de argint, metal, plastic și diamante: care sunt mai scumpe?</i> – <i>La piața de animale sunt doi câini la același preț, pe care îl cumpărăm</i> 	<p>Conversația</p> <p>Întrebări – răspunsuri</p> <p>Predicția</p> <p>Întrebări – răspunsuri</p> <p>Jocul didactic</p>	<p>Ladă</p> <p>Baloane cu heliu, un balon mare</p> <p>Xerox</p> <p>CD cu imprimarea sunetelor monedelor</p> <p>Jetoane cu imaginile diferitor obiecte</p>	<p>În grup mare</p>	<p>DLC Standard 4 Indicator: 470</p> <p>DC Standard 1 Indicator: 551.</p> <p>DPES Standard 10, Indicator: 34. Standard 8 Indicator: 319.</p> <p>DLC Standard 1 Indicator: 383.</p> <p>DLC Standard 5 Indicator: 476.</p>

	<p>Ulterior, copiii se vor juca în „Amestecă, îngheață, formează perechi.”</p> <p>Rutine: Deprinderi sanitaro-igienice. După aceasta, educatorul/educatoarea anunță copiii că le va citi un text literar, scris de Alexandru Mitru, care se numește „Banul muncit”. Se vor face comentariile necesare.</p> <p>Tranziții: Jocul „Dacă ai avea un sac cu bani, atunci ce-ai face cu el?”</p>	<p>Jocul didactic</p> <p>Lectura ghidată</p> <p>Problematizarea</p> <p>Predicția</p> <p>Jocul didactic</p>	<p>Textul „Banul muncit” (anexa)</p> <p>Un sac</p>	<p>În grup mare</p>	<p>DC Standard 2 Indicatori: 567, 570.</p> <p>DLC Standard 2 Indicator: 405.</p> <p>DPES Standard 10 Indicator: 347.</p>
Realizarea sensului	<p>Repartizarea în centre:</p> <p>Centrul Științe <i>Sarcini:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să realizeze prin metoda „Ciorchine” un posibil răspuns la întrebarea „Ce putem face cu banii?”; - să realizeze „Piramida Bugetului” și să argumenteze răspunsurile; - să facă comparații prin metoda „Diagrama Venn” „Obiecte scumpe – obiecte ieftine”; - să rezolve fișa de lucru; - să aranjeze bancnotele în ordine crescătoare. <p>Centrul Alfabizare <i>Sarcini:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să restabilească proverbele din cuvinte decupate; - să decodeze cuvintele-cheie din text; - să realizeze un poster pe tema „Banii mei de buzunar”. <p>Centrul Joc de rol „La cumpărături” <i>Sarcini:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să imită vânzarea și cumpărarea mărfurilor prin jocul „La cumpărături”. 	<p>„Ciorchinele”, „Piramida”, „Diagrama Venn”</p> <p>Problematizarea</p> <p>Problematizarea</p> <p>Tehnica Poster</p> <p>Jocul de rol</p>	<p>Imagini Coli de hârtie mari Lipici Fișe de lucru</p> <p>Cuvinte decupate Cheița Imagini</p> <p>Mașinuțe Cărți Puzzle Creioane Bancnote Caiete etc.</p>	<p>În grupuri mici și perechi</p>	<p>DC Standard 5 Indicatori: 594, 597, 598.</p> <p>DLC Standard 10 Indicatori: 544, 548.</p> <p>DLC Standard 5 Indicator: 475.</p> <p>DC Standard 6 Indicator: 614.</p> <p>DC Standard 11 Indicator: 693.</p>

	<p>Centrul Arte <i>Sarcini:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să confecționeze o pușculiță din materiale reciclabile; - să confecționeze bani din ghips. <p>Centrul Blocuri <i>Sarcini:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să construiască din Lego Duplo o bancă; - să povestească ce și cum a construit. <p>Tranziții: Jocul „Transportăm sacii cu bani”</p>	<p>Modelajul Lucrul practic</p> <p>Jocul de rol</p>	<p>Borcănașe/ recipiente pentru iaurt Carioci Lipici Ghips Apă Pensule Vopsea Doi saci</p>		<p>DC Standard 4 Indicator: 584.</p> <p>DC Standard 4 Indicator: 585.</p>
Reflecție	<p>La final, se face evaluarea lucrului copiilor prin jocul „Cu Domnul Leu am făcut ...” Se convoacă o discuție despre drumul banilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>De ce nu toți au bani mulți?</i> - <i>Cum s-ar putea face ca să avem bani mulți?</i> <p>Copiii vor emite cât mai multe idei despre modalitățile de economisire a banilor.</p>	<p>Jocul „Pușculița ideilor”</p>	<p>Joben cu imaginea unei bancnote</p> <p>O pușculiță</p>	În grup mare	
Extindere	<p>Acasă, împreună cu părinții, să găsească căi de economisire a banilor.</p>				

BANUL MUNCIT

Alexandru Mitru (adaptat și prelucrat)

A fost odată într-un colț de țară un potcovar, pe nume Petru. Toată lumea îl cunoștea și-l prețuia, pentru că el muncea de dimineața până seara.

Avea Petru un fecior pe nume Iliuță. Cât era ziua de mare, Iliuță nu știa să facă altceva decât să se joace și să se uite la alții cum muncesc.

De la o vreme, părinții s-au pus pe gânduri: băiatul lor se făcuse mare și nu știa să facă nimic.

Într-o zi, Petru l-a chemat pe Iliuță și i-a zis:

– De mâine să pleci în lume, să înveți o meserie și să aduci și tu bani în casă.

De nu, să nu te mai întorci acasă.

✓ **Cum credeți, ce a făcut Iliuță?**

Iliuță se întristă ... El să muncească?! Dar îi veni o idee. Plecă și s-a făcut că muncește, dar, de fapt, se jucă vreo trei zile și, la întoarcere, îi ceru mamei sale un galben.

Când a ajuns acasă, tatăl său muncea în atelierul lor și s-a bucurat când l-a văzut. Iliuță îi întinde bucuos galbenul.

– Iată, tată, banul muncit!

Tata l-a privit mirat, când pe el, când galbenul ...

✓ **De ce i-a privit mirat?**

✓ **Ce a făcut tata lui Iliuță?**

... a luat banul și l-a aruncat drept în foc.

– Mă minți, fiule, galbenii nu sunt câștigați de tine! Te du din nou și învață să câștigi banii muncind.

A doua zi, Iliuță o rugă pe mama sa să îi pună de mâncare pentru câteva zile, spunându-i că e hotărât să muncească orice, numai să câștige câțiva galbeni.

✓ **Ce a făcut Iliuță mai departe?**

Se plimbă pe malul râului, numără fluturii, a mâncat bine, apoi a dormit la umbra unui stejar stufos, până-l trezi lătratul unui câine. Era câinele bunicilor. Se jucară împreună și, fără să-și dea seama, ajunsese în casa bunicilor. Și le-a spus ...

✓ **Cum credeți ce le-a spus Iliuță bunicilor?**

... că dorește să le facă părinților un cadou și bunicii i-au dat doi galbeni.

Ajuns din nou acasă, se întâlnește cu mama sa și-i spuse că e tare obosit și e foarte flămând. Iar tatălui îi spuse:

– Privește, tată! și-i întinde galbenii cu zimții noi.

Tatăl luă banii din mână

✓ **Ce a făcut tata de astă dată?**

... și-i aruncă din nou în foc.

– Să pleci! Sper că e ultima dată când mă minți!

Iliuță plânse mult, dându-și seama că i-a supărat pe părinți. Nici nu așteptă să se facă ziua și plecă fără să-și ia rămas bun ...

✓ **Care credeți că este motivul care l-a făcut pe tata să arunce banii în foc?**

✓ **Cum credeți, unde a plecat Iliuță?**

Umblă din sat în sat câteva săptămâni bune, poate chiar și un an, și se întoarse din nou acasă.

Când intră în atelierul tatălui, puse galbenii pe masă și îi dădu o mână de ajutor tatălui său. Tata a luat banii de pe masă, i-a cântărit în mână și a vrut să-i arunce din nou în foc ...

✓ **De data aceasta, cum credeți, ce a făcut Iliuță?**

Iliuță a sărit ca ars, începând să plângă: ...

✓ **Care este motivul pentru care a început să plângă Iliuță?**

✓ **Ce i-a spus Iliuță tatălui său ?**

– Nu, tată! Nu-i arunca! Se repede cu mâinile în flăcări, se frige, dar scoate banii. Sunt bani muncii de mine. Pentru ei am arat, am semănat, am tăiat lemne și am clădit cărămidă peste cărămidă.

– Acum sunt mândru de tine, fiule, știi că spui adevărul, pentru banii tăi ai muncit atât de mult, încât mâinile îți sunt rănite și obrajii îmbujorați de fericire.

✓ **Cum credeți că a procedat mai departe Iliuță?**

A doua zi, dis-de-dimineață, tatăl își găsi fiul în atelier: se apucase de făcut potcoave.

– Știi, tată, cu banii câștigați o să construiesc un atelier mai mare, în care să muncim împreună.

– Mulțumesc, fiule. Poftim, i-a întins banii, acum îi meriți, sunt galbenii tăi, pe care i-ai muncit cu adevărat ... Să îți minte că „**Doar ce-i câștigat prin muncă are preț!**”

✓ **Ce simțea în acest moment tata și fiul ?**

Pe obrajii lui Iliuță curgeau lacrimi mici, ca boabele de rouă, pe care le șterseră repede și se apucară de muncă. Dar tatăl lui era nespus de bucuros pentru feciorul său.

Jocul „Amestecă, îngheață, formează perechi”

Copiii vor extrage jetoane pe care sunt indicate următoarele obiecte: *păpușă, ciocolată, cuie, portocală, pietre, nasture, rochie de gală, pantaloni, minge de fotbal, constructor, carte, creioane, chibrituri arse, o anvelopă, un volan etc.*

La comanda **amestecă** încep să se miște și să se amestece între ei.

La comanda **îngheață** se opresc.

La comanda **formează perechi** fiecare copil va forma pereche cu colegul cel mai apropiat.

După ce s-au format perechile, copiii fac schimb de jetoane și explică/argumentează dacă sunt sau nu satisfăcuți de schimb.

4. Proiect didactic al activității integrate *Focul*

Instituția: Instituția de educație timpurie nr. 201, or. Durlăști

Propunător: Natalia Ghețu

Grupa: mare (5-6 ani)

Tema globală: *EU ȘI LUMEA ÎNCONJURĂTOARE*

Proiect tematic: *Calamități naturale*

Subtema: *Focul*

Tema zilei: *Flacăra focului*

Domenii de activitate:

- Științe și tehnologii

Dimensiuni ale domeniilor de activitate:

- Educație pentru mediu
- Formarea reprezentărilor elementare matematice

Unități de competență:

(EM) 1.1. Distingerea și descrierea fenomenelor naturii specifice celor patru anotimpuri.

(FREM) 6.3. Argumentarea acțiunilor, ideilor și a deciziilor.

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să analizeze efectele focului asupra diferitor materiale;

O2 - să identifice caracteristicile focului (formă, culoare, căldură, fum emanat), observând flacăra focului;

b) socioafective:

O3 - să participe activ și cu interes la activitate, folosind spiritul creativ;

O4 - să demonstreze curiozitate în fața unei situații noi.

c) psihomotorii:

O5 - să exprime descoperirile făcute în cadrul activității în centre, utilizând un limbaj adecvat;

O6 - să manipuleze cu ustensilele puse la dispoziție.

Strategii didactice:

a) Metode și procedee didactice: conversația, problematizarea, predicția, întrebări-răspunsuri, indicații verbale, traseul aplicativ, exercițiul, Diagrama Venn, Diamantul, Ciorchinele, jocul energizant, experimentul, algoritimizarea, explicația, observarea, demonstrația.

b) Resurse materiale: furtun, panglici, imagini colorate cu situații de pericol, carioci, clei, foi de hârtie mari, gogoasă.

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru Educație Timpurie*. Chișinău, 2019.
2. *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. Chișinău, 2019,
3. Vrânceanu M. ș.a. *1001 de idei pentru o educație timpurie de calitate: Ghid pentru educatori*. Chișinău: Centrul educațional Pro Didactica, 2010.
4. www.didactic.ro, www.educatoarea.ro
5. *Enciclopedia Știi de ce focul este viață?* Editura PRUT, București, România, 2008.

	<p>4. <i>Ce purtăm pe cap iarna?</i> 5. <i>Acum, în loc de zăpadă e ...</i> 6. <i>Ce sărbătoare sărbătorim iarna?</i> 7. <i>Cu ce ne plimbăm iarna?</i></p> <p>Copiii au descoperit cuvântul <i>flacăra</i>. După aceasta, preșcolarii au observat mai multe experimente: educatorul/educatoarea, respectând regulile de securitate, a demonstrat copiilor cum au loc mai multe acțiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - o lumânare aprinsă; - o lingură cu spirt aprinsă; - cum arde hârtia; - cum arde stofa; - cum se topește plumbul; - ce se întâmplă când ținem deasupra focului un obiect de metal (se va încălzi); - ce se va întâmpla dacă vom pune la foc un obiect de sticlă (va crăpa); <p>Copiii au remarcat și au analizat împreună cu educatorul/educatoarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de ce culoare este flacăra lumânării (roșie); - de ce culoare este flacăra spirtului (albastră); - ce s-a întâmplat cu hârtia (a ars); - ce s-a întâmplat cu stofa (s-a topit); - ce s-a întâmplat cu plumbul (s-a topit); <p>Cadrul didactic a inițiat o discuție despre regulile de securitate cu privire la aprinderea focului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să nu se joace cu chibriturile; - să nu umble la aragaz fără voie; - să nu facă singuri focul etc. <p>Rutine: La solicitare, copiii beau apă, merg la WC etc.</p>	<p>Experimentul</p> <p>Predicția</p> <p>Observarea</p> <p>Conversația</p>	<p>Lumânare, spirt, hârtie, stofă, plumb, lingură, chibrituri, borcănaș de metal, sticlă.</p>		<p>Standard 7 Indicatori: 160, 161. Standard 8 Indicatori: 315, 319. Standard 8 Indicator: 334. Standard 10 Indicator: 347. Standard 11 Indicator: 364.</p> <p>DC Standard 1 Indicatori: 558, 559. Standard 4 Indicatori: 583, 584. Standard 5 Indicatori: 597, 598. Standard 11 Indicatori: 691, 692.</p>
--	---	---	---	--	--

<p>Realizarea sensului</p>	<p>Tranziție: <i>1-2, 1-2, vino să te prinzi cu noi, Vino-ncoa nu mai sta, Hai la joacă- uite-așa, Cine joacă-n rând cu noi E, de vineri până joi, Cumințel și sănătos, Bate talpa jos! Stai mai drept, scoate piept, Că doar ești copil deștept, 1, 2, 3 mărunței, Doar la joacă se fac zmei.</i></p> <p>Jocul „Focul și apa” La cuvântul <i>foc</i>, copiii, pe fundal muzical, flutură din panglicile roșii, la cuvântul <i>apă</i>, lasă panglicile jos și le ascund, așezându-se în pirostrie.</p> <p>Traseu aplicativ „De-a pompierii” Copiii, ținându-se de un furtun, urmează traseul dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - au urcat pe scară; - apoi, au aurcat pe banca de gimnastică; - au sărit de la înălțime; - au mers șerpuit până la centre. <p>Repartizarea în centre: După acest traseu, copiii s-au repartizat în centrele de interes, pe care și le-au ales dimineța.</p> <p>Centrul Științe <i>Sarcini:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să descopere inventarul pompierului prin metoda „Ciorchinele”; - să selecteze imagini-color; - să realizeze un „diamant” la tema „Focul”; 		<p>Panglici de culoare roșie, oranj, galben</p> <p>Furtun, scară, Bancă de gimnastică</p> <p>Imagini colorate</p> <p>Schema metodei „Ciorchinele”</p> <p>Schema „Diamantului”</p>	<p>În grup mare</p>	
-----------------------------------	--	--	---	---------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - (a urma sarcinile pentru metoda „Diamant”); - Când focul nu se stinge niciodată?; - Când focul bucură ochii?; - Unde se utilizează focul?; - Care sunt cele patru elemente din inventarul pompierilor?; - Numiți cinci elemente din echipamentul pompierilor; - Enumerați patru reguli de protecție împotriva incendiilor; - De unde s-a luat focul?; - De ce culoare poate fi flacăra?; - Ce faci în caz de incendiu?; - să selecteze obiectele care nu se supun procesului arderii; - să completeze Graficul în care: - dintr-o mulțime de obiecte să selecteze obiectele confecționate din: lemn, stofă, metal, sticlă, hârtie; - să le numere, aplicând cifra sau punctele; - să explice din ce sunt confecționate și dacă se supun procesului arderii sau nu. <p>Centrul Alfabetizare Sarcini</p> <ul style="list-style-type: none"> - să restabilească mesajul de pe flacăra, conform modelului propus; - să confecționeze o carte din imagini cu situații de pericol în caz de incendiu. <p>Centrul Apă și Nisip Sarcini:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să construiască un rug de tabără; - să aplice flacăra. <p>Centrul Arte Sarcini:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să obțină culoarea oranj prin amestec; - să modeleze o lumânare din materiale reciclabile; - să decupeze flacăra. 		<p>Schema „Graficului”</p> <p>Flacăra decupată</p> <p>Imagini colorate cu situații de pericol</p> <p>Cuvinte decupate Vreascuri, pietre, nisip, flăcări decupate</p> <p>Fișe cu imaginea flăcării pentru decupat</p> <p>Cuburi, mașinuțe, figurine, constructor LEGO SISTEM</p>		
--	--	--	---	--	--

	<p>Centrul Blocuri <i>Sarcini:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - să construiască un garaj pentru mașina de pompieri; - să construiască o scară pentru pompieri. <p>Centrul Joc de rol <i>Sarcini:</i></p> <p>Organizați jocul „De-a pompierii” în care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să înscenați o situație de pericol; - să imitați stingerea focului; - să imitați acordarea primului ajutor. 		Costume de pompier, de medic, stingător, trusă medicală		
Reflecție	<p>Tranziție <i>1-2, 1-2, să nu facem tărăboi,</i> <i>3-4-5, am să mă așez aici,</i> <i>6-7-8, am să vă arăt ce pot,</i> <i>9-10, nimeni nu mă-ntrece!</i></p> <p>Educatorul/educatoarea propune copiilor să participe la jocul „Gogoșa fierbinte”, cu condiția de a povesti laconic, atât timp cât țin „gogoșa fierbinte” în mână, ce au realizat în centrele de activitate.</p>	Jocul energizant	Jucărie Gogoșă	În grup mare	
Extindere	Educatorul/educatoarea propune copiilor să citească, împreună cu părinții, povestea „Soldățelul de plumb” și să deseneze un dragon și flacăra lui, așa cum Anul Nou urmează a fi anul Dragonului.				

5. Proiect didactic

Patru frați într-o cămașă îmbrăcați

Instituția: IET nr. 6, or. Râșcani

Propunător: Guțu Tatiana

Grupa: pregătitoare (5-7 ani)

Tema globală: *EU ȘI LUMEA ÎNCONJURĂTOARE*

Tema proiectului: *Anotimpurile anului*

Subtema: *La sfat cu fructele de toamnă*

Tema zilei: *Patru frați într-o cămașă îmbrăcați*

Domeniile de activitate:

- Științe și tehnologii (ȘT)
- Limbaj și comunicare (LC)

Dimensiunea:

- Educație pentru mediu

Unități de competență:

(Ș) 1.4. Identificarea și descrierea plantelor/animalelor și a părților componente ale acestora.

(Ș) 1.9. Determinarea rolului organelor de simț în cunoașterea lumii înconjurătoare.

(LC) 1.1. Perceperea semnificației unor sunete din cuvinte, a cuvintelor și enunțurilor cu sonoritate asemănătoare.

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să descrie nuca prin antrenarea analizatorilor;

O2 - să reproducă ciclul vieții unei nuci prin metodele propuse;

O3 - să identifice, în text, 2 perechi de rime și să creeze altele;

O4 - să utilizeze 3 expresii frazeologice din subiectul zilei adecvate situațiilor.

b) psihomotorii:

O5 - să înregistreze datele obținute în urma observărilor în grafice, scheme;

O6 - să execute mișcări după conținutul textului versificat.

c) socioafective:

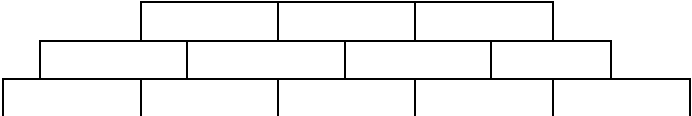
O7 - să manifeste spirit cooperant în activitățile de grup.

Strategii didactice:

a) Metode și procedee didactice: salutul, explicația, exercițiul, asaltul de idei, mesajul, Piramida, asocierea, jocul verbal, jocul cu mișcări, momentul de surpriză, graficul, descoperirea, cooperarea, Cubul, acumularea.

b) Mijloace de învățământ: coș cu nuci (nuci marcate cu mascote, la alegerea copiilor); nuci întregi și înjumătățite; CD cu înregistrări de melodii potrivite jocurilor propuse și cu sunete produse de cioară; panglică cu frunze de nuci aplicate pe ea; cortină teatrală și marioneta „Ciorănică”; trei nuci cu numărul însărcinării în interior pentru lucrul în grup; fișa senzorială; cub cu însărcinările aplicate pe suprafețe; nuci cu simbolul centrelor.

	<p>Pășind peste nucile de pe panglică și mergând printre ele, repetă o frământare de limbă: <i>Peste-o nucă, Printre nuci ... Cărărușă, unde duci?</i></p> <p>La „Mesaj”</p> <p>1. CREȘTE DE ÎNTRECE</p> <p><u>casa</u></p> <p>2. POȚI DIN EL SĂ-ȚI FACI</p> <p>ȘI <u>masă</u></p> <p>3. COAJA FRUCTULUI E</p> <p><u>amară</u></p> <p>4. MIEZUL - CĂMARĂ. <u>creier</u> ÎN</p> <p>❖ Urmează <i>curiozități</i> despre nuci.</p>	Mesajul			<p>DLC Standard 1 Indicatori: 382, 401. Standard 2 Indicator: 407. Standard 4 Indicatori: 451, 452. Standard 5 Indicator: 481. Standard 7 Indicatori: 505, 509. Standard 8 Indicatori: 520, 528.</p> <p>DC Standard 4 Indicator: 586. Standard 5 Indicator: 595. Standard 6 Indicator: 611. Standard 9 Indicatori: 645, 672. Standard 11 Indicator: 692. Standard 12 Indicator: 700.</p>
--	---	---------	--	--	--

<p>Realizarea sensului</p>	<ul style="list-style-type: none"> După ce se descoperă cuvântul ascuns din primele 2 rânduri – „nuc” (pom de nuc) –, se căuta locul acestui cuvânt în piramidă: <ul style="list-style-type: none"> Apoi, copiii sunt întrebați ce cuvânt se ascunde în următoarele rânduri (2 și 3). Se stabilește cuvântul „nucă” (fructul pomului de nuc). Copiii găsesc locul acestui cuvânt în piramidă. La baza piramidei, în 5 pătrățele, se ascunde cuvântul care denumește livada de nuci. Acest cuvânt este ...?, acolo unde cresc mai mulți pomi de nuc ... (<i>NUCET</i>). Se înscrie în piramidă. Copiii sunt rugați să-și imagineze cum arată o livadă de nuci și s-o reprezinte prin a ridica brațele în sus, stând în picioare. Ulterior, preșcolarii alcătuiesc propoziții, utilizând cuvântul nou, respectând următoarea cerință: <ul style="list-style-type: none"> ✓ propoziție în care se spune despre frumusețea livezii de nuci, dar fără a întrebuința „livadă de nuci”; ✓ propoziție despre mulțimea de pomi dintr-o livadă de nuci, expresia interzisă fiind „livadă de nuci”. Se atenționează că primele două rânduri din versurile „Mesajului” sunt de aceeași culoare, deoarece cuvântul „casă”, de la sfârșitul primului 	<p>„Piramida”</p> <p>Asaltul de idei</p> <p>Asocierea</p> <p>Jocul „Cuvântul interzis”</p> <p>Explicația</p>			
-----------------------------------	---	--	--	--	--

	<p>rând, rimează cu „masă” din al doilea vers.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Copiii creează și alte rime. Analogic, se lucrează cu rîndurile 3 și 4. • Se aduce un exemplu de cuvinte ce nu rimează și se întreabă copiii dacă e plăcut auzului. • Se explică sensul expresiei „Ca nuca de perete” (atunci când ceva nu se potrivește). • La un moment, de undeva, cade o nucă. Copiii presupun de unde a căzut. Fac liniște. Din înregistrarea de pe CD, din sunetele ce se aud, la început, în îndepărtare, apoi – mai aproape, copiii recunosc glasul ciorii. Aceștia rostesc combinația „car-car”, „cra-cra”. <p>De după cortina teatrală, apare cioara Ciorănica: <i>Car-car- car! Bună ziua iar!</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Copiii răspund salutului. • Ciorănica se adresează copiilor cu rugămintea de a-i găsi nuca pierdută. Cineva dintre copii o găsește, ridicând-o, spune unde s-a rostogolit (sub scaunul de lângă ușă). Ciorănica mai aruncă, pe rând, de după cortină, nuci, în diferite direcții; copiii le ridică și explică unde le-au găsit, utilizând terminologia specifică (sus/jos, stânga/dreapta, în față/în spate, înainte/înapoi, pe/sub/între etc.) • Educatorul/educatoarea asociază căderea nucilor cu o ploaie – „plouă cu nuci” (atunci când sunt nuci în cantități mari și cad din pom ca ploaia din cer). • Se oferă copiilor un coș cu nuci. Fiecăruia îi revin câte două nuci. Cu ajutorul acestor nuci, se 	<p>Momentul de surpriză</p> <p>Explicația</p> <p>Asocierea</p>	<p>CD cu înregistrarea sunetelor produse de cioară</p> <p>Marionetă Cortină teatrală</p> <p>Coș cu nuci</p>		
--	--	--	---	--	--

	<p>imită ploaia, ciocănind nucile una de alta, mai ușor sau mai puternic, în ritmul versului: <i>Plouă, plouă acum cu nuci, Nu ca vara cu bulbuci. Plouă, plouă ciobănește, Căci afară se răcește!</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Educatorul/educatoarea anunță că Ciorănică s-a întristat și propune copiilor să identifice cauzele: <i>(Afară se răcește; prietenele ei, rândunelele de oraș, au plecat în țările calde; nucile se pierd în noroi ...)</i> • Educatorul/educatoarea o liniștește, spunându-i că nucile nu se vor pierde și le propune copiilor să-i demonstreze Ciorănicăi, printr-un joc, ce se întâmplă cu nuca. <i>A căzut în sol o nucă (se așază) Vrem ca nuca să-ncolțească (se ridică în picioare) Pomul mare să ne crească, (ridică brațele sus) Cu coroană rămuroasă, (formează perechi sau grupuri a câte 3 copii) S-avem multe nuci în casă. (mișcă repede degetele)</i> • Ciorănică bucuroasă vrea să mai afle ceva despre nuci. Educatorul/educatoarea: <i>Cât ai spune „nuc”, organizăm. Adică, într-un timp scurt, repede, îndată.</i> • Se formează 3 grupuri cu ajutorul unei numărători: <i>Uite-o nucă, două nuci ...</i> 	<p>Jocul cu mișcări „Ciclul vieții unei nuci”</p> <p>Explicația</p> <p>Numărătoarea</p> <p>„Graficul” Antrenarea analizatorilor</p> <p>Cooperarea</p>	<p>Fișa senzorială</p>	<p>GM</p> <p>GM</p> <p>GM</p>	
--	---	---	------------------------	-------------------------------	--

	<p><i>Trei. Adună-le și fugi.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Reprezentanții grupurilor extrag câte „o nucă cu secret”, o desfac pentru a afla însărcinarea. <p>Grupul I: va examina nuca și o va descrie după metoda modelării în vorbirea descriptivă: <i>Ce poți spune dacă ...</i></p> <table border="1" data-bbox="468 491 1034 917"> <tr> <td></td> <td>privești</td> </tr> <tr> <td></td> <td>guști</td> </tr> <tr> <td></td> <td>miroși</td> </tr> <tr> <td></td> <td>pipăi</td> </tr> <tr> <td></td> <td>auzi</td> </tr> <tr> <td></td> <td>ce mai știi?</td> </tr> </table> <p>Grupul II:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Descrie (ce este aceasta?) - Compară (cum este nuca față de ...?) - Asociază (cu ce se aseamănă?) - Analizează (din ce este alcătuită?) - Aplică (cum se consumă?) - Argumentează (la ce ne ajută?) <p>Grupul III: „Ce poate o nucă?”</p>		privești		guști		miroși		pipăi		auzi		ce mai știi?	<p>Metoda „Cubului”</p> <p>Cooperarea</p> <p>Acumularea</p>	<p>Cub</p>	<p>GM</p> <p>Individual</p> <p>În perechi</p> <p>În perechi sau grup mic</p>	
	privești																
	guști																
	miroși																
	pipăi																
	auzi																
	ce mai știi?																

	 <p>☺ Variante posibile:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să încolțească - să crească mare - să se coacă - să crape - să se desfacă în două - să-și lase coaja verde - să cadă din copac - să se rostogolească - să se rotească - să trateze oamenii - să facă dulceața mai gustoasă <ul style="list-style-type: none"> • Rezultatele se prezintă în grup mare. • Se repartizează prin centre cu ajutorul nucilor marcate cu simbolul centrelor deschise. <p>Centrul ȘTIINȚE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ordonează grămăjoarele de nuci. • Ordonează imaginile pentru „ciclul vieții plantelor”. • Completează graficul în urma experiențelor desfășurate cu nuci și miezul de nuci. 	<p>Experimentul</p> <p>„Graficul”</p>	<p>Coșulețe cu nuci</p> <p>Imagini</p> <p>Nuci întregi, înjumătățite, miez de nuci</p> <p>Fișă pentru înregistrarea rezultatelor</p>	<p>Individual</p>	
--	--	---------------------------------------	--	-------------------	--

	<table border="1" data-bbox="510 236 965 687"> <tr> <td>nucă</td> <td>=</td> <td>$\frac{1}{2}$ nucă</td> </tr> <tr> <td>$\frac{1}{2}$ nucă</td> <td><</td> <td>1 nucă întreagă</td> </tr> <tr> <td>2 jumătăți</td> <td>=</td> <td>1 nucă întreagă</td> </tr> <tr> <td>$\frac{1}{2}$ nucă</td> <td>></td> <td>$\frac{1}{4}$ nucă</td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> • Prepară salată de fructe după rețeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. o lingură de miere 2. 2 pere tăiate pai 3. 3 mere tăiate cubulețe 4. 4 nuci (ingredientele se selectează dintr-un grup de alimente). <p>! Respectă regulile de comportament pentru a evita situațiile periculoase.</p> <p>♀ Examinează secțiuni de trunchi, stabilesc vârsta pomului, structura:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scoarța (sau coaja) – protejează copacul • stratul de creștere • inelul anual • inima lemnului – „coloana vertebrală” rezistentă a copacului 	nucă	=	$\frac{1}{2}$ nucă	$\frac{1}{2}$ nucă	<	1 nucă întreagă	2 jumătăți	=	1 nucă întreagă	$\frac{1}{2}$ nucă	>	$\frac{1}{4}$ nucă	Cadrane	<p>Mere, pere, nuci, miere, lingură, cuțit securizant, vas, șorțulețe, rețeta scrisă cu cifre și imagini</p> <p>Imagini: floare de nuc, ram înmugurit, frunze verzi, frunze galbene, fruct cu coaja verde, fruct copt</p> <p>Pisătoare, vas cu apă, nucă întreagă,</p>	<p>Lucrul în perechi</p> <p>Individual</p> <p>Individual</p> <p>În perechi</p>	
nucă	=	$\frac{1}{2}$ nucă															
$\frac{1}{2}$ nucă	<	1 nucă întreagă															
2 jumătăți	=	1 nucă întreagă															
$\frac{1}{2}$ nucă	>	$\frac{1}{4}$ nucă															

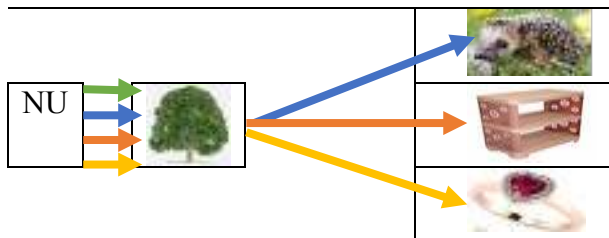
	<p> JOC DE ROL</p> <p>Educator-autor: <i>Din livadă, cu un coș, Se-ntoarce mai ieri un moș. Și, cum coboară la vale, Îi ieși Mitruț în cale:</i></p> <p>Copil 1: <i>Bunule, în coș ce duci?</i> Copil 2: <i>Ia, acolo niște nuci. N-ați și fie o jumătate. Și – nc-o nucă, măi nepoate.</i></p> <p>Educator-autor: <i>Când s-ajungă la porțiță Îl întâmpină Gheorghică:</i></p> <p>Copil 3: <i>Bunule, în coș ce duci?</i> Copil 2: <i>Ia, acolo niște nuci. N-ați și fie o jumătate Și – nc-o nucă, măi nepoate. Tii, da-n coș, ca-ntotdeauna, Nu mi-a mai rămas nici una.</i></p> <p>Educator-autor: <i>Moșul câte nuci avea Din nucet când ieșea?</i></p> <p>(Copiii rezolvă problema, utilizând nuci întregi și jumătăți de nuci).</p> <p> ARTA</p> <p>* <i>S-au dus mierlele și cucii Crapă, iată, coaja nucii.</i></p> <p> Copiii completează desenul spre dreapta, spre stânga, în partea de sus, în partea de jos (la mijlocul foii e desenată o nucă).</p>	<p>„Ieși din rame”</p> <p>Tamponarea</p> <p>Colajul</p> <p>Dactilo-pictura</p> <p>Ruperea</p>			
--	--	---	--	--	--

	<p>* <i>Unde este <u>albul</u>, dulce miez de vară? S-a ascuns în miezul nucii în cămară.</i></p> <p> Copiii colorează conturul de miez de nuci (alb, galben închis, maro).</p> <p>* <i>În bărcuțe stau culcați Laolaltă patru frați.</i></p> <p> Colaj din secțiuni de tulpină și coji de nuci (bărcuțe).</p> <p>* <i>Sunt copac cu frunza lată Și cu umbra lăudată. Cresc rotat printre copaci, Fructul trebuie să-l spargi.</i></p> <p> Copiii desenează pomi de nuci.</p> <p>* <i>Uite cum se lasă-ncet Ceața peste-acest nucet.</i></p> <p> Aplicație prin rupere „Pomi în ceață”</p> <p>* <i>Ce material oare Folosim la modelare?</i></p> <p> Copiii modelează nuci (din aluat sărat, din plastilină, lut).</p>	Dialogul	Abecedar Machet- televizor Imagini diferite Fișa cu rebus Creioane colorate		
--	---	----------	--	--	--

	<p>* <i>După puncte te ghidează Și formele colorează. Pe tabloul terminat Știi ce fructe ai pictat?</i></p> <p> Copiii unesc punctele pentru a întregi silueta și colorează conform codului propus, descoperind unde este ascunsă nuca.</p> <p> BIBLIOTECĂ</p> <p> Încercuirea literei „N” în textul propus.</p> <p> „Publicitate”</p> <p>2 copii fac publicitate nucilor pe care le dețin (le laudă, le prezintă, motivează/argumentează lauda)</p> <p> „Citirea” imaginii, compunerea povestioarei:</p> <ol style="list-style-type: none"> Aleg imaginea Găsesc un titlu potrivit imaginii Motivează alegerea titlului Compun o povestioară 	<p>Rebusul</p>	<p>Jetoane Simboluri Diferite categorii de cărți</p>		
--	---	----------------	--	--	--

Descoperă cuvântul ascuns sub imagine:

Codul:

C → (copac)

A → (arici)

ET → (etajeră)

I → (inel)

Cuvinte descoperite: **nuc, nucă, nucet, nuci.**

Se elaborează o carte din desenele aduse de către copii ca temă pentru acasă din ziua precedentă.

Se selectează simbolul speciei literare, ce se potrivește textelor propuse:

- Ghicitoare
- Poveste („Povestea nucii

	<p>lăudăroase”)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Legendă („Legenda nucului salvator”) ➤ Poezie ➤ Frământare de limbă 				
Reflecție	<p>Copiii demonstrează Ciorănicăi ce au realizat și răspund la întrebările acesteia: <i>Ce ați aflat azi la activitate?</i></p> <p>Fiecare copil pune nuca în coș pentru Ciorănică, verbalizând cele învățate. Trec, apoi, într-un cerc, dacă consideră că au reușit să realizeze sarcina foarte bine, sau într-un pătrat, dacă se putea și mai bine.</p> <p>Ciorănică: <i>Car - car - car, mâine o să vin iar!</i> <i>Car - car - car, mulțumesc pentru dar!</i></p>	<p>„Turul galeriei”</p> <p>Autoevaluarea</p>			
Extindere	<p>La plimbare, se va propune copiilor să urmărească manifestările/comportamentul ciorilor, să examineze pomii de nuci de pe terenul instituției și să desfășoare jocul „Cercetașii”.</p>	<p>Observarea</p> <p>Conversația</p> <p>Jocul didactic</p>			

6. Proiect didactic al activității integrate *În ospeție la bunicii Gogoasei*

Instituția: IET nr. 201, or. Durlești, mun. Chișinău

Propunător: Irina Voloșciuc

Grupa: 4-5 ani (mijlocie)

Locul de desfășurare: sala de sport

Tema globală: *EU ȘI CORPUL MEU*

Tema activității: *În ospeție la bunicii Gogoasei*

Domenii de activitate:

- *Sănătate și motricitate*

Dimensiuni ale domeniilor:

- *Educație fizică*

Unități de competență:

(EF) 3.2. Explorarea deprinderilor motrice de bază pentru consolidarea variațiilor de deplasări cu caracter aplicativ.

Obiective operaționale:

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să determine varietatea de deplasare după caracterul ei aplicativ;

O2 - să interpreteze corect melodii/cântece cu mișcări corespunzătoare.

b) socioafective:

O3 - să participe activ și efectiv la gimnastica respiratorie care contribuie la revenirea organismului după efort.

c) psihomotorii:

O4 - să răspundă motric la o sarcină simplă dată;

O5 - să execute corect diversitățile de mers, sărituri și alergare;

O6 - să execute corect exercițiile propuse pe circuit;

O7 - să imită mișcărilor de bază demonstrate.

Strategii didactice:

- **Resurse materiale:** mulaje – moșnegelul și băbuța; măști pentru: gogoasă, iepuraș, urs, lup și vulpe; surpriza dulce – gogoși; cărarușa cu nasturi, funii, din lemn; imagini: urme de animale, ciupercuțe, floricele, cuib de pasăre (mulaj); atribute: cercuri, bancă de gimnastică, 2 arcuri; machetă: căsuța bunicilor; jucărie: soare.
- **Metode de evaluare:** aprecierea verbală (lauda), surpriza dulce, mențiuni.

Bibliografie:

1. Antonovici Șt. *Educația fizică în grădiniță*. DPH, 2010, pag. 85.
2. Carabet N. *Educația fizică în grădinița de copii*. Chișinău, 2010, pag. 40.
3. *Curriculum pentru Educație Timpurie*. Chișinău, 2019.
4. Rotaru A. *Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii*. Chișinău, 1991.

Desfășurarea activității

Etapă ale activității	Conținutul activității	Metode și procedee didactice	Strategii didactice	Resurse materiale	Evaluare
Evocarea	<p>Organizarea grupei de copii în coloană, a câte unul. Verificarea echipamentului și a stării de sănătate. Întoarceri la comandă. Salutul. Anunțarea temei se face prin intermediul întrebărilor deschise.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Copii, vouă vă plac poveștile?</i> 2. <i>Ce povești cunoașteți?</i> 3. <i>Care e povestea voastră preferată?</i> 4. <i>Dar cine a copt Gogoașa?</i> 5. <i>Oare ce mai fac acum bunicii Gogoășei?</i> <p><i>Eu vă propun să plecăm în oșpeție la bunicii Gogoășei.</i> <i>Haideți să ne încolonăm frumos și să mergem în oșpeție la bunici.</i> Enunțarea obiectivelor pe înțelesul copiilor. Mers pe cărărușa neregulată (mers pe cărărușa din nasturi, funii, căpăcele). <i>S-a terminat cărărușa, unde oare să mergem mai departe?</i> <i>Iată câteva urme, pe aici, cred că, cineva a mers.</i> <i>Cum credeți, cine ni le-a lăsat ? (moș Martin)</i> <i>Și noi să mergem după aceste urme.</i> <i>Dar aici picioarele sus ridicați și pașiți peste ciupercuțe.</i> <i>Noi am mers, am mers, până am ajuns într-o poieniță.</i></p>	<p>Sala de sport este aerisită. Această activitate se poate organiza doar în sala de sport. Copiii se salută. Educatorul/educatoarea va motiva copiii pentru activitatea „Gogoașa”. Mers în coloană. Copiii sunt pregătiți pentru această călătorie. Executarea diferitor tipuri de mers, sărituri și alergare.</p> <p>Exerciții de profilaxie a piciorului plat. Mers în cârd după educator/educatoare.</p> <p>Mers spre o direcție, unul după altul.</p> <p>Mers cu ridicarea genunchilor.</p> <p>Mers șerpuit.</p>	<p>Observația</p> <p>Explicația</p>	<p>Cărărușa neregulată din nasturi, funii și căpăcele, urme, ciupercuțe, floricele, macheta – cuibul păsării</p>	<p>A (S1) 26</p>

	<p><i>Priviți ce floricele colorate sunt aici, haideți să le ocolim, să nu le călcăm.</i> <i>Și acum mergem încetișor, pe lângă cuibul păsării, ea ne privește speriată, dar noi nu îi vom face niciun rău.</i> <i>Afara se întunecă și noi nu am ajuns încă la bunici.</i> <i>Să alergăm spre ei!</i> <i>Și acum iata acolo priviți. Ce vedeți?</i> Gimnastică respiratorie „Floarea”. Urmează un dialog între bunici și copii.</p>	<p>Mers pe vârful degetelor.</p> <p>Alergare ușoară.</p> <p>Căsuța bunicilor.</p>	Demonstrația	Moșnegel, băbuță – papuși teatrale	
Realizarea sensului	<p>Exerciții de dezvoltare fizică generală</p> <p>Complexul de exerciții Educatoul/educatoarea: <i>Noi cu toți îi ajutăm, Aluatul framântăm.</i></p> <p>Poziția inițială – primim cărarușă la picioare, mâinile îndoite de la coate. La 1, întindem mâna dreapta cu pumnișorul strâns înainte, la 2, întindem mâna stângă cu pumnișorul strâns înainte. Educatoul/educatoarea: <i>Aluatul e ușor, Lipim gogoșa repejor.</i></p> <p>Poziția inițială – aceeași. La 1, întindem mâinile înainte, la 2, alipim și rotim palmele circular (imitând formarea unei gogoșe). Educatoul/educatoarea: <i>Frumoasă gogoșă am lipit, În sobă o punem la rumenit.</i></p> <p>Poziția inițială – am primit cărarușă la picioare, mâinile le lăsăm libere în jos. La 1, aplecarea trunchiului înainte și ridicarea mâinilor în sus, la 2, revenire în poziția inițială. <i>Bunicuța scoate gogoșa din cuptor și le-o arată copiilor.</i></p>	<p>Imitarea acțiunilor propuse de către educatoul/educatoarea.</p> <p>Adunarea copiilor în formație de cerc.</p> <p>Educatoul/educatoarea va demonstra toate mișcările și va aprecia pozitiv eforturile copiilor.</p> <p>Executarea exercițiilor conform ritmului propus de către conducător.</p>	Explicația		A (S1) 35
			Exercițiul	Minge de baschet vopsită cu guașă	

Reflecție	<p style="text-align: center;">Jocul „Vulpișoara”</p> <p>Educatorul/educatoarea: <i>Să alergăm, copii, mai repejor, înapoi la bunici.</i> Vulpea: <i>M-a șmecherit Gogoșa.</i></p> <p>Bunicuța: <i>V-ați întors dragii mei, ați obosit tare, sunteți înfomețați, acuș vom mânca o gogoșică.</i></p> <p>Gogoșa: <i>O, nu mă mâncați, eu am pregătit pentru voi o surpriză dulce. Dar, mai întâi, haideți să cântăm împreună cântecelul meu!</i></p> <p>Educatorul/educatoarea va aprecia eforturile depuse de către toți copiii și va remarca rezultatele deosebite. Copiii sunt aranjați în formație de cerc. Educatorul/educatoarea aduce cutia fermecată și remunerează copiii cu câte o medalie, precum și cu surpriza dulce – gogoșele. Educatorul/educatoarea îndeamnă copiii să demonstreze părinților executarea exercițiilor fizice din cadrul activității.</p>	<p>„<i>Vulpișoară, noi vrem, Cu tine să ne jucăm. Piciorușe ai? Prinde-ne, ce stai!</i>”</p> <p>„<i>Sunt gogoșă - gogoșată, Rasă - rasă pe covată, Cu smântână plămădită, Și în untișor prăjită Sunt gogoșă - gogoșică Rumenă și mititică</i>”.</p> <p>Fiecare copil așteaptă să fie apreciat de către educator/educatoare. Activitatea realizată de către copii va fi apreciată.</p>	<p>Jocul</p> <p>Jocul muzical</p> <p>Explicația</p>	<p>Masca – gogoșa</p> <p>Scândura cu muchii</p>	<p>A (S1) 36</p>
------------------	---	--	---	---	------------------

7. Proiect didactic al activității integrate

Instituția: IET nr. 201, or. Durlești, mun. Chișinău

Propunător: Elin Eugenia

Grupa de copii: pregătitoare (6-7 ani)

Tema activității: Audiție: „Album pentru copii” de P. I. Ceaikovski

Evaluare: formativ-continuuă

Durata: 35-40 de minute

Domenii de activitate:

- *Arte*

Dimensiunea:

- *Educație muzicală*

Unități de competență:

1.1 Audierea, cu interes, a diverselor genuri de muzică;

1.2. Distingerea stărilor emoționale exprimate prin muzica audiată;

1.3. Identificarea, după auz, a genurilor de muzică audiate: cântecul, dansul, marșul.

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) *cognitive:*

O1 - să cunoască istoria fondării „Albumului pentru copii” de P. I. Ceaikovski;

O2 - să analizeze muzica audiată, caracterizând-o.

b) *psihomotorii:*

O3 - să-și dezvolte gândirea creativă, răspunzând la întrebarea: „Ascultând muzică, ce aș desena, dacă aș fi pictor?”

c) *socioafective:*

O4 - să-și sporească competențele de apreciere a muzicii clasice prin intermediul audiției ciclului de piese pentru pian de P. I. Ceaikovski.

Strategii didactice:

Metode și procedee didactice: conversația, descoperirea, demonstrația, explicația, exercițiul, audiția, jocul didactic, anticiparea și revenirea la materia de studiu, Diagrama Venn, brainstorming.

Resurse materiale: prezentarea activității în Power Point, culegerea „Album pentru copii” de P. I. Ceaikovski, 2 sipe, fișe cu cuvinte, fișa Diagrama Venn, cartonașe cu imaginea instrumentelor de percuție, instrumente muzicale de percuție pentru copii, măști, CD cu înregistrarea muzicii din „Album pentru copii” de P. I. Ceaikovski.

Forme de organizare: frontal, individual, grup mic.

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru Educație Timpurie*. Chișinău, 2019.

2. Culegerea „Album pentru copii” de P. I. Ceaikovski, ediția „Fenix”, Rostov-pe-Don, 1998.

Desfășurarea activității

Etapă ale activității	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
		Metode și procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Evocarea	<p>Activitatea începe cu intrarea copiilor în sală pe fundalul muzicii lui P. I. Ceaikovski: „Valsul florilor” din baletul „Spărgătorul de nuci”. Ei sunt rugați să recunoască lucrarea și autorul muzicii.</p> <p>Se anunță că, pe parcursul activității, vor face cunoștință și cu alte piese ale compozitorului rus P. I. Ceaikovski și anume cu ciclul de piese din „Albumul pentru copii”.</p>	<p>Audierea</p> <p>Conversația</p>		Frontală	<p>DFFS</p> <p>Indicator: 105.</p>
Realizarea sensului	<p>Se demonstrează slide-ul 3, foia de titlu al „Albumului pentru copii” și se expune o scurtă istorie a creării lui.</p> <p><i>Mulți ani în urmă, prin 1878, P. I. Ceaikovski, revenind de peste hotare, se oprise la soră-sa să se odihnească. Nepotul său învăța să cânte la pian. Compozitorului îi era milă că nu prea îi reușea și a hotărât să scrie un ciclu de piese pentru pian, ușoare și interesante. Așa a apărut acest „Album pentru copii”, cu 24 de piese pentru pian. Iată acest album. Pe foaia de titlu este scris: „Se dedică lui Volodea Davidov. Album pentru copii. Culegere de piese ușoare pentru pian”.</i></p> <p>Se propune să se deschidă prima filă a albumului.</p> <p><i>Vedeți un geam înghețat. Ne închipuim că suflăm pe sticlă, o dezghețăm și privim ce se întâmplă după geam. Închidem ochii, ascultăm piesa „O dimineață de iarnă” și povestim ce „vedem” grație muzicii.</i></p> <p>Se audiază piesa. Propun copiilor să mirosim aerul curat al dimineții. Se fac exerciții de respirație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inspirație-expirație; - suflarea pe mâini; 	<p>Povestirea</p> <p>Demonstrația</p> <p>Povestirea</p>	<p>Slide 2</p> <p>Slide 3</p>	<p>În grup mare</p> <p>În grup mare</p>	<p>DPES</p> <p>Indicatori: 228, 230, 302.</p>

	<p>- suflarea fulgușorilor.</p> <p>Copiii își împărtășesc impresiile despre muzica audiată, răspunzând la întrebarea: <i>Ascultând muzică, ce aș desena dacă aș fi pictor?</i></p> <p>Se audiază următorul fragment. Se recunoaște piesa „Păpușa bolnavă”. Cineva dintre copii povestește istoria apariției acestei piese. Ceilalți completează, după necesitate.</p> <p><i>Dar știți: compozitorul n-a vrut ca interpretul/oamenii să rămână cu senzații triste după interpretarea sau audierea piesei și a compus o altă melodie.</i></p> <p>Se audiază piesa „Păpușa nouă”.</p> <p>Se propune jocul „Șipețelul muzical”: să determine caracterul muzicii prin comparație, utilizând antonimele. Conducătorul de muzică citește cartonașele cu descrierea muzicii, copiii le clasifică în șipețele după caracter. (Anexa 1)</p> <p>Se deschide următoarea filă a albumului.</p> <p><i>Știm că jucăria preferată a fetițelor este păpușa, dar care sunt jocurile băieților? În vremurile de demult, băieții se jucau „De-a soldăței”. Aveau seturi întregi de soldăței de plumb, de lemn, detașamente întregi. Și, pentru băieți, compozitorul a scris o piesă. S-o audiem.</i></p> <p>Se audiază „Marșul soldățeilor de lemn”.</p> <p>Copiii răspund la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Ce gen de muzică este piesa audiată?</i> - <i>Ce caracter are marșul?</i> <p>Sugerez copiilor să-și imagineze că sunt soldăței și merg în marș (exerciții de front și formație):</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ în coloană câte unul; ❖ regruparea în coloană câte doi, câte patru; ❖ regrupare în coloană câte unul. 	<p>Demonstrația</p> <p>Exercițiul</p> <p>Conversația</p> <p>Audiția</p> <p>Anticiparea și revenirea la materia de studiu</p> <p>Jocul didactic</p>	<p><i>Slide 4</i></p> <p><i>Slide 5</i></p> <p><i>Slide 6</i></p> <p>2 șipețe</p> <p>Fișe cu cuvinte</p>	<p>În grup mare</p> <p>În grup mare</p>	<p>DLC Indicatori: 471, 473.</p> <p>DFFS Indicator: 109. Indicator: 100.</p>
--	---	--	--	---	--

	Propun audiția repetată a „Marșului soldăților de lemn” în interpretare orchestrală (atenționez/insist asupra deosebirilor, asupra grupului de instrumente ce accentuează ritmul). Se numesc instrumentele de percuție.			Individual	
Reflecție	<p>Copiii completează „Diagrama Venn” (plasează cartonașele cu imagini ale instrumentelor muzicale de percuție după modul de emiteră a sunetului).</p> <p>Copiii se împart în grupuri, își aleg instrumentul muzical după cartonașul pe care l-au extras.</p> <p>Interpretează la instrumente muzicale „Marșul soldăților de lemn” (susținerea ritmică a muzicii).</p> <p>Se deschide următoarea filă a albumului: audierea piesei „Baba Hârca”.</p> <p>Copiii își imaginează cu ce se ocupă ea; determină caracterul muzicii: jocul „DA – NU”</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Citește o carte?</i> - <i>Jucării împarte?</i> - <i>În pădure coboară?</i> - <i>Pe mătură zboară?</i> - <i>Cu sportul se ocupă?</i> - <i>Copilașii fură?</i> - <i>În viață este?</i> - <i>În poveste se întâlnește?</i> <p>În cadrul activității de artă plastică, copiii au confecționat masca Babei Hârca. Propun să improvizeze dansul acestui personaj.</p> <p>La audiția repetată a piesei, îi întreb ce s-a întâmplat cu Baba Hârca: a zburat sau mai este pe undeva, pe aici.</p> <p>Copiii răspund, argumentându-și răspunsurile.</p>	<p>„Diagrama Venn”</p> <p>Interpretarea Exercițiului</p> <p>Audiția</p> <p>Jocul didactic</p> <p>Brainstormingul</p>	<p>Slide 7</p> <p>Instrumente de percuție</p> <p>Cartonașe cu imagini</p> <p>Panoul</p>	<p>În grup mare</p> <p>Individual</p>	

Extindere	<p>În încheierea activității, copiii își aduc aminte despre piesele noi audiate, despre impresiile și emoțiile primite în momentul audiției.</p> <p>Ca extindere, le propun să deseneze, acasă sau în grupă, în a doua jumătate a zilei, un tablou în baza piesei ce le-a plăcut cel mai mult.</p>			<p>În grup mare</p>	
------------------	--	--	--	---------------------	--

8. Proiect didactic/activitate integrată *Cele 5 simțuri ale omului*

Data: 03.09.2018

Instituția: IET „Lăstărel”, or. Călărași

Propunător: Tatiana Spânu

Grupa: pregătitoare

Tema globală: *EU ȘI CORPUL MEU*

Tema proiectului: *Simțurile mele, la ce mă ajută ele?*

Tema zilei: *Cele 5 simțuri ale omului*

Domeniul de activitate: *Limba și comunicare*

Unitatea de competență:

1.3. Identificarea unor surse sonore (persoane, vietăți, obiecte, acțiuni etc.), a mărimii și depărtării acestora, după sunetele produse.

Domeniul de activitate: *Științe și tehnologii*

Dimensiunea: *Educație pentru mediu*

Unitatea de competență:

2.4. Descrierea detaliată, logică, clară a unor obiecte, imagini/carduri, vietăți, personaje, după diferite criterii, aspecte.

Domeniul de activitate: *Arte*

Dimensiunea: *Educație plastică*

Unitatea de competență:

2.6. Dezvoltarea motricității fine în cadrul activităților de desen, pictură, aplicație, modelaj.

Obiective operaționale

La sfârșitul activității, copiii vor fi capabili:

a) cognitive:

O1 - să recunoască organele de simț ale omului;

O2 - să identifice organele de simț și funcțiile acestora;

O3 - să stabilească rolul organelor de simț în relația organismului uman cu mediul înconjurător;

O4 - să formuleze propoziții dezvoltate în baza imaginilor propuse de către educator/ educatoare.

b) psihomotorii:

O5 - să efectueze experimente simple, referitoare la senzații auditive, vizuale, olfactive, tactil-chinestezice;

O6 - să realizeze corespondența logică dintre simț și organul de simț cu ajutorul căruia este perceput.

c) socioafective:

O7 - să accepte diversitatea de opinii și atitudini;

O8 - să persevereze pentru realizarea unei lucrări originale.

Strategii didactice:

- **Metode și procedee didactice:** jocul „Microfonul curios”, observația, descrierea, conversația, descoperirea, problematizarea, jocul „Mingea fierbinte”.
- **Mijloace de învățământ:** planșe cu imagini, lipici, clopoțel, markere, postere, minge, măr, lămâie, pară, săpun solid, cub de gheață, eșarfă sau batistă pentru legat ochii, farfurioară pentru fructe.

Bibliografie:

1. *Curriculum pentru Educație Timpurie*. Chișinău, 2019.
2. *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. Chișinău, 2019.
3. Vrânceanu M. ș.a. *1001 de idei pentru o educație timpurie de calitate: Ghid pentru educatori*. Chișinău: Centrul educațional Pro Didactica, 2010.
4. Vrânceanu M., Pelivan V. *Organizarea procesului educațional în instituțiile preșcolare*. Scrisoare metodică, Ministerul Educației, 2014-2015.

Desfășurarea activității

Etapă ale activității	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
		Metode și procedee didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Evocare	<p>Salutul „Astăzi e o zi frumoasă, Bună dimineața!”</p> <p>Moment de surpriză: Educatatorul/educatoarea propune copiilor să ghicească ce poate fi în cutie, oferindu-le anumiți indici la necesitate (în cutie este un măr).</p>	<p>Conversația</p> <p>Recitarea versurilor însoțite de mișcări</p>	<p>Cutie cu capac Măr</p>	<p>Frontală, în cerc</p>	<p>DLC Indicator: 536.</p>
Realizarea sensului	<p>2. Educatatorul/educatoarea invită un copil și, legându-i ochii, îi cere să spună ce este pe farfurioară (o pară). Cadrul didactic întreabă copiii: „De ce Ionuț nu a văzut ce este pe farfurioară? ” Copiii răspund: „Deoarece avea ochii legați”. Urmează întrebarea: „Care organ ne ajută să vedem lucrurile din jurul nostru?” Se răspunde: „Ochii.” Văzul este simțul corespunzător ochiului.</p> <p>2. Educatatorul/educatoarea îi oferă unui copil să miroase o sticlă cu parfum, apoi – o frunză de mentă: „Ce ai simțit?”, „Ambele mirosuri sunt la fel?”, „Ce te-a ajutat să simți mirosul?”</p> <p>Nasul – organul de simț, cu ajutorul căruia putem depista mirosurile plăcute, neplăcute, înțepătoare etc. Educatatorul/educatoarea le spune copiilor că omul este capabil să depisteze până la 3 000 de tipuri de mirosuri. Simțul corespunzător nasului este mirosul.</p> <p>4. Educatatorul/educatoarea roagă un copil să vină să guste o felioară de pară, iar pe altul – o felioară de lămâie. „Ce gust ați simțit?”, „Ce organ v-a ajutat să aflați acest lucru?”, „Care este simțul de care este responsabilă limba?”</p>	<p>Observarea</p> <p>Explicația</p> <p>Descrierea</p>	<p>Farfurie Pară Eșarfă</p> <p>Parfum Frunză de mentă</p> <p>Lămâie Pară</p>	<p>Frontală</p>	<p>DFFS Indicatori: 104, 105, 106, 107, 108.</p> <p>DPES Indicator: 186.</p>

	<p>Limba este organul care ne ajută la depistarea gusturilor: sărat, dulce, iute, amar, acru etc.</p> <p>3. Educatorul/educatoarea bate cu lingura încet într-un pahar, sună dintr-un clopoțel, foșnește cu o hârtie. Ulterior, îi întreabă pe copii: „Cu ce ați perceput aceste sunete?”</p> <p>Urechea este un alt organ de simț, cu ajutorul căruia auzim sunetele din jur. Auzul este simțul care ne ajută să le percepem.</p> <p>5. Un copil atinge o cănuță cu apă caldă, alt copil atinge un cubuleț de gheață. Cadrul didactic întreabă: „Cum este gheața?”, „Cum este cănuța pe care ai atins-o?”, „Cu ce ați simțit că este caldă sau rece?”, „Ceea ce v-a ajutat să simțiți a fost pielea de pe degetelele voastre”.</p> <p>Pielea este un alt organ de simț, care permite recunoașterea însușirilor unor obiecte pipăite – cald, rece, tare, moale, neted, ghimpos, zgrunțuros, pipăitul fiind simțul pielii (al degetelor).</p> <p>Anterior, am spus, că organele de simț sunt cercetașii creierului. Despre creier vom discuta la altă activitate.</p>	Conversația	<p>Clopoțel</p> <p>Pahar Foaie de hârtie</p> <p>Cub de gheață</p> <p>Cană cu apă caldă</p>		DC Indicatori: 558, 559.
Reflecție	<p>Tranziție</p> <p>Se cere copiilor să se ridice și să imite cum ar urca scările, cum sar iepurașii, cum zboară rândunica.</p> <p>Repartizarea copiilor pe centre de interes se poate face printr-un recitativ:</p> <p><i>Noi zburăm ca fluturașii, Ne spălăm ca iepurașii, Desenăm un curcubeu, Eu pe-al meu și tu pe-al tău. Ne sucim, ne răsucim, Și la centre noi pornim.</i></p> <p>Științe (6 copii)</p> <p><i>Sarcini de lucru:</i></p> <p>1. Identificați obiectele netede din cutie și separați-le de celelalte.</p> <p>2. Puneți în vasul transparent 3 cuburi de gheață și observați ce se va întâmpla.</p>	<p>Recitare cu mișcări</p> <p>Experimentul</p>	<p>Pietricele, scoici, fasole, castani, hârtie de staniol, nasturi de diferite forme</p>	În grup mare	DC Indicatori: 558, 559.

	<p>3. Pregătiți ceai din diferite plante – mentă, melisă, romaniță – și observați culoarea, mirosul, gustul. Descrieți ce se întâmplă și ce ați remarcat.</p> <p>4. Pe fișă, încercuiți organul de simț care ne ajută să auzim.</p> <p>Alfabetizare (6 copii) <i>Sarcini de lucru:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alcătuiți propoziții cu cuvintele: <i>ureche, gură, nas, ochi</i>. Scrieți propoziția. 2. Alcătuiți câte o povestioară despre peripețiile organelor de simț (nas, gură, ureche, ochi). 3. Textul literar Simțurile (Nicolae Nasta) 4. Uniți fiecare parte a corpului din imagine cu denumirea sa. 5. Încercuiți litera U din numele și prenumele copiilor care astăzi lucrează aici, în grupă. <p>Artă (8 copii) <i>Sarcini de lucru:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modelați, din plastilină și materiale din natură, omuleți (părțile corpului, organe de simț). 2. Realizați postere sau un colaj cu omuleți, decupând imagini și utilizând diverse materiale reciclabile puse la dispoziție. 3. Redați prin desen ce v-a impresionat la activitate. <p>Joc de rol (4 copii): dramatizare <i>Sarcini de lucru:</i> Realizați o mini-scenă, utilizând marionete și discutați, din postura personajelor, despre simțurile omului.</p> <p>Menaj (4 copii) <i>Sarcini de lucru:</i> Pregătiți o salată din fructe, tăind cuburi fiecare ingredient, pe care îl veți folosi la ornarea salatei sub formă de: „ochi”, „urechi”, „limbă”, „nas”. Apoi, toți vom gusta din ea.</p>	<p>Explicația</p> <p>Jocul de rol</p> <p>„Turul galeriei”</p>	<p>Recipiente din sticlă, apă fiartă</p> <p>Plante pentru ceai Cuburi de gheață</p> <p>Fișe de lucru</p> <p>Fișe de lucru Listele în care se semnează copiii</p> <p>Imagini</p> <p>Plastilină, castani, conuri, semințe, crupe etc.</p> <p>Foi de desen, acuarelă, pensule, creioane colorate, foarfece, clei</p> <p>Păpuși-marionete Șorțulețe, palete, cuțitașe pentru copii, fructe proaspete, zahăr</p>	<p>Lucrul în grupuri mici</p>	<p>DCL Indicatori: 315, 316, 317, 318, 319.</p> <p>DFFS Indicatori: 85, 86, 87, 88.</p>
--	---	---	--	-------------------------------	---

	<p>Nisip și Apă: Construiți din nisip figurine: un cap cu nas, ochi, gură, folosind boabe de fasole colorate, butoane colorate din căpăcele, scoici sau alte materiale de care copiii au nevoie la activitățile din centrele pe interes. Autoevaluarea lucrului.</p>				
Reflecție	<p>Mingea fierbinte – cu ajutorul acestei metode vom fixa cunoștințele asimilate de către copii. Mingea este aruncată, iar cel care o prinde răspunde la o întrebare referitoare la organele de simț. De exemplu: „La ce ne folosesc organele de simț?”, „Ce organe ne ajută să simțim gustul unei lămâi?”, „Ce organ de simț ne ajută să auzim sunetele din natură?”, „Când citim sau privim televizorul, care e organul ce ne ajută să vedem?”, „Dar când mângâi o pisică?”</p>	<p>Jocul „Mingea fierbinte” Conversația</p>	O minge mică	În grup mare	
Extindere	<p>Educatorul/educatoarea anunță copiii că, în zilele următoare, vor studia mai amănunțit despre fiecare organ în parte și vor elabora împreună reguli de igienă, care trebuie respectate. Educatorul/educatoarea va discuta cu părinții despre organele de simț – ochi, nas, urechi, limbă, mâini/simțul tactil – și despre cum pot fi acestea protejate la copii.</p>				